

خلاصہ دستور تونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنر معلومات ل سور تونو

سورة الفاتحه - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خليل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) کجک سورة دے پیر ترتیب قرآن کے پیدال ہنر اوپنرزل کے ۵ نمبر ہیں۔ سورة مدثر ندے: علق۔ قلم۔ منزل۔ مدثر۔ فاتحہ، رکی، اودنی سارہ، تو تخصیص زک کہ لشی چہ بعضے الفاظ لکھ صلوة، جہاد، بازکوة پیر کی سورتو نو کے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورتو نو کے پیر اصطلاحی معنی سرہ رازی میں داچنی سورتو نو کے خطاب زیات تر مشیر کا نو اوامیان تودی اودنی سورتو نو کے خطاب ہمیشہ اہل کتاب او عالمنا نو تودی کی سورتو نو ہفدی چہ ہجرت نہ تھکے نازل شوے دی اگر چہ پیر طائف یا ہل مقام کے والے تودی اودنی ہفدی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگر چہ نمبر پیر موقع یا فتح مکہ نہ پس ولے تودی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورة فاتحہ: دفتاحے گزودنومونہ دی قانون دادے چہ کثرۃ الاماء بتذکر علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گزودن القابات دے سڑی پیر گزودن صفا تو دلالت کوی دغہ شان دفتاحے ہم گزودنومونہ دی اودا نومونہ چا دزان نہ تودی جو کڑے۔ بلکہ دا اول نقل دی و بی ﷺ نہ:

- (۱) فاتحہ: افتتاح ندے پراستونکے: دے سورة سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد قرآن یا خلاصہ قرآن: دتمام اسمانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورة کے دہ
- (۳) سورة صلوة: حدیث دے: لاصلوة لمن لم یقرء بفاتحہ الکتب پیر جمع کے امام او پیرانہ موز کے موز گز اربہ خانہ وائی ورنہ موز نہ کیگی نور سورتو نو د مخلوق پیر خود اودا سورة دخالق پیر خود دے
- (۴) سورة حم: پیر شروع دے سورة کے حمد تودی
- (۵) سورة الشافیہ: داسورة روحانی پیر اودا پارہ ہفادہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پیر اودا کڑے شی اوئل پیرے او کڑے شی
- (۶) کافیہ: چاچہ سورة زودہ کڑو معنی او مطلب سرہ اوئل نے پیرے او کڑو نو د جنہم نہ خلاصی پارہ بی کافی شی دہ لہرہ (۷) وافیہ: مکمل مضمون لحاظ سرہ: درجہ پیر درجہ کیے ٹول بیانات دی
- (۸) رقیہ دم والا سورة: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دو پیر لارہ کے دوقوم شتر چہ مار یا لوم خور لے دو... اکڈے ترے وانستے... بعضے خلق دے نہ پیر دم پیے اختلاو استدلال کوی مگر دا غلط دی ہفہ خومال غیبست وو ستاد اشدی۔

(۹) کتر: خزاندو علومو: شیخ القرآن صاحب پیر فرمایں چہ کہ چرے ماتہ اللہ شپک ۶ کالہ عمر اکر شی اوڑہ مسلل ہم دافاتحہ بیانوم نو زما عمر پیر ختم شی مگر دے فاتحہ علوم پیر ختم نشی

(۱۰) تعلیم المسلمہ: رسوال کولو جل یا علم: ژو پیرے تعریفونہ داللہ، بیاحیلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچہ شہ غوث سل پکار دی ہدایت او پیرے ثابت قدی او شگہ پیر غواڑے احادیثو کے رازی چہ بہتر پیر دعا دیونس وہ (لا الہ الا انت سبحانک...) زک کہ چہ ددعا دے شرائط وادھف دے داڑہ دے دغا کے دو (۱) چہ داچہ غواڑے ہفہ بہ تھل نہ پاک گزوںے (۲) چہ شہ غواڑے نو دغے شہ ہفہ مالک گزوںے (۳) چہل زان بہ عاجزہ گزوںے۔

- (۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ مور اصل دچی وی دغے سورة فاتحہ اصل دٹول قرآن دہ
- (۱۲) ام الکتاب: دٹولو اسمانی کتاب او اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ
- (۱۳) سبع مثانی: اودہ اثیونہ چہ بار بار ویلے کیگی مانزہ کے کس

(۳) وجہ و تقدیم: ہے خوزمونگ علماء دے لس وجوہات خانی مگر ہفہ زیات تر علمی دی دلست صرف دودہ وجوہات وایو:

- (۱) ٹول قرآن پیر دو قسمہ اثیونہ مشتمل دے یو علمی بل علمی علم او عقیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید او رسالت یا ایمان بالا خرہ وغیرہ او عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوة یا حج وغیرہ نو پیر دے فاتحہ کے دا داڑہ قسمہ موجود دی ژومی دے اثیونہ علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلور مابیت ایاک نعبد... تعلق عمل سرہ دے
- (۲) پیر اعتبار دہم قرآن ۴ حصے دے (۱) التالیق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے دودے ہے خلاصہ پیر امن کے در پیرے ہے المبارک: خلاصہ اوپہ مالک یوم الدین کے داخرے ہے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی پیر تفصیل او تفسیر حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفتاحے و تقدیم وجہ دا خانی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دنونکو+ حال دنونکو نو فاتحہ کے دا شپک واڑہ شہ پوہہ عالمان چہ خطاب کوی نو ژو بیسے خلاصہ شگے کڑی او پیر پیرے مفصل بیان او کڑی ک

(۴) مقصد و سورة یادوہ یا محویر یا زبدہ (سج) دسورة چہ ٹول سورة دھفہ نہ تاوگی ہفہ دے (۱) ایاک نعبد وایاک نستعین (۲) مقصد اربوہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کپے مہمات او 4 کپے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربوہ عالیہ ہم وائی چہ ہفہ دادی (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دادی... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفتاحے دھیرات اولفظ نہ داسے ثابت دی چہ الحمد للہ نہ تہ ایاک نستعین پورے توحید خو پیر ڈاگردے مگر اھد نا الصراط... ضالیین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دھفے ذات نہ داسے کو چہ دے کار نہ صرف اللہ دے اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او عملی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا داڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے نہ صداقت الکتاب مسئلہ واضح شوہ دغے صداقت الکتاب ہم دا خلہ چہ اصفا داللہ یا صفا تہ بندہ چہ ایاک نعبد وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ رارسول دہ داسے پیر قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے او قرآن ہم د اللہ رحم دے پونس ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالا خرہ ہم دا خلہ چہ اھد ورنہ داللہ شہ پارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ پارہ کو دے دپارہ چہ پیر قیامت کے پکارا شی بل داللہ رب یعنی تربیت دبدن اور روح کونکے دے نو دروح تربیت پیر قرآن سرہ کوی دے دپارہ چہ دازد روح سے قیامت کے پکارا شی دغذاب۔ پیر مالک یوم الدین سرہ اثبات دقیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفتاحے ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

08889000000

(۵) تقسیم دسورہ: ہسے خود دے سورہ فاتحہ تقسیم یہ 8 او 15 حصو پورے شوے دے مگر لذتہ مونگ صرف پورے حصو کے کو۔ نو سورہ تقسیم دے پراعتبار درضا مینوسرہ پیدر پورے حصو کے:

- (۱) بزومی دے اتونہ الحمد للہ نہ ترمالک یوم الدین (مشتمل ری پآساہ نہر اللہ چہ یواسم (اللہ) اسم ذاتی او باقی ثلورہ ناتی دی۔ پرا الحمد للہ سرہ رو پرتما مشرکا نو کیگی پر رب العالمین سرہ رو پرتما مونہوسیا نو او صابینو کیگی پر الرحمن الرحیم سرہ ہم رو پرتما مشرکا نو کیگی چہ برکت ذمہ دار بل ٹوک گزوی بہ مالک یوم الدین سرہ رد دے پرتما مشرکا نو چہ بل لره دشفاعت ذمہ دار گزوی نو داڑو ہسے حصہ مختص دہ حقوق اللہ لره
- (۲) آیت ۴ چہ حقوق اللہ او حقوق العباد کچے مشترک بیانیگی یہ ایک نعبد کے اللہ حق دادو چہ عبادت خاص کڑے شی اللہ لره او دینہ حق دادے چہ عبادا کڑی او دغے یہ ایک نستعین کے ہم۔
- (۳) آیت ۵ نہ تر آخر پورے۔ دیکے خالصہ دینہ حقوق دی چہ کچے درو یوڈ لو بیان دے اجمالاً۔ کچہ بندہ وائی چہ اھدنا الصراط المستقیم نو حدیث قدسی دے چہ اللہ فرمائی چہ ہذا لبعبدی دا زما دہ حق دے۔ نو سورہ فاتحہ کے رد دے پرتما رو فر تو (۱) دھریہ: ددی دا دعوہ چہ اللہ نشہ دا ہر شہ حادثاتی طور پیدادی او حادثاتی طور بہ فناہی نو الحمد للہ سرہ پدے دھریہ باندے رداوشو چہ اللہ خالق ددے ہر شہ دے۔ (۲) مجموعیان او صائین (آتش پرست او نمر پرست) پر رب العالمین سرہ (۳) رد دے پرتما مشرکا نو چہ دریا رو تو او بتا نو عبادت کوی پر رب اور من سرہ (۴) ہفہ فلا سفران چہ یو مخلوق دہل د پیدائش او فناہ کو بسبب گزوی شہہ چہ cause & effect relationship وی کیگی۔

تفسیر کبیر دفا تحے متعلق لگی چہ فاتحہ کے ۵ خبرے اللہ او ۵ مخلوق سرہ متعلق دی: اللہ سرہ متعلق ۵ خبرے (۱) الوہیت (۲) ربوبیت (۳) رحمانیت (۴) رحیمیت (۵) مالکیت۔

دینہ متعلق (۱) عبادات (۲) استعانت (۳) طلب دھدایت (۴) طلب دستقامت (۵) طلب نعمت نوروتے ۵ ڈوبو ۵ سرہ دا سے ترتیب وار تزی چہ مونگ ستا بندگی زک کوو چہ نت اللہ اوالدیے۔ مونگ ستا نہ استعانت یا مدد زک غواڑو چہ تر بے۔ اتانا نہ ہدایت زک غواڑو چہ تر بے۔ اتانا نہ استقامت زک غواڑو چہ تر بے خاص رحمتا پہ خاص مخلوق دی۔ اتانا نہ نعمت سوال زک کوو چہ نہ مالک دسزا او جزا ہے۔

(۶) امتیازات دسورہ فاتحہ: (۱) سورہ ممتاز دے پراجمالی خلاصے دفران۔ قران ثلورہ حصے دے دثلورہ مقاصد و لحاظ سرہ۔ اثبات دتوحید۔ رسالت۔ صداقت الکتاب۔ ایمان یا آخرہ۔ نو فاتحہ ددے

- (۲) سورہ ممتاز دے پربیان دتمام اسمانی علوم کو کم چہ پرتما کتب سابقا کے دی۔ دھغے نو لو علوم و لباب ایماک نعبد وایاک نستعین دے
- (۳) داسورہ ممتاز دے پربیان دچل/طریقے خود سوال۔ روستوبہ ووضاحت اوشی (۴) سورہ ممتاز دے پربیان د دعا خاص کو لو چہ کو مدد عا غو ستل لازم دی - اھدنا الصراط المستقیم
- (۵) داسورہ ممتاز دے پرخاص کید و دسوز سرہ چہ ورتہ سورہ صلوة ہم وائی یعنی ددے نہ بغیر موز نہ کیگی۔ مقتدی یا امام بہ ضرور فاتحہ وائی۔ پرتما نو فاتحہ کے ددے وضاحت شوے دے۔

ہفہ حروف چہ فاتحہ کے نشتہ: (۱) ت/ا (۲) خ/خا (۳) ذ (۴) ز/زا (۵) ش (۶) ظ/طا (۷) ف/فا (۸) نون پرتما ۱۲۲ کے راجہ ردی دا حروف پرتما کے ولے نشتہ نو یعنی علماء فقہا جواب کوی۔ چہ زک چہ الفاظ زیات تر د عذاب زانو کے استعمال دی او فاتحہ شفا دا سورہ دو۔

اعتراض (۵) ایت ۰۶: سب سے باندے چنن پورہ خمرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: نابت بخیر منہ (۲) زہہ واللہ دکنم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پتھاذا الولد باندے چہ نہ موبگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جوابو نہ کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لمانی السلوت والارض (۳) کل لقا تونون (۴) بدلیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہ تہ رشتونے پیغمبرے نو ستا پیرسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکڑی: جوابو نہ دودہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الایات لقوم یوتونون ددے دود جوابو نہ علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یوحجازی بادشاہ دکنم نفاظ کو لود پارہ دھر چادر ہوا زے نہ نہ زنی۔ نو حقیق بادشاہ شنگہ دا سے اوکڑی۔

ہو دا ووم او اتم اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز و فواے بنی اسرائیل و ناسو مکینہ شرک و لے شروع کڑو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سو دیکھ ابراہیم دعا و نو لے و نابت خبر منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: تو حیدر و ناسو نیا ہر کراستون و تبلیغ و فوا ناسو لے تو حیدر ناسو نیا کرا کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پتھو بل دقبیلے چہ تہ پچیل دین کے پتھلہ پتھک او تر دد کے لے کلاہ یوحواخ کلہ بل خواخ۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہہ واللہ دکنم تابع یم۔۔) اعتراض (۹): دصفا اور داپہ طواف۔ چہ پتھلہ خود صفا اور داطواف کوے حالانکہ دودہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او موبگ دبتا نو دعبادت نہ منع کوے۔ جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والمرود سن شعرا اللہ

بیانور و ایتونو کے زواج، انذار، دلا تو بے درے شرائط پایت ۱۶۰ کے، دلائیل و توحید، رد شرک او بیان دحرمانو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔۔ (چہ کتھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو وصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پتھقلہ درے اپنے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذنبیل ملک (۳) اصلاح ذنبیل کور منزل (۲) پتھ سورۃ انفال کے: چہ پتھ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) پتھ سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل پارہ او گورہ شروع ددریے حصے پتھ قران کے)

نویت ۱۷۷ کے اے دجہاد ل صفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیات المدین (دملک اصلاح دپارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاکلوا اموالکم۔۔)

بیا بیان روج پتھ کج کے مال او بند در داڑھ لگی دغدرنگ جہاد کے ہمدراڑھ لگی۔ ایت ۱۸۶: بیا ایت ۱۷۷-۱۷۹ پورے ۱۸۰ تو انین دکور سولوبیا کیگی۔ ہغہ دادی:

(۱) ایت ۲۱۵: دکور مشرب ہغہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشرب ذنبیل کور مدافعت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح اللہ شی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الجحیش (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پانوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: دطلاق انشام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کنڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للارواح (۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاند و رکولو طلاق شوے شوے تہ

ددے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پتھ بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۴۶-۲۵۲ چہ کچے دا میرد جہاد پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چہ کتھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو وصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدیکے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ ترغیب و ترکوی مستفیو مال تہ فی سبیل اللہ او جرور کوئی بخلاوتہ:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ مٹے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہغہ دعوہ ذکر کوئی چہ کوئے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیا ددو فر تو بیان کوئی یوا ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او نمرود دے چہ سرکشہ فر تہ دہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشید کوئی لکہ ابراہیم او عزیز بیا مثالونہ پارہ دخرچ کولو پتھ ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضاد پارہ)

اوا ایت ۲۶۳-۲۶۶ کے ددی اغرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ددفعات پتھ سو دخرور باندے ایت ۲۸۲: ایت طولیلا چہ بیان دمعاملاتو کوئی۔ چہ لین دین پتھ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور دمسکو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بہ ایت ۲۸۲ کے بیان دتوحید پتھ لمانی السلوت سرہ پتھ ایت ۲۸۵ کے اثبات درسالت کوئی پتھ امن الرسول

سرہ۔ دریم پتھ ایت ۲۸۶ کے پتھ لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق پرے قیاس کوئی زکہ چہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چہ نبی خدا اللہ پیغمبر دے او آخری دے) نبی کچھ فرمائی چیز ما مثال داسے دے لک پو عمارت دی ہنے کے پوختہ کہہ وی۔ مالک نے الگوی ہفتہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانی بعدہ اود دے اثبات رسالت دہم مقصدے چہ در رسول پہ طریقو کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نو نبی گرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ دھتہ طریقو کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہد جہد نشی نو معنی ہے وہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہد اشاعت قرآن او سنتو۔ چہ دین دا اللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب ہے دے فراختیا ہفتہ عمل چہ اسلام بیفر اختیار مالاو گی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الا نفاق فی سبیل اللہ: دا اللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط بنا کولہ: انفاق بہ جہاد دپارہ کولے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کولے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑو ہے دوہ مکے مہما تو نہ او آخرے دوہ مکے دمدا تو نہ رادائستے۔ باقی ہفتہ غلور نوڑو چہ صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھتہ ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمنیاً تفصیل پدے سورۃ کے دوہ غلورو مسکو کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دوہ مسکو ضرورت وی۔ پریدے ہفتہ نوڑے خبرے چہ ۱۶ علوم غلط یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات دتوحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۵۷: الا نفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ ٹوہ حصہ: بیا دغڑو ہے حصہ ہم دہ پہ در یو با یو بانندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان دفرق ثلاثی کوی کولے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہد دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیوی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغڑو ہے باب اصل کے بطور تمہید و۔ دپارہ ددے دوہ ہم باب۔ زک کہ چہ دلہد کے اصل مسئلہ یا مہا الناس اعدو ہم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے سلسلہ چہ کلکتہ
 بیان دتوحید او کڑے نو غلط بہ درے ڈلے کیگی۔ او پہ اصولو قرآن کے پہ تم نمبر بانندے ددے در یوڈو لو بیان شوے و۔

نو دے باب کے ٹوہ خطاب عام وے۔ اودعوہ دتوحید و۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پرے بیانگی۔ او بیا شمرہ پرے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندا۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ اود نع دعتراض پہ ایت ۲۶ کے پہ ان اللہ لا یستغنی... بیا ایت ۲۸-۳۷۔ پورے غلور نعمتو نہ ذکر کولے شی یہ کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ م شتہ کڑے
 (۲) ددنیائول نعمتو نہ تارہ پیدا کڑل (۳) ستا سونیکہ تم عزت نصیب کڑو پو لو فزشتو (۴) لغزش مورت ہم معاف کڑو۔ وغیرہ

باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: ٹوہ ہے روع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی یہ یعنی اسرئیل الذکروا سرہ چہ ٹوہ ہے دینی اسرئیل اور دے خصلتو نہ ذکر کوی۔

لکہ (۱) تحریف (دلائل و... ایت ۹۶) (۲) تلبیس الحق بالباطل استمنان جن ایت ۴۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس... ایت ۴۲)

دوہ مقابلہ کے دوہ ما نو دے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرہ ایت ۲۵-۳۶ (۴) داڑوہ روع بطور تمہید و دھتے ۶ خطا یوڈو پارہ چہ خطا باؤ ستہ روت نوائی
 خطاب (۱) بیان داؤ تو نمونو اودوہ تمونو/عذابونو: نمونو دادی: (۱) نجات من الفروع ایت ۳۹ (۲) نجات من الفرق ایت ۵۰ (۳) ایتاۃ الکتاب ایت ۵۳

(۴) عفوہ من القتل ایت ۵۱-۵۴ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تظلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلامی ایت ۵۷ (۸) انجارجیون من الحجر ۶۰
 دوہ قلمونو/عذابونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت واهوان بسبب کفران ۶۱

خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرئیل و دشرانو دے خصلتو نہ: (۱) نقض العھود ۶۳-۶۴ (۲) الخیل فی ذیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل انفس ۷۲

او دوہ موجودہ بنی اسرئیل و دشرانو دے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافقت ۷۶ (۳) تقلید آبا و اجداد ۷۸ (۴) مخصمین لا نفھم بالحد ۸۰

خطاب (۳) انکار ہم من الادامر و اتیانہم بالکفر ۸۳-۸۶ خطاب (۴) انکار دھتے انبیاد نہ ایت ۸۷-۸۸

خطاب (۵) انکار دوہ موجودہ نبی نہ ۸۹ خطاب (۶) خلاصہ ما سبق ۹۵

(چہ کچھ تفسیر دے ٹوہ حصے ختم شی نو صلہ باقی خلاصہ بہ بیانوی)

دوہ حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑو می غلور ایتو نہ پدو داڑو حصو کے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علمانچلو کتابونو کے باونہ تری۔ اود دھرو دباو در میان کے یو فصل وی۔ چہ دے فصل کے ٹکے اور د ستوداڑو
 باونہ تری لے شوے وی۔ دغڑو شان دغڑو ایتو نہ داڑو حصے نچلو کے داسے تری چہ ٹوہ حصہ کے اثبات دتوحید و نو دوہ حصہ کے اثبات در رسالت دے۔ نو داو داڑو حصہ دجبرائیل رسول تہ اللہ
 طرف نہ راوڑے وے۔ لہذا پہ جبرائیل بانندے اعتراض پدے داوڑو مسکو اعتراض دے۔ نو پدے دہ دوہ حصہ ہونگ دایت ۱۰۰ پزائے دایت ۹۷ نہ شروع کو۔
 نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ اود دھتے جوابونہ ادا ایت ۱۵۹-۱۷۶ پورے شتورے اہم خبرے در رسالت مسکو سرہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پہ جبرائیل بانندے ۹۷-۹۸: چہ ہونگ تارہ رسول او دا قرآن زک نہ منو چہ تارہ دجبرائیل راوڑی چہ ہفتہ ہونگ پہ مشرانو عذابونہ راوستے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔

جواب (۱) قرآن دا اللہ پہ حکم نا کیگی۔ (۲) قرآن دھتے کتابو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) وشرای (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفتہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفتہ سرہ...

اعتراض (۲) سلیمان بانندے ایت ۱۰۲: چہ دسلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفتہ جاو دگرو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: دما کفر سلیمان وکن الشیطن کفروا

اعتراض (۳) تہ ہونگ دحزنہ مع کوے حالانکہ اللہ دے خولود پارہ دوہ فرشتے ہاروت او ماروت را کیگی وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر

اعتراض (۴) ایت ۱۰۲: چہ تہ ہونگ دچلو مشرانو دین او رسم راج نہ مع کوے جواب ایت ۱۰۲: لا تقولوا راعنا وشرک او دے اہم خبرے مہ کوے۔

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: اپنی سبب باندے چرن یوہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: ناسی بخرمنہ (۲) زہہ واللہ حکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پاتھاذا الولد باندے چہ نہ مونگ دنا سنا نونہ منخ کوے۔ نو ۵ جوابیہ کوی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوات والارض (۳) کل لہ قانون (۴) بدیع السلوات والارض (۵) واذا قطنی امرأ فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷): ایت ۱۱۸: کہہ رشتونے پیغیرے نوستا پیرسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکزی۔ جوابیہ وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذاک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الامت لقوم یقنون درے دو جوابیہ نونہ علاوہ علماء درے جواب ہم کوی چہ یوجازی بادشاہ حکم نافذ کو لو پارہ دھر چادر وازے نہ نہ زری۔ نو حقیقی بادشاہ شنگہ داسے اوکزی۔

دو داوم او اتم اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ و تو حید مرکز و نووے نئی اسرا کیلو تاسو کیپک شکر و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد سنا سو دیکھ ابراہیم دعاوہ۔ نووے دا پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و تلو لو انیا کر اسو سقن او تبلیغ و نووے تاسو لے توحید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸): ایت ۱۳۲: پے ٹو بل قبیلہ چہ نہ چیل دین کے پچلہ پے شک او ترد کے۔ کلا یو خواج کلا بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ مشرق و مغرب (یعنی زہہ واللہ حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): دھفا او مروا پطواف۔ چہ پچلہ خود صفا او مروا طواف کوے حالانکہ دوہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او مونگ دیتا نو دعوات نہ منخ کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا و المروۃ من شعائر اللہ

بیانورو ایتونو کے زواجر، انذار، دلا دو بے درے شرائط پے ایت ۱۶۰ کے، دلا کیلو پے توحید، رد شرک او بیان دھر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم الہیۃ۔۔۔

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دوے پے پھلہ درے اے خبرے کوی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذہل ملک (۳) اصلاح ذہل کور

منزل (۲) پے سورۃ انفال کے: چہ پے میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) پے سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل پارہ او گورہ شروع در یے حصے پے قرآن کے)

نو ایت ۱۷۷ کے دجہاد صفتا ذکر کوی ۵ دھقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیاست المدین (ملک اصلاح پارہ علور اصول) ذکر کوی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثقی (لا تاکلوا مما لکم۔۔۔)

بیان بیان دجہ پے شکر حج کے مال او بندرواڑہ گنی زندرنگ جہاد کے ہم رواڑہ گنی۔ ایت ۱۸۹: بیا ایت ۲۱۵: ۲۳۱ پورے ۱۸: قوانین کور و لو بیا نیگی۔ سفہ رادی:

(۱) ایت ۲۱۵: کور شربہ سفہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذہل کور مدافعت کوی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبھی عن انحر و المہمیر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیبیتی (۶) ایت ۲۲۱: نبھی عن النکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبھی عن الجماع فی حالت الخیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصدہ جماع

(۹) ایت ۲۲۳: قسم خوئل واللہ پونم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: وطلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۳: کڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیۃ (لا جناح علیکم۔۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت لازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاندو و رکولو طلاق شوے شوے تہ

دے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پے بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۳۶-۲۴۲ چکے دامیر دجہاد پارہ دوہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ ترغیب ذکر کوی منفیقو مال تہ فی سبیل اللہ اوز جرود کوی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ تھے انفاق او کڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: سفہ دعوہ ذکر کوی چکوے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیا دود فر تو بیان کوی پو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان ر

شیطان او نمرود نے چہ سرکش فر تہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشاد کوی لکہ ابراہیم او عزیز بیا مثالونہ پارہ دخرچ کو لو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ در ضا پارہ)

او ایت ۲۶۳-۲۶۶ کے دنیا غرض پارہ۔ ایت ۲۶۷ کے طیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات پے سو خورد باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان دمعاملاتو

کوی۔ چہ لیلین دین بہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسلو کوی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بیا ایت ۲۸۴ کے بیان و توحید پے اللہ مانی السلوات سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات در رسالت کوی پے امن الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوی او انفاق پرے قیاس کوی زکہ چہ انفاق نہ پیغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱-	بقرہ کے بیان ظہور رسکلوود توحید، رسالت، جہاد، انفاق۔ توحید ظہور وارے ذکر و۔ ایت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، او ۹ اعتراضات پر رسالت او جوابوندو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی مگر زیات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلنا اووہ وارے توحید وے لکہ ایت ۱۰۹، ۶۴، ۵۱، ۲۶، ۱۸، ۲، ۱۰۹، ۱۸۹ کے۔ او ۱۵ اعتراضات پر رسالت او دھنے جوابات ذکر کوی۔ نو دا سورة یہ ترقی دے۔ دھنے سورة البقرہ سے نہ۔
۲-	بقرہ کے دیہود وال (عقل) دعا جڑے ذکر او شو۔ واذا دعنا موسیٰ ارا عینا لیتیم اتخولتم العقل ایت ۵۱	نودے سورة کے دعیسا یا نو د الہ (عقلی) دعا جڑے ذکر کوشی چھہ کزور سے دو۔
۳-	بقرہ کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دکورا ملک دجہا ہرازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دجماعت یعنی تنظیم لگی۔
۴-	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہود یا نو) تہود۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیون تہودے۔ یعنی عیسایا نو تہ چہ یہود پے روان دی۔
۵-	بقرہ کے دشترکانو پے دگورہ دو۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون ایت ۱۱۴ (اللہ ناہان نبوی دی)	نودے دعیسا یا نو پے دگورہ چھہ عقیدہ دستیت دہ رد دے۔ چہ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گنوی۔ نو اللہ تعالیٰ دوی ٹولو اودوی دیکو نو عاجزی بیانوی۔ چہ زکریا دے بی بی مریم، عیسیٰ او جبرائیل ہم عاجزی بیا نیگی۔
۶-	دلک یہود یا نو سرہ ایت ۹۳-۹۵ کے مباحلہ۔	نودے ایت ۶۱ کے عیسایا نو سرہ مباحلہ۔
۷-	دطاوت دملگرو دعا ذکر دہ پے ایت ۲۵۰ کے ربنا افرغ علینا صبرا	نودے دسنا باو دعا ذکر دہ پے ایت ۱۴۷ کے ربنا اغفر لنا و لنا
۸-	دبی اسرائیلونہ وعدہ اخیصل ذکر و۔ پے ایت ۸۳ کے واذا اخذنا بیاق بنی اسرائیل لالتعمدون الا اللہ۔۔۔	عامنہ مسلمانو نو وعدہ اخیصل ذکر دی پے ایت ۱۸۷ کے واذا اخذ اللہ بیاق الذین اذوا لک۔ لیتیمہ للناس۔۔۔
۹-	ایت ۱۵۹ کے پے کاتمین حق باندے لعنت دھنے کیدو	نودے ایت ۷۸ کے پے مرتد باندے لعنت دھنے لگی۔
۱۰-	ایت ۱۷۴ کے وانی چہ کاتمین حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونہ کڑی۔	ایت ۷۷ کے فرمائی چہ چاچہ اللہ پے اکا ما تو دنیا واخترہ سرہ باللہ خبرے اونہ کڑی۔
۱۱-	بقرہ کے دیکو انویجاہد بیہودیاں دو۔ لکہ حضرت طاوت	نودے سورة کے دمجورہ امت دجہا ہرینوا دھنوی دجہا ہرینی بیان دے لکہ ہدین
۱۲-	ایت ۱۶۶ واتسوا بحج والعمرة للہ	ایت ۹۷ کے فرمائی چہ حج نہ انکاری کافر دے
۱۳-	ایت ۱۳۰ کے وواعظتہم بعلم ام اللہ (دابرہ ہم بارہ کے تا سو چو داے چھہ یہودی دو اویسیان وانی چھہ عیسائی دو) نو تا سو پو نیگی او کہ اللہ پو نیگی۔	ایت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسئلہ واضح کوی او فرمائی چہ واللہ اعلموا واتموا لعلکم

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پے بیان دال دحضرت عمران چھہ بی بی ایت ۳۳، اور بی بی مریم ایت ۳۶ او نو سے حضرت عیسیٰ پے ایت ۴۸ کے بیا نیگی۔ دا سے بل سورة کے ترقی۔

(۲) سورة ممتاز دے پے عاجزے د پزود الہانو ا۔ بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے او ۵۔ عیسیٰ

(۳) سورة ممتاز دے پے عبدیت دعیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) او ددہ پے عاجزے ۳۳ نقطے بیا نیگی دڑو سے حصہ دیرم باب کے۔

(۴) سورة ممتاز دے پے رد دھنے شیکو دعو یا اصولو دعیسا یا نو چہ عیسایان نے پیش کوی۔ لکہ (۱) عیسیٰ تہ ابن اللہ والی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغمبر

ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو تہ پیغمبر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغمبر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین پو۔ نودے سورة کے ددے شیکو واژو دعو رد دے۔

(۵) سورة ممتاز دے پے بیان تو انیوود اصولو تنظیم

(۷) سورة ممتاز دے پے بیان دھنے او خبر وچہ ددنا خواہشات دی نو تہ ہدین الدنیا دپارہ ہغہ بیانوی ایت ۱۴ (۸) سورة ممتاز دے پے او چہ تو لوو عیسیٰ اسمان تہ ایت ۵۵

(۹) سورة ممتاز دے پے بیان د وفات محمد ایت ۱۴۴ افا سن مات اقول انقلبت علی اعقابکم

(۱۰) سورة ممتاز دے پے فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پے نور و خرد باندے ایت ۴۲

مقصد دسورة: بیان دھنے ثلور و مقاصد و کوم چہ تیر شوے دو پے سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ انفاق فی سبیل اللہ مگر پے زیاتے ترقی

سرہ دھنے سورة نہ۔ مثلاً ہلنتہ ثلور وارے توحید و۔ نودے اووہ وارے توحید ذکر لگی۔ ہلنتہ ۹ اعتراضات دو پے رسالت باندے نودے ۱۵ اعتراضات او د

دھنے جوابوندو۔ بقرہ کے پے توحید صرف عقلی دلائیل دو۔ نودے ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی دے واڑہ دلائیل دی پے مسئلہ توحید۔ بقرہ کے انفاق د

پارہ مثالونہ نو نودے سورة کے زواجردی بخلاوتہ۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات پے ترقی دے پے بیان دھنے مضامین نو کوم چہ تیر و پے سورة بقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پے در یو حصو باندے (۱) ایت ۱-۶۳: اثبات توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی او دفع ۱۵۰ اعتراضونو کوی دیکر بیہود طرف نہ

(۳) ایت ۱۰۲ - آخر دسورة پورے چہ کے جہاد او انفاق داڑہ سکے بیا نیگی۔

بیاد دغہ سو سے حصہ تقسیم دہ پے در یو بابونو باندے: (۱) ایت ۱-۱۰: (۲) ایت ۱۱-۱۸: (۳) ایت ۱۹-۲۵: (۴) ایت ۲۶-۶۳: ہر یو باب کے شیکو شیکو، خبر لوی اوڑو سے خبر دگورہ توحید دہ۔

باب (۱) آیت ۱-۱۷: یہ دیکھے ۶ خبرے دادی: (۱) آیت ۲ دعویٰ تو حید (۲) آیت ۲: تخویف دنیاوی و دنیوی (ان الذین کفروا)

(۳) آیت ۷: دفع دشمنان تو چہ و ایریدلہ پہ

عبدیت عیسیٰؑ باندے چہ اللہ ورتہ ابن اللہ ویلے دی نوجواب و آخرت سخط کے اووے چہ تا سو پرے نہ پوھیگی۔
(۵) آیت ۱۰: چہ بندہ لہ مال او داد اللہ عذاب نشی بچ کولے۔ (۶) آیت ۱۴ کے ترہید من الدینا و ترغیب الی الآخرة

(۴) آیت ۸ کے مومنانو تہ تعلیم ور کول ددعا پوخت و

باب (۲) آیت ۱۸-۲۵: یہ دیکھے ہم ۶ خبرے دی: (۱) آیت ۱۸: دعویٰ تو حید (۲) آیت ۱۹: دفع دشمنے و عیسیٰ نوجواب کے کوئی چہ اصل دین دین اسلام دے اوپہ نصرانیت کے دس من البغات شوے

دے۔ (یعنی باغیانو کے لاس و حلے دے۔) چہ کپکے دزانہ دے شرک خبرے لیکلے دی (و ما یختلف الذین اوتوا الکتاب) (۳) آیت ۲۰: صداقت و بیخبر
(۴) آیت ۲۱: بیان و پختی داصل کتابو
(۵) آیت ۲۳: زہر و دوا عرض داللہ و کتاب نہ
(۶) آیت ۲۵: تخویف د آخرت

باب (۳) آیت ۲۶-۶۳: دیکھے ہم ۶ خبرے دی: (۱) آیت ۲۶: دعویٰ تو حید (۲) آیت ۲۸: مومنانو تہ تمہیہ چہ کافر و سرہ دوستی مکوے۔ (۳) آیت ۳۰: تخویف د آخرت (۴) آیت ۳۱: ترغیب د اجراع و بیخبرتہ
(۵) آیت ۳۵، ۳۷-۳۸، ۴۰، ۵۱ وغیرہ: یہ دیکھے ۳۳ نطقے حضرت عیسیٰؑ پہ عبدیت باندے چہ ہذا اللہ نہ وو۔ (۶) آیت ۱۶: مبادلہ عیسیٰ نو سرہ

دویمہ حصہ: آیت ۶۴-۱۰۱: یہ دیکھے داصل کتابو ۱۵ پختی ذکر دی چہ اعتراضات دی یہ رسالت باندے۔ ہذا دادی:

(۱) آیت ۶۴: خیل ملا او پیر چہ خداے توب سرہ نیول چہ ہغوی شدتہ حلال او دوائی تو ہغہ بہ حلال گزرو۔ لو ہغہ حرام بہ حرام گزرو۔
(۲) آیت ۶۵: (احتجاج بالباطل) داصل کتابو باطل و عود خلاف احتجاج کول چہ ابراہیمؑ یہودی و یانصرانی وو۔
(۳) آیت ۶۹: (اضلال المؤمنین) مومنانو لہ گرہ کول (۴) آیت ۷۰: (انکار کفر و کفر ہم باہت اللہ) (۵) آیت ۷۱: (تلیس الحق بالباطل)
(۶) آیت ۷۲: دین گد و ڈکول پہ کزور د باندے (۷) آیت ۷۳: دتھے دینو نوپہ منسوخی و وصیت کول (۸) آیت ۷۵: خیانت داصل کتابو
(۹) آیت ۷۸: تحریف کول پہ حق کے (۱۰) آیت ۷۹: (افتراء علی العباد الصالحین) بہ زیکا نو خلق و روح نزل
(۱۱) آیت ۸۱-۸۲: (تولی عن کتاب اللہ) اعراض کول پس دو عدے نہ۔ (۱۲) آیت ۸۶: (کفر بعد الایمان) مرتد کیدل۔ (۱۳) آیت ۹۳: (افتراء علی الانبیاء) چہ انبیا و مومگانہ نداد احرام کڑے دی۔ (۱۴) آیت ۹۶: (تقدیم القبیلہ) چہ زمونگ قبلہ ستا سو د قبلہ نہ کھجے وہ۔ (۱۵) آیت ۹۹: (یصدون عن سبیل اللہ) داللہ و کتاب نہ خلق بندول

دریمہ حصہ: آیت ۱۰۲-آخر پورے: دیکھے د جہاد او انفاق فی سبیل اللہ بیان دے او تنظیم جوڑولو ۵ قاعدے خانی او پہ ہغے دوہ واقعات بطور مثال پیش کوی۔
د تنظیم جوڑولو ۵ قاعدے دادی: قاعدہ (۱) آیت ۱۰۲: (ولا تقنن الا و اتقنن المسلمون) ستا سو ڈولو پہ یہ عقیدہ و تو حیدوی۔ او دعا اشارہ پہ اتقوا اللہ تقناتہ کے ہم دہ۔
قاعدہ (۲) آیت ۱۰۳: (واحصوا بحیل اللہ جمیعاً) ستا سو ڈولو پہ یو قانون دی چہ ہفتہ قرآن او سنت د رسول دی۔ قاعدہ (۳) آیت ۱۰۴/۱۱۰: ستا سو تنظیم ارکان بہ کار کولو دادی۔ یعنی فعال بہ دی۔
قاعدہ (۴) آیت ۱۱۱: ستا سو ارکان بہ پہ جماعت تنظیم باندے خرچ کوی۔ قاعدہ (۵) آیت ۱۱۸: چہ ستا سو کے یہ غیر راز دار نہ دی۔
اوپر دے باندے دوہ واقعات بیانوی یوہ واقعہ جنگ بدر چہ غیر راز دار مومنانو کے نہ وو۔ نوامداد اللہ و سرہ شامل حال وو۔ اولہ واقعہ جنگ احد چہ مسلمانان زیات و دگر غیر راز دار کپے وو۔
نوقتی طور و تکلیف باعث شو۔

شان نزول و سورہ: مفسرین فرمائی چہ علاقہ نجران نہ د ۶۰ عیسیٰ نو یو وند مدینے ترافے ابو نبی کریمؐ سرہ حضرت عیسیٰؑ متعلق پہ مناظرہ شول۔ چہ عیسیٰؑ داللہ نائب او ابن دے۔ او زمونگ رب دے نبی کریمؐ ورت او فرماہیل چہ رب ہغہ دے چہ ہمیشہ ژوند دے دؤل جہان نگہبان دے او رازق دے پ زکماہ او اسمان کے دھغہ نہ ہیث پٹ نہ دی۔ پیرحم دمور کے دچیلے خوئے مطابق بچے پیدا کوی۔ نہ خوری نہ سکی۔ اوس تا سو او دے چہ آ یاد دے صفا تو نہ یوصفت ہم پہ عیسیٰؑ کے موجود وو۔ ہغوی خاموش شول۔ او اللہ طرف نہ سورہ آل عمران دا ژومی ۸۰ آیتونہ رانا نازل شو۔

اعتراضات و عیسائیوں او جو ابونہ و قرآن:

(۱) اللہ تعالیٰ عیسیٰؑ تہ روح اللہ کلمہ اللہ او ابن ویلے دی۔ نو ہغہ داللہ زوے، نائب او متصرف وو۔ نو زکھغہ تہ او از کول حق دی۔
جواب: آیت ۷، (..... و ما یعلم تا ویلہ الا اللہ) دتشاہتا تو ترجمہ او مطلب باندے اللہ پوھیگی۔ کہ انسان دتشاہتا تو پہ مطلب زان پوھ کول خواژی نو پہ زناد حکما تو کے بہ ددے معنی او مطلب اخلی۔ بل جواب آیت ۵۹ کے بل جواب او گورہ چہ پیدائش عیسیٰؑ داسے مجرہ وہ لکد پشان دپیدائش دآدم۔۔۔۔۔ نو لفظ ابن دتشاہتا تو نہ دے تا سو پرے نہ پوھیگیے۔ بل داچہ ابن مطلب زوے نہ بلکہ محبوب دے چہ پہ معنی د زیات تعلق دے لکد ابن السبیل لکد مادہ ۱۸: نحن ابناء اللہ مونگ داللہ محبوبان او دوستان یو۔ بل داچہ زمونگ قرآن ورتہ ابن اللہ نہ دے ویلے۔ نو کہ ستا سو کتاب کے دی۔ نو دا دس من البغات شوے دے۔ زکھ چہ زمونگ ایمان دے چہ دعا کاندو لحاظ سرہ اسمانی ٹول کتابونہ یو خبرہ کوی۔ او دا عقیدے خبرہ متفق علیہ مسلک دہ۔ ہم ذاتہ اسمانی کتابونو درمیان او ہم دانبیاء درمیان۔
(۲) عیسیٰؑ مڑہ ژوندی کول۔ بیمارانے جوڑول۔ د خاورے مارغہ کے بہیے روح اچو۔ لہذا متصرف وو۔ جواب آیت ۴۹: چہ داہر شہرے پہ اذن داللہ کڑے دی۔
(۳) زمونگ اکابر و مونگ نہ داسے نئے پرستے دی چہ عیسیٰؑ ویلے و چہ ماتہ او از کوے زہر رسیدیشم۔ جواب آیت ۷۹ کے: ما کان لہم... کونو اعباد لی من دون اللہ۔
(۴) بی بی مریم سرہ بھر وخت بہ مومسمیوے دے پختیل اختیار لہذا ہغہ متصرف دہ۔ جواب آیت ۷۳: قالت ہومن عند اللہ (۵) دز کریا زوے پہ بڈا والی کے اشواگر چہ بی بی کے ہم خندہ دہ۔ لہذا ہغہ متصرف دے۔ جواب آیت ۴۸ کے: سبحان لکد وناز کریا رہہ... دغے نو، اعتراضونہ ہم دوچہ تفصیل کے او شوپہ دویمہ حصہ کے۔ اوپہ امتیاز تو کے ۴ نمبر باندے۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً ۴ بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از مجتہد

(۲) ربطاً سابق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربطاً دے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت اليهود و النصارى کون (آل عمران) و لا آل عمران کما فعلت النصارى (نساء) و تؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة انعامک و رحمتک (باقی زمونگ د شیخ القرآن صاحب طرف ند دے ربطاً دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱-	فاتحہ کے در یو ذی لویان اجمالاً او شونو بقرہ کے مغضوب علیہم نہ خطاب دو اول عمران کے ضالین تہ	۱-	نوسورة نساء کے ژوبے ڈے معلوم علیہم نہ خطاب دے
۲-	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲-	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د تنظیم د جوڑولو	۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د اصلاح و معاشرے
۴-	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴-	د منافق د ژوبے بیان پہ خلور شرطونو سرہ ایت ۱۳۵-۱۳۶
۵-	د عیسیٰ د برہ خیر و ولویان پد ایت ۵۵ کے (ورافعت الی)	۵-	تفصیل د برہ خیر و ولویان پد ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او رد پہ هغو چر دعوہ کوی دقلولو عیسیٰ
۶-	ذکر د صاحب اکرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶-	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ وی
۷-	قول د منافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانوا عندنا ماتوا و ماتلوا)	۷-	جواب: ۷۸ کے (این مانکنو ایدر کیم الموت و لو کنتم فی بردج مشیدہ)
۸-	ایت ۱۳۰ (لانا کلوا الریوا)	۸-	ایت ۲۹ کے: هغه مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوبہ ن ترے اوساتے
۹-	ایت ۱۸ کے: واللہ او فرشتو گواہی پد اثبات د توحید	۹-	ایت ۱۶۶: واللہ گواہی پد صداقت د قران
۱۰-	ایت ۳۱: فاتحونی بحسبکم اللہ (واللہ تقرب د رسول پد تابعدارے کے دے)	۱۰-	سورة نساء کے شرائط د اتباع د رسول بیانگی
۱۱-	بیان د قتال د کافر و سرہ	۱۱-	ایت ۹۳: بیان ۵ دفعا تو پہ هغه چا چہ مومن قصد قتل کڑی
۱۲-	بیان د مجاہدینو کوی	۱۲-	بیان د فضیلت د مجاہدینو کوی
۱۳-	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی دو او نہ نصرانی	۱۳-	ایت ۱۶۵: اتباع د دے ابراہیم او کڑے
۱۴-	سورة آل عمران بیان د مقاصد و اذعقاد و ولوی	۱۴-	سورة نساء بیان د اعمالو کوی
۱۵-	ایت ۱۸۵: ٹوک چہ جنم نہ بیج شو هغه کا میاب دے	۱۵-	ایت ۱۳: دا کامیابی پد اتباع د اللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶-	ایت ۱۹۵: (بعضکم من بعض) دا مومنان سرہی او هغه نچلو کے د پوئل ندی۔	۱۶-	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدہ) ٹول دیو بابا اولاد دے
۱۷-	خاتمہ پد بیان د تقوا او شوه	۱۷-	شروع پد بیان د تقوا او شوه

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان د هغه امور چہ اصلاح پرے لگی د معاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۵۷-۱ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ هغه احکاماتو کوی چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیات یعنی پد مابین دعوامو کے (۲) ۵۸-۱۳۳ پورے: مقصد: بیان د ۸ هغه احکاماتو چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی پد بین الرازی او رعیت یعنی د حاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخرہ پورے: مقصد: بیان د در یو ذی لوفرق خلاصہ کوی (۱) مؤمن (۲) منافق (۳) او کافر یا اهل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکاماتو کوی چہ اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیت دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ د تقسیم د مال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ د بیہمانانو د جنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیبیانو تہ دے حق مہر د کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو فو د مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غلغو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال د قانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان د فاشاؤ نہ بیج کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	ذچلو مشرانو کنڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان د دغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نبی عن الاموال المحرمات (ذرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نبی عن العدوان (زیاتے مکوے پد نچلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء الیہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۳	امیر بیت الرتل (سربراہ پسرے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	د هغه او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواج دی

دویمہ حصہ آیت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) حصے ایکا تا چودھ حصے نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ: یعنی الراعی او رعیت یعنی دحاکم اور عوامو مابین کے۔ جو اہل القرآن د رتہ احکامات سلطانیہ والی۔
انوم حکم تنویر دے پہ سابق داواڑو حصو بانڈے۔

حکم نمبر ۵۸	(حکم حاکم تہ) دعوامو حقوق پہ بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کرے شی۔	حکم نمبر ۶ آیت ۱۰۰	اللہ پہ لارہ کے سحر تہ کول (دین بھاجر فی سبیل اللہ)
حکم نمبر ۵۹	(حکم رعیت تہ) چہ درقان، سنو او دچیل امیر تہ بعد ارشے۔	حکم نمبر ۷ آیت ۱۰۱	صلوة قصر (مونز پہ کوے پہ ہر حال کے) (واذا ضربتم فی الارض...)
حکم نمبر ۶۰	حاکم اور عوام داواڑو تہ (حکم القتال) واللہ پہ لارہ کے جہاد او کرے	حکم نمبر ۸ آیت ۱۰۵	حکم القرآن - چہ نلک فتی شی نو قانون بہ ستاسو قرآن دی۔
حکم نمبر ۶۱	اختیاط فی القتل (وماکان المؤمن...)		
حکم نمبر ۶۲	اصلاح نیت (اذا ضربتم فی الارض فقیبوا...)	حکم نمبر ۹ آیت ۱۰۷	داحکم تنویر (رزا اچو کے) دے پہ نکلے داواڑو حصو۔

نورو آیتھو کے تنبیہ اور داواڑو

دویمہ حصہ: آیت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان در ریو ڈوکوی (۱) منوشین (۲) منافقین (۳) کافرین / اہل کتاب۔

(۱) دستہ پی وجہ یا اہل نیکو لوہہ وجہ منومانو زواج پہ ۳ آیتھو کے زویے حصہ (۱-۵۷) او پہ ۲ آیتھو کے پآخر کے۔ ٹول ۵ زواج (رفہ) دی۔

(۲) منافقین چہ وائی یوشا او کوئی مل شہ۔ چہ دے پشان د لسو زوی دمار دے زواج کر دی پہ ۶ آیتھو کے زویے او پہ ۱۷ آیتھو کے رستو۔ ٹول ۲۳ زواج کر دی۔ (ٹولون زیات زواج منافقینو دور کرے لگی)

(۳) کافر / اہل کتاب۔ صریحہ صریحہ اجماعی دے حکم کھلاخ اڑوی دق نہی دہ تہ زواج کر دی پہ ۱۲ آیتھو کے زویے او پہ ۹ آیتھو کے رستو۔ ٹول ۲۱ زواج کر دی۔ (پہ دویم نمبر زیات زواج پوجہ ظلو / اصل کتاب / عالماتو دی)

(۲) امتیازات دصورہ:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱-	سورہ متاز دے پہ بیان د اصولو د معاشرے	۲-	سورہ متاز دے پہ سربراہی د سڑی
۳-	سورہ متاز دے پہ بیان د تقسیم د میراث د سڑی	۳-	سورہ متاز دے پہ حکم د حفاظت کول د مال د یتیم او دے د قوف
۵-	سورہ متاز دے پہ زکوٰۃ د سڑی	۶-	سورہ متاز دے پہ بیان د ۱۴ محرماتو چہ ہفتوی سرہ نکاح نہ لگی آیت ۲۳-۲۴
۷-	سورہ متاز دے خصوصتہ پہ ادب و رکوع سرہ پہ در یو طریقو آیت ۳۳	۸-	سورہ متاز دے پہ منع کول د نماز نہ پہ حالت دے ہوشی آیت ۳۳
۹-	سورہ متاز دے پہ بیان د قتل خطا اول عمل (قصد) ۹۲-۹۳ او ۵ دفعات پہ قاتل	۱۰-	سورہ متاز دے پہ بیان د صلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱-	سورہ متاز دے پہ بیان د قتل پہ سابق آیات ۱۳۵-۱۳۶	۱۲-	سورہ متاز دے پہ بیخ دومی د محمد ذلوع سرہ آیت ۱۶۳
۱۳-	سورہ متاز دے پہ جزومنا توتہ پہ درے وارے چہ پکے نار نارنا ذکر دے آیت ۳۰/۱۴/۱۰	۱۳-	سورہ متاز دے پہ بیان چہ یو حصہ یو وخت کے یو نکاح کولے شی۔
۱۵-	سورہ متاز دے د تدبیر د زور دے دشیمان (پہ مقابلہ اللہ) آیت ۷۶	۱۶-	سورہ متاز دے پہ بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۳ پہ یو وخت سرہ
۱۷-	سورہ متاز دے پہ رد دھو چہ وائی چہ مومگ عیسیٰ قتل کرے دے آیات ۱۵۷-۱۵۸	۱۸-	سورہ متاز دے پہ خاص کول د طور قسمہ خلقو چہ اللہ بہترین کر دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورہ کے بیان د زور د خلقو لکھ یتیمانانوادے و قوفو ہم شدہ مگر نوم نساء نے زکوٰۃ دو چہ معاشرہ کے پہ حصے دور کے زیات تر ظلم زنا ناسرہ کیدو۔ دینی دور نہ نکلے پہ ایران کے دوہ فلسفے تیرے

وے۔ (۱) بزوک (۲) مانی: د بزوک د فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ دے نو دے فساداتو زکا و لو د پارہ کیدو۔ مگر حکومت نافذ کرے شو چہ حصے مطابق پہ مال او حصہ کے ہر سڑے دے نہ

مشرکہ فائدہ آہستہ شی۔ حصہ دچا زانی بی بی شوہ گنولے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد بزوک قتل کرے شو۔ او کیوزوم ناکام شو۔ بیادوم فلسفی مانی راپا سیدو۔ دھنہ د فلسفے

مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ وہ نو دے نہ نجات حاصلو د پارہ دے دہرہ نیت فلسفہ نافذ کرے شوہ۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کرے شو۔ او د فلسفہ ہم ناکام شوہ۔

بل خواہیہرے کول د حال دو۔ چہ چاہتہ تہ لور زور دے و کرے شو۔ نعل ۵۸-۵۹... ظلم و جبر و مشورہ... بائیسیکہ علی حنون ام یزیدہ فی التراب رخ بہ تے تور شو۔ او سوچ کے پہو چہ آیا ہم دغہ در سوایے ژوند

تیر کر دی یا کدے چہ لہرے زکی کے ناباسی۔ سورہ نکویر: واذا موءودہ سکت یا ک ذنب قتلت: ترجمہ: او شو وخت چہ ژوند دے فن کرے شوے جینی نہ چپوس اکریشی چہ تہ پہ کومہ گناہ قتل کرے شوے۔

حضرت ابوسفیانؓ تہ نبی آفر ماکیل چہ شو واقعہ دچیل د جہالت د دور بیان کرے۔ نو فرما کی چہ شو کار پنے ڈیرہ مودہ و کور نہ باہر دوم۔ چہ کورتہ را ظلم نو یوہ خککے ماشومہ جینی مدکور کے اولیدہ... یو خواہے چہ لہ واقعہ

بیانوی۔ او بل خول نبی دستر گو مہار کونہ او کھو دارے و غلے۔ ہم ددغہ د جہالت د دور خبر دہ چہ یو وارے صحیح ابن ناجیہ پہ لار روان دو۔ یوسڑی چہ لور ژوند نے ٹول۔ دہ ورتہ او دے چہ د جینی بہ پہ ٹو

را کرے۔ ہفتہ ورتہ وائی چہ دو دو او خانوہ دہ ورتہ دوہ او خان ورتہ کرل۔ بیاب چہ چہ لور او شوہ۔ نو ذہ تہ تلل۔ او دچیلے لور پیکشکس بہ لے کو۔ او د او خانوہ مطالبہ بہ لے تے کولہ۔ چہ شو وخت دا صحیح ابن ناجیہ

وفات کیدو ۱۴۰ جینکئی نے پہ کور کے ژوندے ساتلے وے۔ یہود چہ عالمان د دین بہ گنولے کیدل حیض والا زنا نہ لے دچیلے کورہ ویستے... عرض دا چہ معاشرہ کے د زنا ناو د پارہ ہٹ زانے نہ دو۔ ددوی حقوق

کمل پایا مل دو۔ نو قرآن کے د زنا ناو پہ نوم سورہ نساء راغے۔ چہ زنا ناو تہ دے ددوی مناسب حقوق ورتہ کرل۔ مگر زنا نہ چہ درقان نہ خیرہ دی نو بینرے راغستے دی پہ چوک کے ولاڑے مطالبہ د مساوی حقوقو

کوی۔ دوی جیل حیثیت او مقام او نہ پہوندو۔ نبی تہ یوحنا راغے فرمائی چہ پہ مازبات حق دچا دے نبی ورتہ دے وارے د مورخ یاد کر و پہ ظلم نمبرے ورتہ د پلار حق یاد کر و۔ مگر نو رو تو امو پہ نقش قدم مسلمان

توسم بہ مہینہ ذلیلہ او حوازی۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ مابقی سرہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱-	سورة شروع شوے دو پہ خطاب عام (یا ایھا الناس) سرہ	۱-	داسورة شروع شو پہ خطاب خاص (یا ایھا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص رو دستو دعام نہدی
۲-	اصول دا اصلاح و معاشرے بیان شو	۲-	دلنہ مسئلہ دحل او حرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساقی نو معاشرہ تباہ کیگی)
۳-	چہر کلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳-	نودلتہ رد پہ شرک فعلی (نذر غیر اللہ) کوی چہ داسم دا اصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴-	رد دشرک فی التصرف او شو پہ بارہ وعیسیٰ کے ایت ۱۷۱	۴-	نودلتہ پہ شروع دسورة کے رد دشرک فعلی (نذر غیر اللہ پہ نوم) کوی
۵-	ایت ۳۳- والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چا سرہ وعدہ کڑے وی ہنہ دے برابر کڑی)	۵-	پہ شروع دسورة کے اوٹوا بالعقود
۶-	آخر دسورة کے - بین اللہ لکم ان تصلوا	۶-	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہنہ حلال حرام دی
۷-	زدا جریمہ دودتہ و کڑے شو	۷-	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ نئے منع او کڑہ
۸-	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸-	نودلتہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر غیر اللہ) بیان کیگی
۹-	۱۷۴ او ویل پہ قرآن نور دے	۹-	۱۷-۱۶ کے فرمائی (دبھدی پہ اللہ) صرف رزنا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰-	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامتہ	۱۰-	ایت ۷۳ فتوہ د کفر لکوی پہ ہنہ چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱-	۱۱۶/۳۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرب۔۔۔	۱۱-	۷۲ فقہ حرم اللہ علی الجنۃ (ترقی دہ پہ ماسابق)

امتیازات دسورة

۱-	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل/حرمت وغیرہ) چہ نور دسورة نو نہ زیات پرتے دے	۲-	پہ ترک دموالاتو داصل کتابو او ذکر و ملتو نو دھغوسرہ ددوستے
۳-	بیان دمائدے پہ نصرناؤ	۳-	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵-	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری سپے/مارنہ	۶-	بیان دذبو جو دزنانو اونکاح اهل کتابو خزو سرہ
۷-	بیان دھغے واقعے چہ باندے حملہ شوے وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸-	بیان ددو زامنو آدم حاتیل اوقانہیل
۹-	بیان حکم دسارق او سارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰-	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دعیسیٰ اللہ پہ قیامت کے
۱۱-	نفی دعلم غیب ڈولونو انبیاوند ایت ۱۰۹	۱۲-	بیان دکلم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳-	بیان دتفصیل ددیلے او پدے رد کوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱- ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ حل حرمت سرہ متعلق دی (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)
- ۲- ایت ۶-۱۱ : بیان دامورد مصلحاؤ کوی (کلکوالی دپارہ)
- ۳- ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ اللہ وعدہ کے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴- ایت ۲۰-۲۶ : انجام او حالت دمتکاسلیو (سستو) پہ او امر د اللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵- ایت ۲۷-۳۰ : دظالم سزاؤ ککوی چہ ہنہ د اللہ درحمت بندو الے دے پدہ باندے
- ۶- ایت ۳۱-۵۰ : تسلی محمدتہ او قباح/خباثتو نہ بیانوی داصل کتابو
- ۷- ایت ۵۱-۵۸ : تھدید (زجر) و رکوی مومنانو تہ پہ موالاتو (دوستے) داصل کتابو
- ۸- ایت ۵۹-۶۶ : تھدید (زجر) علمائے سوءتہ چہ چہ ہم مسئلہ نہ بیانوی او دلیل مقابلہ ہم کوی
- ۹- ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التبلیغ او طریقہ تبلیغ خانی
- ۱۰- ایت ۸۷- آخر : اعادہ و ثلور د مقصدی سلو (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)

بیان دھنے ٹلور و مسلوچہ متعلق دی دھرامو او حلالوسره (تحریمات اللہ/عباد نذور اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہفتہ تیز ونہ چہ اللہ حرام کڑی دی دے حلالول گناہہ

تحریمات العباد: ہفتہ چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پہ زان یا پہ بل حرام گرزولی دی دا گناہہ

نذور اللہ: ہفتہ نذرونہ چہ انسان دے دا اللہ پہ نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کولو دپارہ۔ دا جائز دی۔ دے حرام گنزل گناہہ

نذور العباد: دغیر اللہ پہ نوم نذر/منختے کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او دے حلال گنزل گناہہ

نودا دوہ جائز او وہ ناجائز دی

تائیداد پدے ٹلور و مسلو او گورہ:

- (۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: غیر محل الصید واتم حرم ایت ۹۰..... انما الخمر والیسیر ایت ۹۶..... و حرم علیکم صید الہر ما دمتم وما.....
- (۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: احلت لکم من بحیرۃ الانعام ایت ۸۷ لآخر موسیٰ ایت ۹۶ اهلکم صید البر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ.....
- (۳) نذور اللہ ۳ بار لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷: والھدیہ ولقلا ندہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور العباد) طیب (نذور اللہ)
- (۴) رد و نذور العباد ۴ بار لکدایت ۳: وما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۱۳: وما ذبح علی النصب ایت ۹۰: ولا نصاب ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور غیر اللہ)

نوٹ:

- (۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامیگی او نذور العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔
- (۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ
- (۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دوجے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پہ نوم ذبح کڑے شو۔
- (۴) بعض اوقات دوجے دیوکار د تعظیم دواجے حلال حرام ہی لکد روڑے پہ وجہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موزکے وغیرہ
- (۵) کلکد دوجے د عزت دانسان نہ پو شے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پہ ناستہ خواک کوی پہ ولاڑہ خوراک زنا در کوی
- (۶) بعض اوقات یوحلال کار حرام شی د تعظیم دزائے/مقام دوجے لکد بیت اللہ شریف کے شے وژل یا شاخ ماتول

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱-	رد و شرک فعلی	۱-	رد و شرک فعلی اور اعتقادی کیلگی پیدے وجہ سے متصل راژو
۲-	لفی علم غیب اوشو د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲-	ایت ۵۰ کے ربی نہ خصوصاً لئی علم غیب کوئی چاہے پیغمبرہ چلہ ورتا اویہ چہرہ عالم الغیب نہیم
۳-	ایضاً	۳-	ایت ۵۹ کے خلاصہ راہی (وعندہ مفاتیح الغیب)
۴-	آخر سورة کے دعویٰ و تحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔۔)	۴-	نو پیدے سورة کے پیدہ دعویٰ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوئی
۵-	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ داللہ دی بل ٹوک متصرف نہ	۵-	نودلتہ سر کے الحمد للہ
۶-	د خواہنے ذکر اوشو دنصاراؤ دپارہ	۶-	نودلتہ خلاصہ ذکر کوئی پرایت ۱۴ کے چٹو لوہہ خوراک و رکوی صرف نصاراؤ نہ
۷-	ایت ۱۰۳ کے رد اوشو دانعام محرماؤ چہ خلقو پوزان حرام کڑے و۔	۷-	ایت ۱۴۳ کے بیان کوئی دانعام محلاؤ
۸-	عاجزی بیان شوے وہ دہی پراخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸-	نودلتہ دنور و مقرر بیوا انبیاء عاجزی بیانیگی
۹-	رد و تحریمات العباد اوشو چہ شرکا لو بہ دزانہ پیزان بند کو۔	۹-	۱۴۰ ایت کے دیوبل قسم تحریمات العباد ذکر کیلگی چہ عقد زنا و دخیٹہ دنہ بچے دے
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جاو گرو پیلے وو	۱۰-	ایت ۷ کے قرآن تہ جاو و آئی نو پیدے وجہ سے متصل راژو

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز وے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲- پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳- پہ بیان دعوات ستہ
- ۴- پہ لثرت داعتر اوشو اوجا بونو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوئی اوجا بونہ قل سرہ مطلب دا چہ ربی د نبوت عمر ۲۳ سال و دا وٹول عمر ۶۳ سال دو یعنی ٹول عمر پہ تا اعتراضونہ کیلگی اوتہ بہ جوا بونہ کوے
- ۵- د ثلور و واژو اقسام و شرکا نور ددے کے (۱- مشرکین بالعباد الصالحین ۲- بالکواکب ۳- بالملک ۴- بالجن)
- ۶- سورة ممتاز دے پہ نزول دٹول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے ندے نازل شوے
- ۷- نزول د کثرت د ملک و دے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شوے وے
- ۸- بیان د تقریر داہراہیم چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے و دچل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلہ یے ہنوی تہ گمراہ و پیلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ۔۔۔
- ۹- بیان د مثالونو د شرکا نو لکھ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰- زیات زواج و شرکا نو تہ

مقصد دسورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق تہ در کول (۲) یا مخلوق صفت اللہ تہ در کول

تقسیم دسورة پہ اعتبار د مضامینو پیدو حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوئی (۱- شرک فی العلم ۲- شرک فی التصرف ۳- شرک فی الدعاء ۴- شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تحریمات اللہ تحریمات العباد نذور اللہ نذور العباد)

لفی و شرک فی العلم او گورے پہ آیت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

لفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ آیت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات والارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

لفی و شرک فی الدعاء او گورہ پہ آیت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

لفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ آیت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

دغدگہ دعوہ دتوحید پرے بیایا تفریح کو لشی تقریباً لس زلہ آیت ا، ۷، ۱۹، ۳۵، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۰۶، ۱۵۱، ۱۶۲، ۱۶۳ کے۔ ددے آنتونو دائول خصوصی

کلمات راپوزائے کترہ اوداسے ایے اودایہ

الحمد لله - والى مسك الله بصر فلا كشف له الاله - قل انما هو اله واحد - والحمد لله رب العالمين - سبحنه وتعالى عما يصفون - لا اله الا هو - لا اله الا هو - ان لا تشرکو به شيئا

قل ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين - لا شريك له وبذلک امرت وانا اول المسلمین

داسے وایہ تسبیح اوتا دیز ترے جوڑ کترہ اوچکلہ شکر تکلیف، بیماری، یرہ وغیرہ در باندے رازی نو دواویہ دا مکمل علاج دے۔

پدے مسئلہ دتوحید دلائل ہم ذکر کوی پہ کثرت سرہ لکہ آیت نبراکے خلق السموات والارض آیت ۲ کے هو الذی خلقکم من طین، ۳ کے فی السموات والارض، ۱۲، ۱۳

۱۴ (فاطر السموات والارض....)، ۱۸، ۳۸، ۴۰، ۴۶، ۴۷، ۵۹، ۶۰، ۶۳، ۶۵، ۷۳، دا تقریباً ۱۷ دلائل عقلیہ ذکر شوہ دعوہ دتوحید باندے

نودے پدے ۱۷ انبیائے ذلہ دلائل عقلیہ ذکر کوی پہ دعوہ دتوحید باندے نو دے دلائل نقلیہ پے اتلم عقلی دلیل پہ آیت ۹۵ کے بل پہ ۸۶ کے، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۱، ۱۳۱، ۱۳۲، دائول

۲۵ عقلی دلائل پہ سورة انعام کے ذکر کوی پہ دعوہ دتوحید باندے اودعوہ دتوحید وہ الحمد لله پہ شروع دسورة کے۔

دارنگے پدے دعوہ دتوحید دشترکانو اعتراضونہ ہم پہ کثرت سرہ دی چہ تقریباً ۲۳ دی او ۶۳ جو ابوند لکہ اگورہ آیت ۷، ۸، ۲۳ (قالوا) ۲۵ (يقول الذين)

۲۹ (وقالوا) ۳۷ (وهو وارء) ۵۳، ۲۳ اعتراضات دی بدے سورة کے او ۶۳ جو ابوند مطلب داچٹول عمر پہ پنا اعتراضونہ کیگی او جو ابوند بدرو کوے۔

عاقبات ستم: پدے سورة انعام کے عقبات ستم (شگ غنڈے/ ڈیرے) دی چہ بیان دا امتحان نو کوی پہ حق پرست مبلغ باندے اوداھرہ عقبہ پہ لفظ کذا لک سرہ شروع کیگی ددے بیان پہ اصولو کے

پہم نمبر د عنوان - رموز قرآن - لاندے شوے وو۔ دلنہ یونظر پرے بیاد اچوے

عقبہ ۱: انعام ۵۳ وائی بہ چوالے دا قرآن یوازے تالہ درزی دانور ملیان نہ پوهیگی.... جواب ایس اللہ باعلم الشکرین: زہ د اللہ شکر گزار یرمہ چہ پے مائے بیانوی...

عقبہ ۲: بیاب دامن افتان راشی تانبہ بدائی چہ دایلیے کرامو عا جزی بار بار مہ بیواہ ددے ندواوڑہ نو انعام ۵۵: کذا لک تفصل الایات والتعین سبیل الحرج مین، دوی بہ خاموشی

عقبہ ۳: شوخت پس بہ بیاراشی تانبہ بہ تپوس کوی چہ: انعام ۱۰۵ داسئلہ تادکوم استاذنہ زہ کڑے دہ نو پدے مقام بہ ورتہ ستمی دخیل استاذنوم نہ اخلے ورنہ کنزل بدورتہ اکرئی۔ ورتہ وایہ۔ چہ قرآن نہ

مزدہ کڑے دہ۔ دزان نہ مہ وایم اوندے زما استاذنہ مسئلہ کوی جواب انعام ۱۰۶ کے اگورہ اتیح ماوی الیک من ربک لا اله الا اللہ...

عقبہ ۴: مخلے عقبہ اسانے وے اوس لگے زیاتے مشگلے شوے اوس بہ خلق راجع کوی ستا خلاف بہ مشورے کوی چہ قتل یے جائز دے۔ چہ دلارے نہ یواڑخ نشی۔ اوددہ پھمرگ کے دسلوشہیدانے ثواب دے۔

نو انعام ۱۱۲ اللہ بہ تاساتی... فذرمم... نہ خیال بیان جاری ساتہ۔

عقبہ ۵: انعام ۱۲۳ (چنچلہ هت اوندے کڑے شے نور پور ٹونہ کوی) نو اللہ فرمائی چہ وکذا لک جعلنا فی کل قریة لکم جمیع ما لمیکروا فیہا....

عقبہ ۶: انعام ۱۲۹: دلیل کلی بد معاشرانوسرہ بے یارانشی اویواتحادی لیگ بہ جوڑ کڑی لکدامرکیہ مگر دودی دا اتحاد ستا پارہ دایمان مضبوط لوسبب بدوی کہ تہم اللہ قرآن بیانوسے

شیخ صاحب فرمائی چہ ماخیل استاذنہ داسورة انعام چہ کلہ وکیلو نو چہ طالبان بہ کلہ سترے شول نوهفہ بہ پوهشو نومونگ تہ بیے اوسے چہ لاؤشے چکراولگوے بیارازے۔ هفہ بہ ذیل زایے نہ نہ

پاسیدو بلکہ ناست بہ وو کلہ کلہ بیے پے ناستہ سترے ورغله۔ یودارے زہ دلو طالبا نونہ وٹوے رابو اویس شوم گورم چہ استاذ سترے بنددی چہ سترے اوغرولے نوماتہ وائی چہ ورتہ رادڑہ چہ وضوا کترم۔ ما

اودیرا وڑے ماتہ فرمائی چہ خوب مہ اولیدہ چہ قیامت دے ٹول خلق ہیبت کے دی زہ ہم ہیبت کے یم۔ نوماتا واز اوشو چہ حسین علی تئولے پہ ہیبت کے یے۔ تاخو سورة انعام پہ صحیح طریقے او معنوسرہ وپیلے

دے اوداچہ پہ صحیح معنوسرہ داسورة اووے نوهفہ باندے پے قیامت کے ہیبت بنددی۔

شیخ صاحب بدویکل چہ دا کڑے کاترے سورة دے یابد شرک نہ مکمل پا کوی اویا بدے درس نہ نتجوی (دیو ملیری ۱۲ پگی ووجا ترے تپوس اکڑو چہ سوزاسن دودی....)

ددے زائے نہ دقرآن دو یرمہ حصہ شروع دہ مخلے ددے تفصیل شوے دے مگر بیہ.....

کہ تانہ نوک تپوس اکرئی چہ قرآن نومرہ دخت کے دہنلے شے وایہ چہ یومنٹ کے۔ داشنگہ ممکن دی داسے ممکن دی۔۔۔ قرآن پہ اعتبار فہم پہ خلور وحصوے تقسیم دے.....

سورة انفال (مدنی نزولاً ۸۸ بعد از بقرہ ترتیباً ۸ بعد از اعراف)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱-	سورة انعام کے مسئلہ دو حید ثابت شوہ پہلا کیلو عقلیا و سرہ او پہ اعراف کے نقلیا و سرہ	۱-	نودلتہ حکم دقتال دے مطلب داچہ پہلا کیلو سرہ اون شوہ نو اوس و سرہ جہاد او کڑہ توہ ورپے راواخلہ زکہ چہائیرد جہاد نہ کیگی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	مخکے سورتو نو کے مقابلہ دہجہ وہ	۲-	نودے سورة کے مقابلہ دتورے دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے ذکر وچہ بخو انوکفار و منڈم او ویستو	۳-	ایت ۷ کے ددے امت دکفار و منڈم ویستو حکم دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۹۵ کے بخو انو امتو نو دھلاکت بیان دو ورسنود مالبرارے نہ	۴-	نوپدے سورة ایت ۲۸ کے زجر و کوئی مومنو نو نہ پہ بیند مال باندے
۵-	ایت ۲۰۵ کے ذکر وچہ اللہ پہ عاجزے سرہ یا کڑے۔	۵-	ایت ۲ کے دمو نانو نوحہ خانی چکلا اللہ یا کڑے شی نودہ باندے برہ راشی او عاجز کی کوئی اللہ نہ
۶-	بیان داند او دوسری سرہ طرف اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶-	ایت ۹ کے نبی سرہ داند او بیان دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۷-	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ	۷-	ہغہ دے او امر دلتہ دے سورة کے ایت نمبر کے ذکر دے۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	واقعات دو دہخو انو امتو نو او انبیاء	۸-	نوپدے سورة کے دنی واقعات بیان نوی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلو بیان شو چہ جہاد اشوے دو۔	۹-	نوپدے شروع دے سورة کے وَاَصْلُحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰-	ایت ۲۰۴ کے حکم پہ اوریدو دقران دو	۱۰-	نودلتہ ایت ۲ کے ایمان والا ذہیان دے چکلا قران اوری نو ریگی او ایمان یے نکار کیگی

امتیازات دسورة

۱-	سورة ممتاز دے پہ او امر و نسا و باندے پہ اول دسورة کے ایت ۱	۲-	سورة ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو نانو باندے ایت ۲-۳
۳-	سورة ممتاز دے پہ ہنے وعدے چہ اللہ کڑے وہ ایت ۷ کے اخذی المبتدین...	۴-	سورة ممتاز دے پہ بیان دو وعدہ و میدان د جہاد ۶ قاعدے میدان د جہاد او اوومہ قاعدہ ورسنود جہاد نہ
۵-	سورة ممتاز دے پہ بیان دفریب/چل دقل دنی ایت ۳۰	۶-	سورة ممتاز دے پہ دوو امنو دنی دزمانے ایت ۳۳ (ذات درسل + استغفار)
۷-	سورة ممتاز دے پہ بیان دمو نوز د مشرکانو ایت ۳۵	۸-	سورة ممتاز دے پہ تقسیم دظلمتو نو ایت ۴۱
۹-	سورة ممتاز دے پہ خوب دنی چہ اللہ ورسنود کافران کم نکارہ کڑل ایت ۴۳	۱۰-	سورة ممتاز دے پہ بیان دتقریر دنی ایت ۳۰

مقصد دسورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دے سورة بل نوم سورة القتال ہم دے) یعنی دیکے د جہاد نہ علاوہ بلہ خبرہ بنتہ

مختصر خلاصہ دسورة

(۱) پہ اول کے درے او امر ذکر کوئی ایت ۱ کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے پہ صرف اللہ نہ یہ کوئے بل چاند نہ۔ (۲) ذَا صُلْحٍ ذَاتَ بَيْنِكُمْ یعنی چل ملگری بہ نہ وجہے۔ (۳) ذَا ظِلْمٍ وَاظِلْمِ الرَّسُولِ (۲) بیان دپنرو او صاف دمو نانو ذکر کوئی ایت ۳+۲ کے انما المؤمنون الذین... (۱) و جلت قلوبہم (۲) زادتہم ایمانا (نکارہ کوئی اثر دایمان) (۳) و علی ریحہم بیوکون (۴) یقیمون الصلوٰۃ

(۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ

(۳) ددے نہ ورسنود واقعہ جنگ بدر ذکر کوئی بطور تمہید یعنی جہاد تہلی و رکوی چہ کہ لگ ہم یے نو د مقابلہ نہ نہ ریگی او گورہ جنگ بدر کے لگ وے مانخ در کڑہ ایت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دا بیان دے (۴) ایت ۱۵ نہ شپک قاعدے میدان جہاد ذکر کوئی ادھر یوہ قاعدہ پہ یا لہما الذین امنوا سرہ ذکر کوئے شے۔

قاعدہ نمبر ۱: ایت ۱۵ فلا تو لوہم الا دبار د قاعدہ یے لگو لے دہ دمو نانو ہنے پزرو صفا تو کے ٹوہی صفت سرہ چہ اللہ نہ ریگی نو مخلوق نہ نہ نہ ریگی جہاد کے بہ کافر تہ شاکوئے نہ۔
 قاعدہ نمبر ۲: ایت ۲۰: میدان د جہاد کے دقران او سنو تالیج ہے۔ دایے تفریح کڑلہ پہ دویم صفت دمو نانو چہ ہغہ دو زادتہم ایمانا (دفریح مطلب نتیجہ دپوئل یا عقیدے دہ)
 قاعدہ نمبر ۳: ایت ۲۴: اتقیوا اللہ و الرسول... داتفریح کیگی پہ دریم صفت دمو نانو۔ دلی ریحہم بیوکون۔ چہ امیر درتہ حکم او کڑی چہ ہنے محاذ تہ ورزہ نو داندے دایہ چہ مونگ کم پویا اسلحہ بنتہ
 قاعدہ نمبر ۴: ایت ۲۷: لا تخونوا اللہ و الرسول... داتفریح دہ پہ شلورم صفت دمو نانو اقیم الصلوٰۃ چہ مونز کوئے۔ صحیح نوحیانت بہ نہ کوئے او صحیح مونز مونگ تہ دقران خالی۔

قاعدہ نمبر ۵: ایت ۲۹: اِن تَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ... کہ اللہ نہ پرہیز کرے تو اللہ نہ پرہیز کرے گا۔ دے تفریح کڑو پہ پزیم صفت دوسمانو چہ انفاق وود کہ انفاق کوئے نو اللہ بیخ اوٹیمونہ ڈیردرکڑی

قاعدہ نمبر ۶: ایت ۳۵: اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاغْلِبْهُمْ تَقَاعُدًا وَعَثْرًا مُّكْرًا ۝۱۵۱ اور اگر تم نے ایک قبیلہ سے ملے تو ان سے شکست دے اور ان کے پیچھے سے انہیں مارو۔ داسے حکمت والا کتاب بہ بل چرتوی۔

قاعدہ نمبر ۷: ایت ۷۰: دَقِیرَیَا نُو تَفْصِیْلُ بَیَانُوۤیۡیَہِ تَرْغِیْبُ دَاۤیْمَانَ وِرْکُوۡہِ۔ داسے پندے ویلے چہ عرب دباؤ پرے واپوہ او سخت سخت جیلونو کے واپوہ۔ داسے بل دین بہ چرتوی۔ چہ کافر دپارہ کے ہم امن دے۔

دشروع نہ ربط

(۱) سورۃ بقرہ کے ہم دجہاد بیان وود۔ ایت ۱۷۷ کے دجہاد بیٹنگ وود ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق۔ بیادجہاد دملک داصلاح دپارہ ۳ قوانین ذکر کرل (۱) قصاص من الظالم (۲) تقسیم الاموال بالقانون شرعی (۳) حکم الصوم لارتجاع انفس (۴) نبی عن الرقیبی اودعے دجہاد دگور دپارہ ۱۸ قوانین ذکر کرل۔

بقرہ ۲۴۷ کے دامیر شرائط ہم ذکر وود (۱) اضطفہ ربہ (غورہ کڑے شوے) (۲) علم زمینان جنگ او علم دقاعد و جنگ (۳) لیسم: حوصلہ

(۲) نو ال عمران کے تنظیم جوڑ وود پارہ ۵ قوانین ذکر کرل زکہ چہ جہاد ہلہ کیدیشی چہ تنظیم وی دمسلمانانو قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲ کے چہ عقیدہ ڈولوبہ یوہ وی (۲) ایت ۱۰۳ قانون بہ موقران و سنت

وی (۳) ایت ۱۰۴ و لکن منکم ائمۃ یدعون الی الخیر (۴) ایت ۱۱۵ خیل مال بہ لگوے (۵) ایت ۱۱۸ غیر از دار سرہ بہ راز نہ ساتے او پدے پزیمے قاعدے باندے دوا

واقعات ذکر کوی دجنگ بدر اود جنگ احد..... دامد وایہ چہ مسئلہ نرمہ کوہ چہ خلق ڈیرشی۔ نہ فتح یہ کثرت دہ اوندہ شکست پہ قلت دے۔

(۳) نو سورۃ نساء کے دمعاشرے داصلاح دپارہ قوانین وود۔ دعوامونہ ۱۸ قوانین اودامیر اومعمور میز کے ۸ یا ۹ قوانین وود۔ اوبیان د در یوڈ وودو مطلب دا چہ دوسمونڈے سرہ ملگرے شہ او زان

أساسہ دمنافقو او کفارو دواڈرونہ۔

(۴) سورۃ مائدہ کے دل احرمت مسئلہ وود۔ مطلب دا چہ جہاد ہفتہ ٹوک کولے شی چہ یہ مسئلہ دل حرمت یے ایمان او عمل دواڈوہ وی۔

(۵) سورۃ انعام کے دشکرک اقسام وود اود میدان تبلیغ ۶ قاعدے/غٹڈے ذکر وودے دپارہ دواؤجد

(۶) سورۃ اعراف کے پدے مسئلہ دواؤجد دلائل تھلیہ وود

(۷) سورۃ انفال: اوس میدان جہاد راشرہ۔ جہاد او کڑہ ہنوسرہ چہ دنگے مسئلہ نہخ اڑوی۔

سورة توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مائدہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة انفال	شمار	سورة توبہ
۱-	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱-	نودائے اعلان دجہاد کے نوبہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	آیت ۶۰ کے لا تعلموہم (رسول اور اصحاب بٹول و دشمنان نہ پہنچی)	۲-	آیت ۱۰۱ کے لا تعلموہم (اے رسول تے نہ پہنچنے) مفرد صیغہ
۳-	قاعدے میدان جہاد ذکر و	۳-	نودائے ہفتے بیانیوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴-	آیت ۴۱ کے تقسیم ذمہ بنو نودو	۴-	نودائے آیت ۶۰ کے تقسیم ذمہ بنو نودو یعنی ۸ مصارف خالی
۵-	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوطو نہ ریگے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد دسرہ او کڑے۔	۵-	آیت ۷ کے وائی چہ دشترکانو بہ شلو طوی۔ نوبہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۶-	پہ سردسورہ کے ادوے چہ فاصحو ذات بینکم (چلو کے یوزائے شے)	۶-	نوبہ سردے سورہ کے وائی چہ برآت من اللہ (غیر دوسرہ بائی کاٹ او کڑے)
۷-	آیت ۶۰ کے ادوے واعدو لہم ما نسطعتم تیارے او کڑے۔	۷-	آیت ۳۶ کے زجر ہفتو چہ تیارے نہ کوئی۔
۸-	اوصاف دمو منانو ذکر و شروع دسورہ کے ہم او پہاخر دسورہ کے ہم	۸-	اوصاف دمنافقا نو بیانیوی۔ نوبہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۹-	واقعہ جنگ بدر ذکر و	۹-	نودائے واقعہ جنگ حنین او جنگ تبوک ذکر و
۱۰-	آیت ۳۵ کے دشترکانو موز بے فائدے دے۔	۱۰-	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات یے بے فائدے دی نو مسجد شرہ جوڑوی۔
۱۱-	قاعدے میدان جہاد ذکر و شگ	۱۱-	صفات دمنافقا نو چہ دیو چہ ہم پدے باقاعدہ عمل نہ کوئی

نومونہ دسورہ: دسورہ لکڑو نو ہندی: لکڑ (۱) سورہ توبہ: دس مسلمانانو نہ طلی شوے وہ نو ہفتوی دو بے ذکر دے چکے۔

(۲) سورہ برآت: چہ اعلان دبائی کاٹ دے دشترکانو سرہ

(۳) سورہ مہاجرہ: او چہ تو کئے: دشترکانو نہی ددوڑے او چہ کڑے دے

(۴) مشرہ: سرول: منافقان او دشترکانے سرولے دی

(۵) خاثرہ: کستو کئے: دمنافقا نو ۶۳ گندو نہ راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورہ دی۔)

امتیازات دسورہ:

۱-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دفرق اربعاو (چہ کو مسرہ بہ جہاد کوے)	۲-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دتقسیم دشترکان چہ کو مسرہ جنگ کوئی
۳-	سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی بیان دا واصلو دمنافقا نو چہ ۶۳ صفات دی	۴-	سورہ ممتاز دے پہ بیان حکم دشترکانو دمسجد جوڑو لو چہ نہ دے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دغزوہ حنین او تبوک	۶-	سورہ ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ خیل بجران او مولیان بہ پہ خدائے توبہ سرہ نہ بیئے
۷-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دغار ثور آیت ۴۰	۸-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دمصارف ذمہ بنو نودو آیت ۶۰
۹-	سورہ ممتاز دے پہ بیان مسجد ضرار	۱۰-	سورہ ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دجہاد دشترکانو آیت ۱۹	۱۲-	سورہ ممتاز دے پہ بیان دجنازے نہ کو لو دمنافقا نو آیت ۸۴

مقصد دسورہ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان دفرق اربعاو

(۱) مشرکان (دو دی بیاردے اقسام دی: یو معاہدین: چہ ستا سرہ معاہدہ شوے دے۔ بل مخالفین: چہ ستا سرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تاہ اسن خوازی)

(۲) اہل کتاب (دا دوہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دو دی دے اقسام دی ورتو بہ بیان شے)

تقسیم دسورۃ: سورۃ ثلوث حصوں کے تقسیم دے:

- (۱) ایت ۱-۲۸ پورے: پید کیے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واثرہ اقسام ذکر کو لے شی۔ او دوی سرہ دجہاد کو لو جو ہات خانی۔
- (۲) ایت ۲۹-۳۷ پورے: پیدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کو ی او دھغوی سرہ دجہاد وجویات ذکر کو ی۔
- (۳) ایت ۳۸-۹۰ پورے: پیدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پیدوی کے اقسام نشتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنبی محمد ہم ۶۳ سال و۔ اشارہ دہ پکے دیتہ چٹول عمر بہ دے منافقانو بانندے رد کوے۔)
- (۴) ایت ۹۱-آخر سورۃ پورے: پیدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہروخت جہاد لہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلہ کلدہ سستے نہ کارا غلی۔ لکدلتہ چیزنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلہ کلدہ شتہ عذر دوجے عمل اونہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورۃ کے بسم اللہ ولے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ تپوس اکڑو چتا ددے سورۃ سر کے بسم اللہ ولے زندہ لیکلے۔ جواب ور کو ی چہ ویدا وہ چہ نبی بانندے بہ چکلہ ایٹونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایٹونہ لیکل۔ او ماتہ بہ نئے ویل چہ دا ایت دے دے سورۃ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورۃ دے سورۃ پے اولگوہ۔ نو کلہ بہ چٹوے سورۃ رائغے نو نبی بہ دھغے سورۃ پید شروع کے بسم اللہ ولے۔ مگر دلتے زندہ ویلے نو ماہم اونہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خانی۔ فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پیدے سورۃ کے خوا مان نشتہ کافر وارہ (راذینہہ ویتزہ سٹ ترے اوخہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعض صحابا و ددے وجہ داخولے دہ چہ سورۃ انفال او توبہ یو سورۃ دے۔ پیدے وجہ بسم اللہ نشتہ ددے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ قرآن ایت دے یا نہ دے۔ نو سورۃ نمل کے بہ راشی چہ دا قرآن ایت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ دھر سورۃ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ نہ دے نو دلتے تہ ولے راوڑے دے۔ داد پارہ دبرکت۔ اود پارہ دجہادے دیو سورۃ دہل سورۃ نہ۔

سورة یونس کی (زوالا ۱۰ بعد از نبی اسرائیل ترمیم یا ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت در رسول اوشو۔	۱	نوپدے سورة کے دغا اثبات در رسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲-	پہ آخردسورة کے مسئلہ دتوحید زکروشہ یہ لالہ الا هو سرہ	۲-	نودلہ انجام ذکر کوی دسکرینو/مخالفینو ددغے مسئلہ دتوحید۔
۳-	ہر کلمہ چہ مخکے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳-	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴-	مخکے سورة کے مسئلہ دتقال ذکرشہ۔	۴-	نودلہ ہفہ مسئلہ ذکر کوی چہ کولے لہ بہ جہاد کولے (یعنی توحید)
۵-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ذکرشہ دتوحید مگر بغیر دلائیلو	۵-	نوپدے سورة کے پیدغے مسئلہ دلائیل پیش کوی نوپدے ہجے متصل راوڑو۔
۶-	دعوہ دتوحید ذکرہ پہ آخردسورة کے	۶-	نوپدے سورة کے پیدغے دعوہ دتوحید شہدہ دشرکانو ذکر کوی بہ ایت ۱۸ کے
۷-	آخری ایت کے (قل جسی اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷-	نودلہ مثالات ددغے چہ اوگورہ نوح، موسیٰ اونور نول پیغمبر انورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸-	ایت ۲۲ کے اووے چہ منافقان درویشن دی۔	۸-	نودلہ ایت اللہ کے ذکر دتحنو خلق کوی اودھغوی در چہ ذکر کوی۔
۹-	دلہ بیان دفرق اربعاو وو چہ درے ڈلے کپکے مخالفین دقران وے۔	۹-	نودلہ ترمیم الی القرآن کوی اوز جرور کوی مسکرینو دقران تہ۔
۱۰-	دلہ آخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰-	نودلہ دیونس دتوبے بیان دے۔
۱۱-	بیان دبرآعت دشرکانو نذاشو	۱۱-	نودلہ ایت ۱۳+۱۴ کے پینوروالفاظو سرہ بیان دہائی کاٹ کوی۔
۱۲-	ایت ۱۹۹ کے اووے کوکومع الصادقین۔	۱۲-	نودلہ ایت ۲ کے وائی چہ رختوسرہ ملگرے شوے نو (ان لہم قدام صدق) دنیا او آخرت بہ دے داوڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشورے شہبے دشرکانو چہ دابا باگان اللہ مقرر کرے دی۔ ۱۸	۲-	پہ بیان ددلائیل عقلیاد مع تفریجات (مخکے دلائیل ذکر کوی نوپارے مسئلہ دتوحید تفریح کوی)
۳-	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دتوبے دیونس	۳-	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورہ کے ہم شہدہ گردے سورة کے پہیل شان دی)
۵-	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ کولہ نشوہ پوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶-	پہ بیان دبد دعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغوی قوم تہ کرے وہ ایت ۸۸
۷-	سورة ممتاز دے بہ بیان داو لیاو دتقریف اودھغوی درجو اوراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸-	سورة ممتاز دے پہیل چہ حضرت نوح چہیل قوم تہے در کڑے دو۔ چہ اوڑے میدان تہ۔
۹-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قران پریدے اوبل کتاب راداخلے ایت ۱۵	۱۰-	سورة ممتاز دے پہیل ۵ بانے ہی صحاحدہ دسورہ

دسورہ ۱۰ دسورہ ۱۰

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دسکرینو دے مسئلہ نہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۱۰ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوی بار بار پدلائیلو سرہ اودفع دسہبے کوی دشرکانو

(۲) ایت ۱-۷- آخردسورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریح/نتیجہ پانکار ددغے مخکے مسئلہ نہ چہ کومڑوے حصہ کے تیرہ شوہ۔ چہ اوڑے منلہ نوانجام بہے پہ

شان دتوبہ نوح اوتوم فرعون شی اوکے چاومنلہ نوانجام بہے دیونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب دفع کرے۔

پہ مقاصد اربعاو کے ژوبے اگر چہ ژوے مقصد توحید دے مگر دلہے قران مخکے کرے دے۔ داو لے؟ زکہ چہ قران تہ نہ یہ راغلے نو توحید پو بندے شہ نہ رسول نہ قران او نہ آخرت۔

چہ قران تہ ناست نہ لے نو ہیبت بانڈے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعد دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ	۱-	نودلن اثبات دوحید کیگی پیدلا کیلو عقلیا دواڑوسرہ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ او دفع دشعبے دشکرانواوشو۔	۲-	نودلن ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاپہ دفعہ مسئلہ اوسوہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	واقعہ دوح اجمالاً وہ	۳-	نودلن تفصیلاً ذکر کولے شی۔
۴-	آخر کے اذرا مائیل اتبع ما یوحی الیک	۴-	نودلن آیت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہرازی مگر زڑہ بہ نہ تنگوائے
۵-	آیت ۴ کے الیہ مرجع حکم جیجا	۵-	آیت ۴ کے الی اللہ مرجع حکم
۶-	آیت ۴ کے: افاکت شمع الصم	۶-	آیت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷-	انکار دشکر کی نو ذکر دے۔	۷-	حالت دشکر کی نو ذکر کیگی۔
۸-	آیت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادو گرو بتلے دی۔	۸-	آیت ۷ کے قرآن تہ سحر و بتلے دے۔
۹-	آیت ۳ کے ددنیا پید اکید و بیان شوے دو۔	۹-	آیت ۷ کے زیادت کوی یعنی دنیا پید اکیش علت خانی لیب لوبکم اکیم احسن عملا
۱۰-	شروع پہ ترغیب الی القرآن اوشو۔	۱۰-	نودا سورہ ہم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورہ نو چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہفتے تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورہ نو تہ ذوات الراء ندی)
۱۱-	آیت ۳۸ کے دشکر کی نو نہ مطالبہ دہ دیو سورہ راوڑو۔	۱۱-	آیت ۱۳ کے دلندوی نہ مطالبہ کیگی دسو سورہ نو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔

اقتیاز سورہ ۱۰: ممتاز دے پید بیان دہسا کیو اور بجاؤ ۱- تونید ۲- نفی دشکر فی العلم (دادوہ دمقا سد عالیا و ندوی) ۳- ترغیب فی التبلیغ ۴- تسلی (دا آخرہ وہہ سدا / خمننا ذکر کولے شی)

۲) سورہ ممتاز دے پہ مطالبہ دسو سورہ نو آیت ۱۳ (اگر چہ نور سورہ نو کے ہم مطالبے شتہ مگر دسو سورہ نو مطالبہ صرف دے سورہ کے دہ)

۳) سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دوح باندے اگر چہ سورہ نوح کے صرف دوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے تختہ۔

۴) ممتاز دے پہ طلب داستغفار اوتو بے دواڑو آیت ۳

۶) ممتاز دے پہ آیت کان عرش علی الماء

۸) نوح تہ بن نوح من قومک

۱۰) ممتاز دے پہ آخری آیت چہ سورہ تلور واڑہ مسئلے یے کپے راٹو لے کڑے دی۔ کوم چہ سورہ مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد سورہ: بیان دشکر و مسکو: (۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) (۲) نفی دشکر فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغ تہ اوس لگ شان تفصیل ددے تلور و مسکو:

(۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کولے شی: آیت ۲ کے: الاتعبدوا الا للہ ذان لا الہ الا هو

آیت ۲۶ کے: (نوح و ابی) الاتعبدوا الا للہ آیت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۶۱ کے (صلح فرمائی) یقوم عبد اللہ

آیت ۸۴ کے (شعبیہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۱۲۳ کے چہ آخری آیت کے فاعبدوہ

(ادو گورہ ڈوبے دگوہ بیان شوہ ہیا پرے دلایمیل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے دتہ و ادورولہ چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۵ کے یعلم ما یرون..... ایت ۶ کے: ویعلم مستقرہا و مستودعہا کل فی کتاب مبین
ایت ۲۶ کے فلا تسکن ما لیس لک بہ علم ایت ۳۵ ان اعمو ذبک ان الشکک ما لیس بہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشینہ)
ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشینہ)

بیابا رے واقعہ راوڑی داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوڑی) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا وگورہ
عالم الغیب نہ دو داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوڑی) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا وگورہ

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعملون حیط (ہرشہ زما رب بہ علم کے دی) او آخر کے بیا واللہ غیب السموات والارض (اگورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے علم غیب باندے
اشارہ دہ کے دیشہ چہ ایٹوک بل ہم شہتہ چہ علم غیب و سرہ وی)

(۳) دومیہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان کان علی پیتہ... شاہد منہ (نوچر ستاداشان دے نواوس بہ قلا رنہ کینے تبلیغ او کڑہ)
ایت ۲۸: ما سرہ واللہ کتاب دے چہ دارحمت دے نوددے تبلیغ تاسو لے بدگنوںے

ایت ۵۲ (ہوڈ) ویلقوم اعبدوا اللہ (داہم راست تبلیغ دے مونگ شہ ترغیب تبلیغ را کوئی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذوا لکلیل و لیزان بالقسط تہم داسے تبلیغ او کڑہ
ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدعنے تبلیغ او کڑہ کنہ مکرہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داؤل پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدوائے چہ تبلیغ کے زما ملگری نشہ نواللہ فرمائی چہ پہ بازان او سپارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا... دغنے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغنے ہوڈ سرہ رے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ اگورہ: ما یشتا بہیتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خودملا نہ یہ نولے دزانہ برے کوبے ورتہ او وایہ چہ ستاد مشلا پہ شان دے ماللہ نہ کڑی۔
نو تہ بہ حضرت ہوڈ بٹان مطمئن اوسے او ہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوز مونگ دا امید نہ دو ز مونگ خود اخیال دو چہ تہ بہ مونگ تہ خوگے خوگے خبرے کوبے قصبے بہ کوبے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایما تانہ ستادین داخولے وی چہ تہ مونگ دخیل زوڈ دین نہ واژوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے ز مونگ دا مشران اولمیان نہ پوہگی
ایت ۱۱۵ کے واصبر (بہراہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازرہ) بہنگ شی چہ دخلق ایمان ولے نہ راوڑی) نوجواب: ولو شاء ربک... اللہ بہ خلیل زور چلو لے دو

پہ آخری ایت دے داؤل لے تسلی راغڈے کڑے پہ ایہ یرجع الامر کلہ سرہ چہ تہ دوے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نہ چہ مسئلہ چاری سراتہ۔

نوسورہ کے خلور مسکلے وی او پہ آخری ایت کے خلور واژہ مسکلے راٹولے کڑے: لکنہ:

ژوبے مسئلہ العباد اللہ وحده: نودلتہ آخری ایت کے فاعبدوہ یے اودے۔

دومیہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ اوو بل چا پرواہ مساتہ نو دلتو توکل علی اللہ

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ نے پہ سند کے واچوی یا مژزا نو دپارہ یے پہ غم جوئی کے واچوی او پرو روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکار میان

یا مژزان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نودلتہ ہم آخری ایت کے خلور واژہ مسکلے یے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان و خلور و مسکووے او پدے مسکوواقات دہ پیغمبرانو ہم بیانوی

پہ توحید باندے واقعات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی د علم غیب باندے واقعات د ابراہیم او لوط راوڑی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی دوژو باندے واقعہ موسیٰ راوڑی

اودا سورہ ذوات الرء نہ دے اوزوات الرء ہفتہ سورہ تونہ دنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزدلاً ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دو اڑو لجا طورہ سورۃ یوسف دوسرہ ہو ہود نہ در ستوے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱-	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواقے دابر اہم اودلوٹ چہ پہ ظاہرہ ے فرشتے اوشوہ پندے	۱-	نودلت نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چہ اود گورہ چہ حال دچیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر وود د حال دچیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲-	دعوہ دتوحید ے ثابتہ کڑہ پہ واقعا تودانیا دسرہ بطور دلیل نقلی	۲-	نودلت ہم دعوہ دتوحید ثابتہ توی پہ واقعہ یوسف چہ پہ جیل کے فرمائی... ایت ۳۹-۴۰
۳-	آخر دسورۃ کے اوفرماں ' و توکل علیہ	۳-	نوموند توکل چہ اود گورہ یعقوب اویوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴-	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نفس علیک من انباء الرسل ما نثبت بہ فوادک)	۴-	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدمے راوڑی۔
۵-	ایت ۷۱ کے: فبشرنا بالحقن... من وراء الحق یعقوب	۵-	نودلت واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶-	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلاتیار ستونہ اوبرکتونہ دے وی اے کوروا لود ابراہیم	۶-	نودے سورۃ کے نمونہ برکت خانی چہ کڑی ورتید دپلوسی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷-	دقوم لوٹ دبد عملے نمونہ بیان شوہ	۷-	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے جیائے بیان دے۔
۸-	اللہ دشر نہ خبر دار دے - وللمانی السموت والارض	۸-	ایت ۳: (وان کنت من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ ددے واقے نہ خبر نہ دے۔
۹-	ایت ۱۱۳ لارکنوا الی الذین ظلموا میلان اوندے کڑے سستو اوطالمانوتہ۔	۹-	د یوسف نمونہ چہ اود گورہ گناہ نہ دے میلان ندے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰-	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰-	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱-	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱-	نودا سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱- سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ گنرو خوبونو لکھ خوب دیوسف، خوب دجلیانو، خوب دباشاہ دصر (دے درے خوبونو بیان دے کچے)
- ۳- سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کیدکن عظیم
- ۴- سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یوجاز لکھ دپلار چیل زوی سرہ بل ناجاز لکھ دپر دکی خزے پردی سڑی سرہ وغیرہ۔
- ۵- سورۃ ممتاز دے پہ تہ تبر ورو دخال دچیل یو رور۔
- ۶- سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف پہ جیل کے۔
- ۷- سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل ے بہتر اود گنرو لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کڑل۔ بل دخالق بچاؤ د راروان یواخت نہ۔
- دائل کاروند سیاسی بصیرت نو نو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست والی۔ لفظ سیاست دسوس ندے معنی ے دقوم خیر خواہی دہ۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حالی ک کمال یوسف)

واقعہ دیوسف پہ شکوہ مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف تہ رو نو چیل جوڑ کڑو زک چہ دپلار محبت دسرہ ڈیرو۔ نو کنوی تہ ے ورو غور زولو۔

مرحلہ ۲: قائلے والاؤ اوجت کڑو اومصر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو

مرحلہ ۴: وزارت ورتہ ملوشو

مرحلہ ۵: چہ روخہ ے راعلل اودپلارے خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف مہر تہ را منتقل شو۔

مماثلت دواقعا تہ پہ مابین ددواڑو پیغمبرانو:

(۱) لکھ شنگہ چہ یوسف تہ دچیل ورو دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ ہم دچیل قوم دلاسہ پہ چل جوڑی اودچیل وطنہ بہ روک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر

بک الذین کفرو.... اودقتلوک اویجر جوک۔ نو حالی ک کمال یوسف

(۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے ورتے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ ہم پہ غار ثور کے درے ورتے تیرے دی۔ نو حالی ک کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پانڈسختو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پتہ نگی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغسے تہ بہ ہم دعا رتور نہ پانڈسختو کے روان ے مدینے تہ پتہ بہ در تہ نہ وی چہ ہلینہ بہ ستاشہ حال وی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو پڑو مینے درز پتہ مصر کے چہ وزیر و اہستو اذ چلے خڑے تہ یہ اوے چہ درہ استو گنہ کڑہ فوتہ بہ ہم پڑھے درز مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ غلق ولا زو۔ یو ویل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل ویل زما میلہ بہ وی آخر دچہ نبی ادر ماہیل چہ زما اوخو دچا کورتے تہ کیناستہ۔ زہ بہ ہفتہ سرہ پائے لگیم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفتے کو روا لاؤ بدنامہ اوگولر نوتا باندے اوستابی بی باندے بہ ہم دم دینے تہ غلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے او فور زول دغہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چیلور دتہ وتہ اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم نو تہ بہ ہم دغہ کے پورزا اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱-	مسئلے ثابتہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱-	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالوں سورہ
۲-	آیت ۱۰۵ کے اووے آیا دوی برہ او حکنہ نہ گوری چہ اللہ وحدانیت پرے او گوری	۲-	نودے سورة کے داللہ دکائینا تو، هغه چہ کوم برہ دی او کوم حکمت، دھنے تفصیلی ذکر کولے شی۔
۳-	دسورة یوسف اختتام او شو پتر غیب الی القرآن سرہ	۳-	نودے سورة افتتاح کیگی پتر غیب الی القرآن سرہ
۴-	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ اوشو۔	۴-	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہلم تدعوہم) ولے راند کووے
۵-	آیت ۴۰ کے اووے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شتہ	۵-	نودے سورة کے پتو حید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶-	دصبر دنیا دی مثال وو چہ یعقوب او یوسف صبر او کڑو نواجہم نے بہتر شو۔	۶-	آیت ۲۰ کے دصبر دا آخرت بیان کوئی۔
۷-	آیت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے وو چہ یوسف کڑے وو۔	۷-	آیت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرف دی نہ۔
۸-	آیت ۱۰۳ کے اووے (دما اکثر الناس بموء منین)	۸-	آیت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹-	آیت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹-	نویات ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السموات والارض سرہ
۱۰-	آیت ۱۰۹ کے (دما رسلنا من قبلك من الرسول الا رجلا....)	۱۰-	آیت ۳۸ کے فرمائی چہ دے غے پیغمبرانو خزے او بچی صم وو۔

اشیازت و سورة

- ۱- سورة ممتاز دے بہ کثرت دتبیہا تو باندے۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسرے او بوتہ اواز کوئی آیت ۱۴۔
- ۳- ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران اوشی۔ او دھنے باران سرہ خوڑو نہ ڈک شی۔ گندو نہ رابا ہر شی۔ آیت ۱۶
- ۴- ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ آیت ۲۸ کے
- ۵- ممتاز دے پہ بیان دتبیح درعدو نے فرشتے۔
- ۶- ممتاز دے پہ بیان دمطلبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموندوا غلے۔

دعوہ دسورة: لدعوة الحق (آیت ۱۴)

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعاء بالادلیۃ المتکونہ

تقسیم دسورة: سورة ۴ بایوندے۔

- باب ۱: آیت ۱-۱۴ پورے: پہ دے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریح کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیا آیت ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الخالق لکل شیء هو اللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق آیت ۲ کے آسمانو نہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔
- دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑو لے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔
- دریم دلیل پہ تخلیق آیت ۴ کے چداٹو لے دی جتنے جتنے دا چادی پیدا کڑے۔ او داسوے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔
- نو پتہ اولکیدہ چہ الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۸ کے (العالم لکل شیء هو اللہ) دریم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۱ کے (الخالق لکل شیء هو اللہ)
- (۳) ثلورم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۲ (متصرف فی کل شیء هو اللہ) (۵) پنزم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۳ کے تسبیح درعدو نے فرشتے نو پتہ اولکیدہ چہ ٹول ماتہ دی محتاج۔
- نویات ۱۴ کے دعوہ پرے تفریح کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہ رہہ چہ وہ لایق۔
- نو او گورہ دا قرآن چہ دے رایگلے۔ اللہ دے رایگلے نو لدعوة الحق۔ آسمانو نہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑو لے۔ خاص اللہ دہ غوڑو لے۔ نو لدعوة الحق (دعے یو یو نعمت داللہ ذکر کڑے او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریح کڑے چہ ملگرتہ وضاحت اوشی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریح کڑی نو بیا مثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللہ نہ بغیر بل چاہتا اواز کوئی نو دھنے مثال آیت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... جتنگہ چہ او بہ ددہ پہ اواز دے غلے نہی رارسیدے دغے غیر اللہ دے تہ اءاد پارہ نہی رارسیدے۔ جتنگہ چہ دا او بو غو گونہ ستر گے چہ لاسونہ جتنگہ دغے دھنے مڑدی ہم جتنگہ۔ اعراف ۱۹۵... او گورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اور صرف اللہ دے سجود نو لدعوة الحق (مخفیو ۵ دلا کیلوسرہ دا دلیل شپکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق

ایت ۱۷ کے پو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوة الحق یہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نو ڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ لکہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندونہ ٹول راباہرشی لکہ دغورہ پشان مگردا بہ لگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او ددے باطل پرستو پرڈ پیگنڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: کے مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑوہ براہرندی۔

ایت ۲۳ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق - ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھنوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو او انجام دھنوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زڑوہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخرد سورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکینو تہ ۳۵ کے بشارت مؤمنینو تہ ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزولاً ۷۲ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱-	اہم مسئلہ بیان شوہ (ردعۃ الحق - لا الہ الا هو)	۱-	نودلتہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہدہ مسئلہ بہ اوس رسوے خلقوتہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ردد شرک فی الدعاء شوہ۔	۲-	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشکر دمل چکلکہ ہواراشی ادایرے الوزوی۔
۳-	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نوکلکہ چہ باران ادشی اوخوڑراشی...	۳-	مثال بیانونوی دکلے دتو حید پہ ایت ۲۳-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴-	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یتغیر ما بانفسہم	۴-	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اڈکڑو...
۵-	ایت ۳۸ کے اعتراض دشکرکانو چہ دانتگہ پیغمبر دے چہ خزہ اوپچی دے دی	۵-	ایت ۳۵ کے مثال داہراہیم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶-	مسئلہ ذکر شوہ دتو حید	۶-	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنوکلکو انجام اونہ منوکلکو انجام شوہ۔)
۷-	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ داغلیگی پدے جنویا نو بانڈے او سلامونہ بہ وائی۔	۷-	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمرگیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸-	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول دپیغمبرانو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوہ دے	۸-	نودے سورة کے دھنے تفصیل دو چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شوہ۔
۹-	ایت ۳ کے اودے چہ ہرشہ زہ پیدا کوم	۹-	ایت ۳۲ کے تفصیل ددغے خلقت چہ باران راوڑوم دھنے سرہ شراوہ باہم۔
۱۰-	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہرشہ چیلے نینے نہ روان دی۔	۱۰-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داہرہ روان وی ترٹو چہ نیا ابادہ وی۔
۱۱-	ایت ۱۴ کے دشکر چھنے تے گراہی اوویلہ	۱۱-	ایت ۳ کے فرمائی چہ دوی گراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

اقتیازات دسورة:

- ۱- سورة ممتاز دے پیمانہ مثال ۱۰ کلہ، توحید ایت ۲۴۔
- ۲- سورة ممتاز دے پیمانہ ۱۰۔ چہ اہر قوم بہ دھغوی پڑہ پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳- سورة ممتاز دے پیمانہ ۳۶-۳۵ چہ اہرہیم چیل بچے او بی بی پیمانہ کے پریدی۔ ۴- سورة ممتاز دے پیمانہ دشکر داہراہیم پیمانہ اولاد بانڈے آخر سورة کے۔
- ۵- سورة ممتاز دے ایت ۴۰ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ پھر پیغمبر تکلیف رائے دے داسے چہ سرہ غروندہ او جزقوے شوگر دانتیہر ان در سرہ اونہ جز قیدل۔
- ۶- سورة ممتاز دے پتقریر دشیطان چہ جہنم کے ایت ۲۳۔ ۷- سورة ممتاز دے پتقریب فی التبلیغ او دشکرینو او بلغیو حالاً تو بیا نوبانڈے۔

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ او تذکیر پائام اللہ (فند و رکول پتعمتو نود اللہ او عذابو نود اللہ)

خلاصہ مختصر: اڈوسے ترغیب و رکوی تران تہ او بیا ترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیا ایت ۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا بیا نوی چہ چا مسئلہ بیان کڑہ نو ہفہ سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا ذکر کوی چہ دشکرین بہ قیامت کے چہو کے بچگو وی۔ ایت ۲۳ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلْمُسرہ مثالونہ ددو فرود دشکرکانو دشکر مثال او دموحد یود کلے دتو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلْمُسرہ زجر، تخویف او دلانگیل او واقعہ ذکر کوی داہراہیم دپارہ د ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد اسی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

سورة الحجر	شمار	سورة ابراہیم	شمار
نودلت انجادھغو خلقو خانی چوررتہ تبلیغ اوشوگر مسئلے اونہ منلہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔
انسو سوند شکرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۲۔	حالت دشکرکانو پیرانو اودھغوی دمیریدانو چہ قیامت کے بہ جگلوے کوئی آیت ۲۱-۲۲	۲۔
ابیت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگر ہدایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے شوشو۔	۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آں سرہ	۳۔
نودلت انجام ددواڑو ڈلو خانی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوگی او منکرین	۴۔
نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ شہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔	۵۔	ابیت ۴۶ وقد ذکر و کرہم	۵۔
نودا سورة ہم شروع لگی پھ صداقت دقران سرہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۶۔	دسورة الفتناح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پہ آرزوگانو دجر مانو پہ مختلفو اوقا تو کے آیت ۲ لوکانو مسلمین (دمرگ پہ وخت کے، پہ قبر کے اویہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دحفاظت دقران کریم آیت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دالوالجین اوالوالانس دیدا کیدو چہ شہنہ بیدا کڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پہ بالونو دجنہم آیت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پہ امر/ حکم داللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری آیت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دھغے فتوے چہ ٹوک داللہ درحمت نہ نامیدشی۔ آیت ۵۶

مقصد دسورة: بیان داحوالو دمنکرینو او انجام دمنکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) آیت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر دمنکرینو دقران، تخویف اوصداقت دقران کریم

(۲) آیت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) آیت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات دا توام مھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تہذیبی سورہ ابراہیم دہ۔ ہغے کے دودہ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورہ کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کھف)

رابطہ با سبق سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱-	ھر کله چه سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱-	نودع سورة النحل کے عذاب د موجوده خلقو (مکے والو) بیانگی پہ شروع ددع سورة کے
۲-	سورة ابراهیم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲-	نودع سورة کے هغه اصل مسئله د توحید بیانوی چه د هغه نه په انکار عذاب رازی۔
۳-	ایت ۲۸ کے د انسانانو د نیکنه د پیدائش ذکر او شو چه د ختے نه پیدا وو۔	۳-	ایت ۴ کے د عامو انسانانو د پیدائش ذکر کیگی چه د نطفے نه پیدا دی۔
۴-	الله بیان او کزو چه ٹول ما دی پیدا کړ۔	۴-	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چه ٹول ماته دی محتاج
۵-	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو ته	۵-	ایت ۳۲ کے ترقی ده په ما سبق باند۔
۶-	حالات بیانیدو د مفسدینو او مٹوحدینو	۶-	نو ایت ۳۶ کے د هغه خلاصه راو باسی۔ چه د چا نه انجام شو۔
۷-	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷-	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چه ددته په ژوند کے ټنگه انقلاب رازی۔ بُدْأَ شَى...
۸-	ایت ۴۹-۵۰ کے (يَا عِبَادِ اِيْنَا الْغُفُورِ اِيْنَا الْعِزِّ الْعَلِيِّمِ) د ان عذابى والعذاب الاليم)	۸-	۱۱۲ کے ددعے عذاب مثال بیانوی چه الله پرے قحط مسلط کزو په مکے والو باند۔
۹-	آخر کے اووے چه تته تر مرگه پورے عبادت کوه	۹-	خپل احسانات ذکر کوی چه تر مرگه پورے زما احسانات دی نوز که تر مرگه پورے به عبادت کوه۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے په بیان درانگارنگ دلائلو عقلياً تو په توحید باند۔
- (۲) سورة ممتاز دے په تفصیلی فائدو د چارپایانو باند۔
- (۳) سورة ممتاز دے په بیان د بعضو قواعدو د دریاب باند۔
- (۴) سورة ممتاز دے په بیان د هغه کلمے د کفر چه په وخت د اکراه کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- (۵) سورة ممتاز دے په حکم د مچے د طرفه د الله نه ایت ۶۸
- (۶) سورة ممتاز دے په فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- (۷) په بیان د هغه خزع چه خپل طاقت به ئے خپله تباہ کوه۔
- (۸) په بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چه ٹول او امر و نواهی پکے راجمع دی۔
- (۹) په بیان د هغه قحط چه په مکه باندے راغله وو چه دے کافرو به خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتکون (رنگارنگ عقلی دلائلو سره)

تقسیم د سورة: شپگ بابونه دی : (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائیل دی متنوعه (رنگارنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر هغو ته چه اوزی د توحید نه نو هغوی ته د هغوی په قول او فعل دواژو زجر ورکوی۔
 - (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر الله نه
 - (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائیل عقلیه په دے باندے چه ٹول مخلوق الله ته دی محتاج او تابعدار۔
 - (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائیل عقلیه به دے چه نعمتونه ٹول ما دی پیدا کړے
 - (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد ته او هر مبلغ ته، تخویف منکرینو ته او احوال د مشرکانو په قیامت کے او ترغیب ورکوی
- قران ته او واقعه د ابراهیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	آیت ۱۲۵ کے (ادع الی سبیل ربک....) نوچکلہ تیرا بلے۔ نو تکلیف بہ ضرور در کر لے شی	۱-	اچھ تکلیف و برداشت کڑو۔ نوراشہ چا و اس در باندے ددے پانعام کے سیل داسمانو نو او کرم نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۲-	ھر کلہ چدے سورۃ النحل کے اعلان د عذاب دو (ای ا امر اللہ۔۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات د عذاب ذکر کوی تلور۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الی الھجرت دو۔ کہ مسکلے تے نہ پریدی نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوی چہ مسکلے پارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	آیت ۹۹ کے اوے چد شیطان زور بہ ہغو چلیگی چہ ہغو ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	آیت ۶۲ کے دشیمان ہتکنڈے / طریقے دگراہ کولو ذکر کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۲۲ کے اوے چہ یوم السبت پہ چا مقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان دا اصل السبت کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۲۷ کے اوے چد زورہ مرنگوہ۔ صبرا جہ ضرور در کوم۔	۶-	آیت ۱۰۳ کے ددے صبر مثال ذکر کوی۔
۷-	مسئلہ توحید نے ثابتہ کڑلہ پدلا نیلو عقلمیاد سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات د ہغو ذکر کوی چہ مسئلہ نے اونہ منلہ او شرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھا جرو بیان شول پہ آیت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	آیت ۷۶ کے انجام د ہغو بیانوی چہ مہاجر نے پے ہجرت مجبور کڑے دو۔
۹-	آیت ۸۸ کے اوے چد زیات برکڑو ددوی دا عذاب	۹-	آیت ۹۷ کے دا خانگی چہ شنگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	آیت ۳۲ کے اوے چہ مسئلہ بیان کڑہ نوفرشتے بہ درتہ زیری در کوی۔	۱۰-	چہ چاقق پرستو پورے توتے او کڑے نود ہغو انجام بہ شوی۔

امتیازات د سورۃ:

- ۱- سورۃ ممتاز دے پہ بیان د علت د عذابو باندے یعنی وجوہات د عذاب بیانوی۔
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اضرأ باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ د شے شے بوتلے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او حجت کڑے دو۔
- ۳- سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴- سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانوی۔ ولقد کرمانا بنی آدم...
- ۵- سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تہجد باندے۔
- ۶- سورۃ ممتاز دے پہ ہغے آیت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چہ آسمانو نو او جنا تو، چہ تاسو منکر قرآن نے۔ راجع شے او ددے قرآن پہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷- سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۹۵ چہ علت خانگی چہ انسانان ولے پیغمبران را ایگے دی او فرشتے م ولے ندی را ایگے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان د ہغے تلور و اعمالو چد ہغے پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱- شرک مُشترہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری او کڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوی۔)
- ۲- ہنگ د شعائر اللہ سبب لُذول عذاب (بے عزتی د شعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳- اخراج الرسل سبب لُذول عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و سئل د عذاب سبب گری)
- ۴- استھزاء الرسل سبب لُذول عذاب (در سولانو پورے لوتے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم د سورۃ: سورۃ تقسیم دے پہ تلور و حصو باندے۔

- (۱) آیت ۱-۵۸ پورے: پدے کڑے سبب د عذاب (شرک مُشترہ) تفصیل سرہ ذکر کوی۔ او پدے واقعہ د بنی اسرائیلو ذکر کوی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے ۵۰۰ وارے عذابو نو راویگے یو دارے د بخت نصر او بل دارے در در میا نو طرف نہ۔ او دریمہ و سورہ دینی معنی لغت کڑوسرہ مترقیا مہ پورے۔
- (۲) آیت ۵۹-۷۵ پورے: ہنگ د شعائر اللہ او پدے واقعہ د قوم صالح ذکر کوی۔ چہ اونے بے عزتی یے او کڑہ نو د عذاب مستحق شول۔
- (۳) آیت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د بنی ذکر کوی چہ کلہ کے د الو رسول گہ د کے نا او یستونو دا کے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راوستو۔
- (۴) آیت ۱۰۱-۱۰۳ پورے: استھزاء الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د فرعون او دہشتہ قوم پر کلہ یے عربی پورے لوتے او کڑے نو اللہ دوی لہ نہاہ لُزل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱: پہ دے ایت کے اشارہ دے د نیی ہعراج تہ۔ معراج سرہ دوہ سفرونہ د نیی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داہ ژومے سفر دے سورۃ ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر تے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لوے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دے براق لہ تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نیی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لہ پہ خپل خاص لفٹ ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورۃ نجم کے ورتہ ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ زکہ چہ عبیدہ تے ویلے دی او روح عبیدہ تے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسرہ پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسرہ وو۔ چہ ژومی آسمان تہ اوختلو نو د نیی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ تے پہ علیین کے اولیدل۔ او کلہ چہ تے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ ژڑہ شو۔ زکہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحییٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادیس سرہ پنزم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانو سرہ د نیی ملاقات تنگہ اوشو زکہ چہ دوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پراتہ دے؟ جواب اللہ ورتہ ددوی ہغہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کلہ شوے وہ۔ ددے د تاریخ بتہ نشتہ۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د ژڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نیی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشتہ چہ آیا نیی اللہ تے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نیی ہم دے شبہ کے واپس راغے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نیی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہغہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہغہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہغہ د خلے نہ اوریدلی دی۔ ہغہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خبرہ منے۔ ہغہ ورتہ وائی چہ بالکل ژم پہ دے خپرہ ایمان دے۔ ککھ تنگہ چہ زما ایمان د ہغہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی تے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الكهف (کئی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الكهف
۱-	افتتاح سورہ شروع وہ پہ سجان الذی سرہ	۱-	نودا سورہ شروع کیگی پہ الحمد للہ سرہ (چہ زوہ و پاک شونوا اس حمدونہ واپہ اللہ)
۲-	سورة ختم شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ اللہ بغير ناما نودے)	۲-	شروع شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ قران کے رالیگلے دے)
۳-	ایت ۷۶ اودے چہ کلہ صفایان دین کو دے نوظلق بہ ۷۶ ہجرت مجبور اکوی۔	۳-	نودے سورہ کے دھنے جمانا نو ذکر دے چہ چلہ نے دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زک چہ درد منکرے نشو کولے۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۴-	ایت ۱۴ کے اودے چہ عمل و خیلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴-	ایت ۴۹ کے وائی چہ اسوسونہ بہ کوی۔ ی ویلنتا مالی ہذا کتب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵-	ایت ۴۶ کے اودے چہ قران او توحید نہ منکر بہ یہ شا اوڑی پہ نفرت سرہ۔	۵-	ایت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶-	عجزہ و معراج ذکر وہ۔	۶-	نودے سورہ کے نور شبہات دشترکانو ذکر کوی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۷-	آخر سورہ کے کلم متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشترکے اوکڑو۔	۷-	ایت ۴ کے یہ در کوی ہفتونہ چہ اللہ سرہ نامان گرزوی۔
۸-	بیان دھنے ثلور و امور واد خباثونو اوشو چہ دھنے یہ کولوسرہ کونکے دھنے مستحق دعداب گرزوی۔	۸-	دو غے ثلور و ندر و می عمل یوشاخ / خباثت ذکر کوی چہ ہفتہ شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لرہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۹-	قران پہ اعتبار نہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا اللہ	۹-	نودے سورہ ندر یمہ حصہ شروع دہ تر سورہ احزاب پورے ادر یمہ مسکدہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا اللہ۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۱۰-	مالدار ہمیشہ آتھرا کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰-	خباثت یعنی سپک والے د دنیا بیانوی بالوجوہ الثلاشہ پیر یواسبا پوسرہ۔

اقتیازات سورہ

۲- سورہ ممتاز دے پہ بیان دھنے دو روز و چہ یہ پہ مال فخر کو دابل پہ ایمان

۳- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دحضرت حضرت اوسوی

۱- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے داصحاب کھف

۳- سورہ ممتاز دے پہ بیان دختاٹ یعنی سپک والی دنیا بالوجوہ الثلاشہ

۵- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے ذوقترین

مقصد سورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعا اربعہ۔

(۲) خباثت د دنیا بالوجوہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینہ چہ ٹوک علم غیب بل لرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت راغلے دے۔ نودے پہ

وجہ د دنیا سپک والے بیانیوی پیرے اسبا پوسرہ۔

خلاصہ سورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی پہ مسکدہ علم غیب باندے۔

(۱) اول واقعہ داصحاب کھف بیانوی چہ اوگورہ دے اولیاء دی مگر خیل زانہ خبرندی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے ایت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منکم کم لہستم قالوا لہما یوما اوجض یوم

اوگورہ اودہ دی۔ مڑہ نہ دی مگر بیام خبرندی بقرہ ۲۵۹ کے دحضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان د حالہ خبرندی۔ حلتہ

ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوما اوجض یوم حاصل داشو چہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خردی۔ صرف یوا اللہ خردے۔

(۲) دویمہ واقعہ نبی پنی دعلم غیب چہ ڈولوانیما سردار دے مگر پندہ ورتتختہ چہ صابہ کیگی۔ ایت ۲۳ اوگورہ: ولا تقولن لشیء انی فاعل ذالک غدا نو چہ پیغمبر تہ پینتختہ نوبل بہ ٹوک وی چہ

عالم الغیب ہئی۔

(۳) دریمہ واقعہ دوسوی اوجضرت حضرت چہ اوگورہ دو اڑہ پوزائے روان دی مگر موسیٰ تہ دحضرت حضرت اودھند در یوکار و نود حقیقت پینتختہ یو کشتی ماتول بل ہلک وذل بل دیوال جوڑول۔ او

سرہ دے چہ حضرت حضرت دوسوی نہ وعدہ ہم آستے وہ۔ چہ اعتراض بہ نکوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خالی چہ ایت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکاروندہ مادازانہ

نودو کڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودو اڑہ دیوبل حقیقت نہ خبرندی۔

(۴) خلورمہ واقعہ پئی علم غیب ذکر کوی حضرت ذوالقرنین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبروو۔ یا ولی مگر ولی خوضروروو۔ نو او گورہ دیو تو م پیڑ نہ پوھیگی۔ نو چہ یہ ظاہر و خیر و یوبل نہ پوھیگی نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندوی چہ پیڑ زوہ دانسان خیروی۔ او داصفت صرف داللدے۔

نودا خلور واقعے دے دیارہ ذکر کوی۔ چہ عالم الغیب صرف یواللدے اولیاء نہ دہ پیغمبران نہ دی نو دعا ہم صرف دیواللدے غواڑہ۔

کلہ چڑوسیہ دودہ واقعے ذکر شی۔ نو یواختا شت د دنیا ذکر کوی۔ د دو روز و واقعے سرہ پیڑ یو د جو ہوسرہ:

(۱) کہتہ علم غیب زان لہ یا پیر لہ تا بتوے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعے کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنے شی لکہ شنگہ چہ ہفے باغ والاند و احسنے شوہ۔ ایت ۴۲ او گورہ

(۲) دریمدوجہ (و قتلک قلیل) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ برابری ناگہانہ پرے آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ او گورہ۔

(۳) دریمدوجہ (لذنی تگون و بان علیک) دادنی بہ پتا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ یاد آئے چہ یو یلتا مال اطلال کتب۔۔۔

نودا دسورہ حاصل وو۔

سورۃ مریم کی (نزولاً ۴۴ بعد از فاطر ترمیناً ۱۹ بعد از کھف)

رابطہ ماسبق سورہ

شمار	سورۃ کھف	شمار	سورۃ مریم
۱-	نفی علم غیب اوشہ پیداقعا تو اربعاء سورہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوالقرنین)	۱-	نفی وتصرف گنگی دینیمبر انوا اولما نیکنہ۔
۲-	ایت ۴ کے اوے چہ دی او دیوہ دے نہ چہ وائی چہ اللہ تائبان دی۔	۲-	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چہ دا ڈیرہ سخہ خبرہ کوی۔
۳-	ایت ۱۳ کے اوے چہ اصحاب کھف چکوش او کزو نو توفیق م درتہ در کزو۔	۳-	ایت ۷۶ کے وائی چہ صرف اصحاب کھف نہ ہر چا چکوش او کزو دسکے دیانولو نو توفیق در کوم
۴-	ایت ۳۴ کے بیان دھنے باغ والا او چہ دھنے مالک وکیل چہ زہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴-	ایت ۷۷ کے دہل ظالم خبرہ بیانوی چہ ماتہ بہ اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کزی۔
۵-	آخر سورۃ کے اوے چہ انما الہکم اللہ واحد	۵-	نودے سورۃ کے رد بہ ہنودے چہ ہنوی وائی چہ عیسیٰ اوبی بی مریم حاجت روا دی۔
۶-	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چہ انسانانو کے دا او چت مخلوق دو۔	۶-	ایت ۶۳ کے عجز دلائیکو ہم ذکر کوی۔ چہ جبرائیل ہم عاجز دے۔ پیل اختیار شی چلو لے۔
۷-	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷-	نودتہ نور و انبیاء عجز بیانگی لکہ ذکر کیا سخی وغیرہ۔
۸-	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رو دو پہ پیل قوم باندے	۸-	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چہ ابراہیم پہ پیل پلار رد کوی۔
۹-	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ اصحاب کھف و دخیل قوم نہ	۹-	ایت ۴۸ کے دا ابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰-	ایت ۴۸ کے اوے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرة - برہنڈا او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰-	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماسبق باندے چہ ہر شہ بہ ترے دا ظلم او راشی موگ تیش تور۔

مقصد سورۃ: عجز المصطفین (عاجزی و چنوکڑے شوے مخلوقا تو چہ اول اول عاجزہ دی او متصرف نہ دی)

تقسیم سورۃ: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۶۳ پورے: پدیکے عجز د انبیاء او اولیاء بیانوی چہ اول اول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳- آخر پورے: پدیکے عجز دلائیکو بیانوی چہ اول اسمالی مخلوق دے او خاص طور دہر جائیل چہ دلائیکو سر دار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چہ: رب السموات والارض وما ینھما فاعبدوہ واصطبر لعبادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ را تلو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چہ زان نہ دستوے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چہ خلقوا اصلاح اوشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دبی بی مریم چہ کھورے ورتہ را نور زیدے او چینہ ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ حالت دیحی ایت ۱۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دا در لیس چہ پدہر جو سرہ اللہ او چت کزو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزل ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دو آڑو لجا طور سرہ مریم نہ روستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱-	سورة الکہف کے نفی علم غیب او شوہ۔ پیمبریم کے پواقعات اور بعاو سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی او آسمانی دواژو مخلوقاتو۔	۱-	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب او تصرف یے شکوے چہ ابتلو ابالمصاب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشو لے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوژو
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ پیمبر ہارے سرہ۔
۳-	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳-	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوژو۔
۴-	ایت ۴۳ کے دابر اہم بیان کے رد الہان باطلہ نفی دصفا تو دالو بیت سرہ او شو۔	۴-	نودے ایت ۸۹ کے یومثال ددغے الہان باطلہ پیش کوی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ ادوری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوژو۔
۵-	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵-	ایت ۱۳ کے انا انحر تک مائے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زامہربانی دہ۔
۶-	ایت ۵۳ کے اوے چہ رور ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶-	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوی چہ موئی ذہیل رور پیغمبرے دپارہ دعا غوتے دہ۔
۷-	آخر سورة کے اوے چہ کو م خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷-	نودے سورة کے ددغے ہلاک شو یومثال ذکر کوی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸-	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قرآن تہ	۸-	ایت ۱۲۴ کے زجر او تخویف دنیاوی / اخروی و روکی دھغوتہ چہ قرآن سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹-	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القرآن دو چہ قرآن م اسان کڑے دے۔	۹-	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ داتقرآن مگر کہ ٹوک نہ منی نو تہ زڑہ مہ تنگہ۔
۱۰-	ایت ۲ کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱۰-	ایت ۱۱۴ کے اداب دقرآن دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینا دوتہ ورسرہ مدوایہ۔
۱۱-	ایت ۹۷ کے اوے چہ قرآن م اسان کڑے دے۔	۱۱-	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲-	ایت ۶۵ کے اوے چہ اللہ پعبادت کلک شہ	۱۲-	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ چیل اہل و عیال تہ ہم دے حکم و کڑہ۔
۱۳-	ایت ۸۷ کے اوے چہ دموحد بیونہ بغیر پدچا شفاعت نہ کی دے۔	۱۳-	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چاہنہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کیگی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصاب (دیکھئے سورہ نو نونہ پترقے دے چہ علم غیب او تصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پہ تفصیل سرہ ذکر کوی۔

(۲) تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پواقعات دموئی چہ اللہ ورتہ او فرمائیل چہ انی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پدعا دموئی رب اشرح لی صدی... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پھتہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزینہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د سوز و دھغی تہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پدے چہ اللہ ویلے وادتمتہ چہ تہ بہ بہ جنت کے نہ او گے کیگے او نہ برہنڈیگی۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دسامری چہ وکیل بہئے لاساس لاساس پکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱-	آیت ۱۳۵ کے اوے چہ کل متر بصر ہر یوانظار کو کئے دے ذہیل انجام۔	۱-	نوپہ شروع ددے سورة کے اقتراب للناس حسابہم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲-	آیت ۱۲۴ کے اوے چہ ٹوک قران نہ رخ داڑوی نوژوند بدردلہ تک کرم	۲-	آیت ۲ کے اوے چہ رخ شگہ اڑوی الا استمعوہ وہم یلعون اوری مگر عمل نہ کوی۔
۳-	رد دشرک اعتقادی فی العلم اونی التصرف ادشو۔	۳-	آیت ۹۰ کے ددغے خلاصہ راد باسی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم یلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چا اوگورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ دو اللہنتہ۔
۴-	عجز موسیٰ بیان شو۔	۴-	نودلہ عجز دؤورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۳۲ کے اوے سخن نزہم	۵-	نودلہ پرے یومثال بیانگی چا اوگورہ یونس دمی پیضیہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶-	آیت ۱۲۸ کے اوے چا یادوی نہ گوری چہ ٹومرہ ڈیر اتوام متاہ کڑے دی۔	۶-	آیت ۱۱ کے علت ددغے تباہے خانی چہ زک م تباہ کڑل چہ ظالمان وو۔
۷-	کھف کے نفی دشرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷-	نودے سورة کے نفی دشرک فی الدعادہ چہ کلہ عالم الغیب نہ دی۔ متصرف ندی او ذیل زانہ مصیبت ہم نشی لڑے کولے نوتہ درتہ ولے اواز کولے۔
۸-	ابتلاء دانبیاء بیان شوہ	۸-	نودلہ اکرام دانبیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء م عزت مند کڑل۔
۹-	آیت ۱۳۳ کے حکمت د ارسال الرسل بیان شو۔	۹-	نودلہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ وتوحید پیغمبران راہگے دی۔
۱۰-	آیت ۹۷ کے اوے چہ موسیٰ سچے اوسوزو اودشرک اڈہ پیہ ختم کڑل۔	۱۰-	آیت ۵۸ کے فرمائی چہ ابراہیم ذہیل قوم بتان مات کڑل اودشرک اڈہ پیہ ختم کڑل۔
۱۱-	آیت ۱۲۳ کے اوے چہ ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱-	ذکر شے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلہ

منتقصد سورة انبی دشرک فی الدعاء باحوال الانبیاء (انبی دشرک فی الدعاء دسورة رعد ہم مقصد وو۔ گرھنتہ پیدلایا کیتو متوعا باندے وو۔ نودلہ پہ حال اتودانبیاء سرہ نفی دشرک فی الدعاء کوی۔ چہ اوگورہ پہ ہغوی باندے تکالیف راغلی دی نو صرف یو اللہنتہ اواز کڑے دے بل چانتہ۔)

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ہغہ واقعہ دابراہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۰۷ ومارسلک الارحمت للعلمین
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ قلنا یانا کونی بردا و سلاما علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پہ دعاد ایوب باندے آیت ۸۳
- (۵) سورة ممتاز دے پہ عجز پیغمبران نو پیہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پہ دعاد یونس باندے آیت ۸۷
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ وما جعلنا من قبلك الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ زک مہ ادا سامان تحت وو۔ نو جدا جدا کڑل۔ آیت ۳۰
- (۹) سورة ممتاز دے پہ واقعہ فیصلے دحضرت داوود او سلیمان چہ متعلق وہ دیوگڈہ او یوزمینداسرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شکیک بابونہ دے:

- ۱- آیت ۱-۱۵: اثبات دقیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو دقیامت تہ اورسالت اذقران تہ
- ۲- ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پدعوہ وتوحید باندے۔
- ۳- ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ اومقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
- ۴- ۴۸-۹۵: تنویر پہ مابین پدافتا تودانبیاء دسورہ (دسورة مقصد باندے رزا اچوی پہ ذریعہ دواقعات ددے ۱۷ انبیاء۔)
- ۵- ۹۶-۱۰۴: زبرد تخویف دشرکانون تہ اوبشارت مومنانو تہ۔
- ۶- ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی اواصل مقصد سورة بیانگی۔

سورة الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورة النور)

رابطہ مابین سہ

شمار	سورة الانبیاء	شمار	سورة الحج
۱-	پہ شروع کے اوے چہ اقرب للناس حسہم (قیامت راز دے شو)	۱-	پہ شروع ددے سورة کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲-	رد د شرک اعتقادی ادشو۔	۲-	نودے سورة کے رد د شرک فعلی کیگی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۲ کے اوے ذوی سخ اڑوی دقران نہ۔	۳-	ایت ۲ کے ترقی دہ۔ چہ صرف سخ نہ بلکہ تندے تے تریوشی یہ بیان دقران سرہ۔
۴-	ایت ۲۳ کے اوے چہ ددی دا مددگار ان امدادی کو لے ددی۔	۴-	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شکوے چہ ددی دا اواز د نقصان باعث دے
۵-	ایت ۳۵ کے اوے عباد کرمون	۵-	ایت ۱۳ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دی چہ یوچ ہم نشی جوڑولے
۶-	ایت ۲۹ کے دقرینو تا بعداری تے ذکر کڑے وہ۔	۶-	ایت ۱۸ کے دا ذکر کوئی چہ ٹول م تا بعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷-	ایت ۳۰ کے اوے اسماں او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷-	ایت ۵ کے دا خانی چہ سنگہ م کو کو کڑل۔
۸-	نفی د شرک اعتقادی ادشو	۸-	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلے د پارہ بہ جہاد ہم کول خواڑی۔
۹-	ایت ۲۵ کے اوے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹-	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شو دے دہ د شیطان طرف نہ۔ او خلق تے کسولے دی
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے اوے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھدے۔	۱۰-	نو شروع ددے سورة کے وائی چہ ددے اللہ نہ اور یگہ خلاف تے مکوہ۔
۱۱-	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابرہیم رشده	۱۱-	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا ابرہیم مکان البیت
۱۲-	ایت ۲۲ کم قصمانن قرنیہ ٹومرہ ذیرکلی م تباہ کڑل	۱۲-	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، ہاد، مدین
۱۳-	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳-	دو حید نہ پناکار باندے د شرک انو جگوا

مقتصد سورة: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنورو مسکو چہ دے شرک فعلی سرہ متباق دی۔ (۱) تخریمات اللہ (۲) تخریمات العباد (۳) نذورا اللہ (۴) نذورا العباد۔

امتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ اعلان د حج د طرف ابراہیم ایت ۲۷

(۲) سورة ممتاز دے پہ ہنے او امر و چہ حاجیا نو نہ ور کڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ کدہ دم دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ شیطان دا نبیاد بیان کے دوسوے فور زولے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۶) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۷) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۸) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۹) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

تقسیم د سورة: سورة ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرکانو، تہاد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر د دو ڈلو لھذان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعا

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د دربو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ د سورة، زجر بالشرک، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرکانو ذکر کولے شی۔

سورة المؤمنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷۴ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المؤمنون
۱-	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بد صفات لرے کول / زان خالی کول دبدو صفاتونہ	۱-	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل / حلال کرہ پدے خصفا تو سرہ۔
۲-	رد د شرک فعلی اوشو۔	۲-	بیان دتو حید بالاولیٰ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے اووے۔ چد اللہ کتاب سرہ ددہ نخ روا نیگی۔	۳-	ایت ۱۰۴ کے وائی چآ خرت کے بد درلہ پد اورہ جنم کے داخ روان کرم۔
۴-	ایت ۲۸ کے دتو انوتاہ شہے کلو بیان اکڑو۔	۴-	ایت ۵۵ کے ددے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کڑے دے نودا مہلت شد خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کرم۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵ انسان دپیدائش تفصیل بیان کڑو۔	۵-	نودلنا ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	آخرد سورة کے دتو کارنو ترتیب در کڑو۔ چتا سوا کامیاب شہ۔	۶-	نوپدے سورة کے دتو کارنو ترتیب در کڑو۔ چتا سوا کامیاب شہ۔
۷-	ایت ۷۲ کے بیان دھنے سڑی اوشو چہ قران سرہ دھنے رخ روا نیدو۔	۷-	نوپدے سورة کے اوصاف دھنے خلتو چہ قران پرے نہ گی۔
۸-	تخلی سورتو نو کے بیان دعتقا نیدو اوشو۔	۸-	نودے سورة کے بیان داعمالو کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۹ کے بیان دتو لوندو جنگو نو اوشو۔ طہان خصمان	۹-	نودلنا ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونہ دتو لوندو جنگو نو بیانیگی۔ دتو مونو چلو پیغمبر انوسرہ۔
۱۰-	ایت ۷۳ کے اووے چوٹوک غیر اللہ تبارک و تعالیٰ نو دوی خوچ مٹھ نم نشی پیداکولے۔	۱۰-	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پوغوستو باندے دوی سرہ شد دلیل ہم نشہ۔
۱۱-	تخلی فی التبلیغ چہ شایبہ رد د شرک اوکڑہ چہ کامیاب شہ۔	۱۱-	قد افلح المؤمنون دغے سڑے کامیاب شہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۱۲-	چاچد تو حید نہ رخ واڑو اوپہ تو حید سرہ غصہ شہ۔	۱۲-	ایت ۱۱ اندلاخ الکافرون دغے کافر نشی کامیابیدے۔

مقصد و سورتہ: اثبات دتو حید بالاولیٰ (عقلی، نقلی، وحی) او رد د شرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورتہ: (۱) سورة ممتاز دے پہ اول کے پادو صافو دمو منانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دکاندو دزیمون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ہفت ایت چہ کلہ مشرک تباہ نشی نوالحمد للہ اودایہ ایت ۲۸
- (۵) سورة ممتاز دے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے زائے چکوم زائے کے عیسیٰ پیدادو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة ممتاز دے پہ تلخ الوجوہ باندے چتو نہ بد درہ او پر سوم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے اوے چہ دطور سینا پیغمبر کیگی۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ہفت ایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشہ یعنی رد دمنکر پریدی نوالحمد للہ بدینا تباہ کڑی۔ ایت ۱۱
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ اٹھو فیہا چہ جنم کے کورے شہے سپو۔

خلاصہ و سورتہ: سورة ۵ حصے: (۱) ۱۱-۱ اوصاف دمو منانو

(۲) ۱۲-۲۲ دلائل عقلیہ پتو حید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اول نقلیہ دطر فدی پیغمبر انونہ پہ مسکو دتو حید او دسرہ تخویفات ذکر کولے شہ

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخویفات او ترغیب الی القرآن

(۵) ۷۸- آخر دلائل عقلیہ، اثبات دقیامت او زجر منکر نیوتہ۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۳) بعد از نمونوں - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ مابقی سرہ:

شمار	سورة نمونوں	شمار	سورة النور
۱-	دلنہ صفات بیان شول چہنے سرہ انسان خائستہ کیگی۔ (تخلی وہ)	۱-	نودے سورة کے دھنے اعمالوڈ کر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ کلہ زان دے مزین کڑو پینو صفا تو نودا بدو صفا تو نہ زان آساتہ۔ نو پدے وجہے متصل راوڑو۔ (تخلی وہ)
۲-	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادہ تلاشہ (عقلی نظمی وحی)	۲-	نودے سورة کے پدہ مسئلہ وضاحت کوئی پینو مثال سرہ (اللہ نور السموات والارض۔۔۔)
۳-	پہر سولانو اعتراضونہ دو چدے خوز موگ نو ندے بندہ دے۔۔۔۔۔	۳-	نودے سورة کے دنی پینو بی بدنامہ او دھنے صفائی کیگی۔
۴-	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خدا گانے دحق پرستو پورے۔	۴-	نودے سورة کے الزامونہ ادبنا مے دی۔ ددے امت وخلقو پورے وخلقو۔
۵-	دوئوح بی بی دتا ہے بیان اوئو۔ (چہہ نافرمانہ دچیل خاندوہ)	۵-	نودے سورة کے دنی دبی بی دصفاے بیان دے (چہہ نافرمانہ دچیل خاندوہ)
۶-	ایت ۵ کے دموئو صفاے لفر و ہجم پینا فظون	۶-	ایت ۲۷ او نورو ابتونو کے دحفاظت طریقے خانی۔
۷-	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہ پیداکرے۔	۷-	پہر دے سورة کے فرمائی چہ پینا م شاکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸-	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تا بعد او د رسولانو	۸-	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خانی۔
۹-	مومن ہندے چہ زنا نوزان نچا کوئی۔	۹-	ظالم زنا کوئی۔
۱۰-	مشرک سرہ پشترک ہٹ دلیل نہ دی۔ ایت ۱۱۷ لابرہان لہ	۱۰-	مشالونہ دشرکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پے بیان دمرتبے اوصفاے دحضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پے بیان د دفع فحشاؤ/ بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پے سزا دتہمت پے باکد امنو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پے سزا گانے نود بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پے بیان د درے اوقا تو پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پے تعلیم دسلام دیند کیدو کورتہ۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پے بیان د ۲۵ قسمہ ہندے چلو انو چد زنا نہ ترے پردہ ہندے۔

مقصد دسورة: دفع فحشاؤ/ بے حیائے اودے مقصد دپارہ ۴ اصول اوے آداب

فلورا اصول دادی: (۱) ایت ۲ لانا خذکم بھمارانہ چہ پے مجرم جرم ثابت شی نو بیارے رسم مکہ پے مجرم رسم کول پے مارا لزم رسم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ لے نہ دی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لایکح الا زانیہ دبدکارو د مجلس نہ لے شے۔ درندہ اوئو دھنوںے صفائی کوے۔ درندہ د معاشرے لے ناصور پشی۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنات چاچہ نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ دے اودے۔ زکے چدحق پرستو بدنامی دحق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلحان مسئلہ چہڑے اوئو د یوئل نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل یے نو اوس ترے چہ دشاہ۔

اوہ اداب دپارہ رد د فحشاؤ دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ مڑہ۔

(۳) ایت ۳۱ خڑہ و پردی سڑی نہ نہ گوری۔

(۵) ایت ۳۲ چلوئو انو (ھلکانو/ جینکو) نہ وادہ اوکڑے۔

(۷) جینکی پے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ داکہ پے بی بی عائشہ اودھنے صفائی دنی طریقہ داہ۔ چہ کلہ پے پوہم تلو نوہس/ ترعہ بے دا جو یوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلہ۔ چہ کلہ غزوہ بنومضرب تلو نو بی بی عائشہ کے زان سرہ

بوتلہ پے داپے کے پے یوم مقام باندے پڑاؤ داچو د شے تیریدود پارہ۔ نبی د معمول مطابق دفعہ رسم دختی پاسیدو اولمگری کے ہم دختی پاسول چہ موزا کڑی او روان شی۔ بی بی عائشہ نچیل حاجت دپارہ

لے تلو۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے پاسے او شاییدو۔ ہندہ دھنے د مشکو و/ مرو او لولو باندے شود۔ پندو بس راغلہ دہ نو قائلہ تلو۔ دہ او اسوال پیداکرگی چہ قائلہ بغیر دے نہ شگاہ لارہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ د جسم لجا ظسرہ ڈیرہ پیکہ وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم راغلہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داوچہ پاسنہ پے کجاہ/ ڈو لے کے بسورہ تلو۔ نوچہ صحابادو کجاہ اوچہ تلو نو دوی تددومرہ پندہ نہ

لکھ دے چہ کیے بی بی عائشہ موجودہ یا نہ۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحاباء چہ دنیا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہ پل پڑاؤ ارام تہ قافلہ کیٹولہ نوچہ اوائے کتل نو کجاوہ کے بی بی عائشہ تختہ۔ پریشان خوشو مگر مطمئن ہم دوہ زکہ چہ دنی طریقہ بہ داوہ چہ قافلہ پسے بہے روستو یوحی رارادان کڑے دو۔ اوھغہ نہ دقا۔ فلے پاتے شوے ساما نو نہ راوڑل۔ پیدغے موقع یے حضرت صفوان ابن مہطلؓ پوے ہم گلو لے دو۔ نو نبی مطمئن زکہ وچ حضرت صفوان صحابی ادا امتی دے رسول دے ادا امتی در رسول روحانی زوے در رسول ہم وی نو نبی بربلی بی دے امتی مورہم وی نو مورہم چیل زوی سرہ کہ یہ سفر زی نوذ کی نہ حرج دے۔ نوچہ بی بی عائشہ چیل مقام دارام تہ را غلے وہ نوگوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ وہ ورتہ پتہ وہ چہ زمونگ دقا فلے یوتن روستو رارادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلے پسے ہم اورسوی۔ ٹادر نے اوٹسے دے اولاستدہ چہ حضرت صفوان ابن مہطلؓ رادر سیدو نوچہ شگہ کے پہ بی بی عائشہ نظر پر یوتو نوانا اللہ وانا الیہ راجعون نے او ویل۔ اوچیل اوخے بی بی عائشہ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او دہ داوخ رسے مخکے نیو لے دہ اوقا۔ فلے پسے روان شو۔

دلہ منافقا نوچسی گویا نے شروع کڑے۔ چا اوائے کتل چہ بی بی عائشہ حضرت صفوان پہ اوخ سورہ راغلہ نوذوی اووے چہ اوگورہ دا خبرہ دہ۔ زکہ چہ منافق خود موقع تلاش کے وی۔ منافق ہمیشہ پہ چلہ مورہم بدنامہ لگوی۔ نوذے منافقا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے نہ خد صحابہ ہم پدے معاملہ کے دمنافقا خبرتے تسلیم کڑے۔ زکہ چہ پر دیکھتہ چیل یواہ لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وویا دے سورۃ دا اتونہ ۱۱، ۱۲، وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت درتہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین چیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ مابین سورہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱-	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح و عمل اوشوہ	۱-	نو سورة الفرقان کے اصلاح و عقیدے کی گئی ہے ایت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے صلہ پہ کار شئی چہ عقیدہ دے درست وی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲-	احوال دما فقہیو بیان شول۔ چہ دعوہ کوئی دقران اوستو مگر عمل نہ کوئی۔	۲-	نودے سورة کے احوال دمشر کیو بیانیگی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	آخرد سورة کے اودے الا ان لہ ما فی السموات ولارض... (بیان د توحیدو)	۳-	نودلن ایت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد دشرک دے) نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	فشاء دعمل بیان شول۔	۴-	فشاء دعقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ پہ قران اوستو بانندے اعتراضون د مگر نیودی۔
۵-	اول کے اودے مادا سورة راہیگے دے اوفرض کڑے م دے۔	۵-	ایت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تنخے دو۔
۶-	دمومنا نو صفات نے بیان کڑل پہ ایت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶-	ایت ۶۳ کے نور او صاف دمومنا نو بیانیگی۔
۷-	اول او میزد سورة کے ترغیب الی القران در کڑو۔ بار بار	۷-	ایت ۵۲ کے فرمائی و جاہد ہم بہ جہاد کبیرا (یعنی دقران بیانولوتنے لوعے جہاد و نیلے دے۔
۸-	اودہ آداب بیان شول۔	۸-	اودہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ نوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹-	ایت ۴۰/۳۹ کے اودے چہ کفار اوستو ناقین تباہ دی۔	۹-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکو نہ لگوی۔
۱۰-	ایت ۵۴ کے اودے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت اونہ کڑو نو قیامت کے بہ پہ لاسونو چکو نہ لگوی۔
۱۱-	ایت ۳۹ کے اودے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان د نظر دھو کے دی)	۱۱-	نودلن ایت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گرد و غبار کڑو۔ فجعلنہ ہباء منثورا
۱۲-	لشی د علم غیب اوشوہ مخلوق نہ چہ نبی د نیلے بی بی نہ حال خبر نہ دو۔	۱۲-	نئی دشرک فی البرکات کیگی۔ یہ ایت ۱ کے یہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳-	ایت ۱ (سورة انزلنہما...) ایت ۴۶ (لقد انزلنا ایت میثب...) مطلب دا چہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳-	ایت ۳۰ و قال الرسول یرب...

مقصد و سورة: اثبات د مقاصدے اربعو او دفع د شبہا تو د مشرکینو۔

امتیازات د سورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو د مشرکانو او جو ابونو پہ نوے انداز کے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دا و صا نو د عباد الرحمن بانندے ایت ۶۳ نہ روستو۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے ایت ۵۳
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۲ چہ دقران بیان تے جہاد کبیر و نیلے دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ بانندے چہ دشرکانو اعمال تے نے (ہباء منثورا) و نیلے دی۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یربہ)
- ۸) سورة ممتاز دے پہ شکایت دہی پہ مگر نیو دقران بانندے ایت ۳۰
- ۹) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے ایت ۵۳
- ۱۰) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- ۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ بانندے چہ دشرکانو اعمال تے نے (ہباء منثورا) و نیلے دی۔
- ۱۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یربہ)
- ۱۳) سورة ممتاز دے پہ شکایت دہی پہ مگر نیو دقران بانندے ایت ۳۰

سورة الشعراء کی (ترتیباً) ۲۶ بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقفہ

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱-	نودائیسم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جاود گردے۔	۲-	آیت ۳۳ الزام پہ موسیٰؑ چہ جاود گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	آیت ۵۷ نبیؐ تکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳-	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شکیس/مزدوری
۴-	آیت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذتم	۴-	اودہ واقعات دہخو انوا قوامو پہ فقد کذتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴-	آیت ۶۸ مسئلہ ذکر شوہ چہ فلان دعومع اللہ لہ اخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵-	نودے سورة کے دھنے خلقو حال ذکر کوئی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶-	لفی دشرک فی البرکات اشوہ درے وارے۔	۶-	آیت ۲۱۳ کے لفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷-	آیت ۱۷ کے خطاب ذکر دے حق پرستو اولیاء/بیرانو تہ اہتم اذلتم عبادی	۷-	آیت ۹۷: نچلہ بہ بحرمان پہ چیل زان دکنر فتوہ اولگوی۔
۸-	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸-	اودہ واقعات دہخو ہرانو او دھنوی دشمنانو ذکر کو لے شی۔
۹-	آیت ۴: اعتراض دو۔ چہ اقران د نچلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹-	آیت ۱۹۳ کے فرمائی چہ اقران روح الامین راوڑی۔
۱۰-	آخرا د مشرکانو نبیؐ پوزے	۱۰-	نودائیس تلسی دہ۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱-	آخرا دسورة کے: فسوف یملونو لزاما (دعذاب بدوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱-	اودہ مثالون ددھے عذاب ذکر کوئی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲-	آیت ۷۰ کے اوے چہ چا توبہ او دینتہ او ایمان نے راوڑو۔ نو تو یق بہ دیکو کولو برکرم۔	۱۲-	آیت ۴۶ مثال چہ سارو توبہ او دینتہ نو او گورہ شکہ پہ نیکو کلک شو۔ چہ مرگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳-	آیت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکر دہ	۱۳-	آیت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکر دہ۔
۱۴-	آیت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴-	آیت ۶۹ کے یرد دینے دا براہیم پہ چیل پلار او قوم باندے
۱۵-	آیت ۱ کے اوے چہ شی داقران/رسول مخلوقا تولزہ یرہ وروکے۔	۱۵-	آیت ۲۱۳ کے درتہ چل خانی چہ دایرہ درکودل ژوبے ڈیل کورنہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ اوھربلغ تہ پہ واقعات او قواموسہ یقینو او دھنوی دانبیاء

خلاصہ دسورة: وضاحت دوو مسئلو (۱) نجات لموئین (۲) ہلاکت الظالمین او پدے اودہ واقعات ذکر کوئی۔ او گورہ چہ چا دا مسئلہ منلے دہ دھنوی تہ نجات ملو شو لکہ ملگری دنوح، دھوڈا دشعبیت دصالح وغیرہ۔ او مخالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دہ الفاظ بار بار راوڑی وان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دہ الفاظ آخر کے بیانیوی۔ مطلب دا چہ او گورہ ستار پہ دشمنانو غالب دے اوبل خواہیہ مومنانو رحم کونکے دے۔

امتیازات دسورة: (۱) سورة متاز دے پہ بیان او اقسام دشعراؤ چہ شہودی او شہد۔ خدھدی چہ دین خدمت کوئی۔ بدھنوی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متاز دے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے چہ جداشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوئی او موسیٰ جوابونہ در کوئی۔

(۳) سورة متاز دے پہ دعا دا براہیم و اذا مرضت فھو یشفین

(۴) سورة متاز دے پہ بیان دشعراؤ باندے۔ او پہ بیان ددے چہ شعراء ہرہ کندہ کے پرانتہ وی۔ آیت ۲۲۵

(۵) سورة متاز دے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د نچلہ کورہ۔ آیت ۲۱۳

سورۃ النمل کی (ترتیباً ۲ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ لجا طوسرہ شعراء نہ روستو دے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ الشعراء	شمار	سورۃ النمل
۱-	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱-	نود ہے سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲-	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القرین	۲-	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگی او ہدہد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳-	آخر دسورۃ کے ایت ۲۱۳ نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳-	نفی دعلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لحاظ سرہ دا سورۃ پر ترقے دے)
۴-	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پینیل انجام۔	۴-	انجام دظالمانو ذکر کوئی پدے سورۃ کے۔
۵-	داود پیغمبر اناواقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵-	نودا دودہ نور پیغمبران ذکر کوئی۔ داؤد او سلیمان
۶-	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ اوہر ملنن۔	۶-	زہ عالم الغیب یم اذ نصرم ہم (زہ نہ تنگوارہ پدے بیخ کووم)
۷-	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کووم۔	۷-	زکہ چہ زہ خیریم پھر چا او پھر نہ۔
۸-	فرعون ساحران مقابلے موسیٰ تہ راجع کزل	۸-	ملکہ بلقیس خیل وزیران خطہ سلیمان تہ راجع کزل۔
۹-	دا اللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فا ذہب الی فرعون لا اڑشی داؤد فرعون تہ	۹-	د سلیمان حکم ہدہد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰-	ایت ۱۹۳ دا قرآن جبرائیل راؤڑے دی	۱۰-	ایت ۹۲ کے ان اتلو القرآن
۱۱-	کفار م تہ کزل او مومنان م بیخ کزل۔	۱۱-	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ وغیرہ کے۔ (۲) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ ہدہد باندے ایت ۲۲ وغیرہ کے۔

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دنہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۱۱۳ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزت مند شمس بے عزت شدی او بے عزت عزت مند شدی۔

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خانی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوکہ کوئی۔

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸-۲۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ یونے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شکہ کوے ایت ۶۰ نہ راخلم تر ۶۳ پورے۔

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذکے نہ براؤڑی۔ (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ تسمیہ او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی او ہدہد باندے (۱۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۲ ان اتلو القرآن (۱۳) سورۃ ممتاز دے پہ ۵ بار اذہب مع اللہ سرہ

مقصد دسورۃ: (۱) نفی دعلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانو، او تخویف نہ منوکوتہ او تسلی منوکوتہ وغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۲ نفی دعلم غیب باندے واقعہ موسیٰ ذکر کوئی چہ او گورہ موسیٰ دخیلے لائے پہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ یہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۳ واقعہ سلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر او گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدہد ورتہ پہ ڈاگر وائی۔ ایت ۲۲: قتال اعلت بہا لم تحط بہ

دے دواؤ واقعات خلاصہ راوا باسی: ایت ۶۵ کے چہ قل لا اعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہ بید او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیان کوئی۔

(۴) ایت ۲۵-۵۳ چہ صالح مانج کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ داؤد راؤڑی چہ او گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزت کوونو مانج کڑو۔

دے دواؤ واقعات خلاصہ راوا باسی۔ پہ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خیر الامم لیسون

دے دواؤ واقعات او دودہ مسکن نہ روستو لائیل شرع کوئی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کسی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار اولیٰ طور سے نازل نہیں دے)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱-	خاتمہ سورة اوشہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱-	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک آیت القرآن الیمین پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوںے نوخلق بہ درتہ بدے ررے دانی زڑہ بہ نہ تنگوے۔
۳-	انبیاء سے سلا تیا در کڑے وہ لکہ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳-	دودی امتونورہ ہم ماجاؤ او سلا تیا در کڑے وو۔ لکہ بنی اسرائیل۔
۴-	نفی د علم غیب مخلوق نہ پہ واقعاتو دو پیغمبرانو	۴-	آیت ۴۴ کے دئیٰ نفی د علم غیب کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۵-	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے اوشہ۔	۵-	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفتہ تباہی دظالمانو دہ۔
۶-	آیت ۶ کے اووے چہ قرآن تاتہ در کوشی د اللہ طرف نہ۔	۶-	آیت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ د قرآن بیانوںے نوخلق بہ دشوری۔ خو چہ دشکر کانوملگر تیا او نہ کڑے۔
۷-	آیت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائیل و دو پارہ اثبات د الوہیت د اللہ او رد د شرک	۷-	آیت ۷۱-۷۲ کے اثبات د الوہیت او رد د شرک کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۸-	آیت ۸۳ کے اووے چہ ٹول بہ جمع کڑم صف در صف	۸-	آیت ۷۵ کے دانی چہ دشکران بہ ترے ٹکے راو باہم
۹-	عالم الغیب اونچ کولو والا زہ یم	۹-	بلہ نموندیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کڑل د فرعون نہ۔
۱۰-	دلائیل عقلیہ نہ بعد آیت ۶۴ کے مشرکینو تہ چیلچ چہ ہاتو برہاکم	۱۰-	نودانہ بیا آیت ۷۵ کے چیلچ مشرکینو تہ ہاتو برہاکم پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۱-	نفی د شرک فی العلم پہ واقعاتو موسیٰ اوسلیماق او خلاصہ پہ آیت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ صرف یو اللہ پوہ دے پھر شہ۔	۱۱-	آیت ۸۸ نفی د شرک فی الدعاکوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۲-	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲-	نودا سورة ہم پہ توحید سورہ تمگی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔

انتیازات د سورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۲ باندے چہ دہر منا علیہ مرضح (پہ موسیٰ) مونگ دوزو خزو بچی بند کڑے وو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے اٹوک سرہ مزشو۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۹ باندے چہ د فرعون خزے اووے چہ قرت عین لی وک لاقتلوہ
- ۴- سورة ممتاز دے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لوٹو گڈو تہ او بہ درنگو لے دے۔ فسق لہما
- ۵- سورة ممتاز دے پہ واقعہ د تباہے د قارون آیت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۸۵ چہ قرآن سے در باندے فرض کڑے دے۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدائش، پہ دریاب کے دغور زولو، د فرعون کور کے پدینو او لوے دو اومدین تہ پہ لو باندے۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان د خزانو د قارون
- ۱۰- سورة ممتاز دے دنا پوہ خلقو پہ ارمان باندے د پارہ د خزانو اثاث باث د قارون

مقصد د سورة: تسلی محمدؐ تہ پہ واقعہ موسیٰؑ حالک کمال موسیٰؑ

تقسیم د سورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) آیت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ آیتوںے بطور براءت استحال دی۔ براءت استحال د مطلب چہ سپوگئی نکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگئی د اولے روزے ڈیرو کو قتلو تہ پہ نظر رازی۔ دغدرنگ براءت استحال کے یو مفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ڈیکر خلق پرے پوہیگی۔ سپوگئی بیارو روٹگی نودرے / اٹلور روزے پس ہر چاتہ پہ نظر رازی۔ دغدرنگ آیت ۷ کے بیا کمل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰ کے تسلی دہ محمدؐ پارہ۔

(۲) آیت ۴۳ - آخر د سورة پورے پدے کیے بیان د مفاصد ارہاؤ، زبر سنگرینو تہ او ترہید من ادنیا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابقی سہ

شمار	سورة القصص	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شوہ۔	۱- نودلتہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲- تسلی وہ عامو مومنانو۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشکر فی الدعاء وہ دے سورة کے پہ آخری آیت ۸۸ کے۔	۳- نودلتہ ترغیب فی التسلیح ذکر کو لے شے چہ شاید مسئلہ بیان کڑہ خلقوت۔
۴-	ذفرعون او قارون و حالاً تو ذکر او شو۔	۴- نودے سورة کے دورو اتوا موزھلکا و حالات بیان کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دشکر بنو ذکر شول۔	۵- تباہی دشکر بنو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۵ کے قبطی عمل سے ڈیٹھن عمل او دے۔	۶- آیت ۳۸ کے دورو دشکر بنو اعمالو سے اعمال ڈیٹھن و پیلے دی۔
۷-	بیان دو سپر سورة کے مستضعفین اکرزو دے او چتومہ آیت ۵	۷- نودے سورة کے سبب داوچتو لو خائی۔
۸-	آیت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸- آیت ۵۶ کے ہم ترغیب الی ہجرت دے۔ (ان ارضی واسعة فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان ذفرعون طرف نہ	۹- پہ مومنانو امتحان نفس طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نو او پیرا نو طرف نہ۔
۱۰-	آیت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موربی بی تہ او دے لاشخانی و لاشخانی	۱۰- فرشتے لو طو تہ آیت ۳۳ کے فرمائی لاشخانی و لاشخانی

امتیازات دوسورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان دمدت و تبلیغ ذور باندے (آیت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال سے تبلیغ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے مثال چہ دشکر کا نو دشکر مثال یہ دشکر اودھنے جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۵ باندے (ان الصلوة تشیی من خفاء و اتمک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۸ باندے چہ اپنے پیغمبرہ ندے لیکل کو لے شول او نہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوری ۵۲ کے ہم دغے شہہ مگر پہ نبل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہنے نہو دوسو ڈیٹھن چہ ہنے سرہ سستی پیدا کو ی پانسان کے۔ آیت ۵۶ او ر دستو نورو ایتو نو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۶۹ باندے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سلما)۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء او دھنے پہ متاز لو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دتلو قسمہ عذابو نو پہ پوا آیت کے آیت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان دشکر اودھنے دکر آیت ۴۱ (ان اوھن البیوت لیلیت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۶ (لجادی الذین امنوا ان ارضی واسعة فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے نہ دے۔

مقصد دوسورة : الابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو او تسلی مومنانو تہ)

خلاصہ دوسورة سورة کے دا ابتلاء / دا امتحان منازل او مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بد چا طرف ندرازی، ثمرہ زمانہ بدوی۔ او پہ کوم کیفیت بدوی۔

- ۱) ڈوبے امتحان نفس طرف نہ بدوی آیت ۶۔ مگر زان بہ کلکہ دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منج کو ی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواص شروع شو پہ پختہ چکلہ بہ ختمیگی۔
- او کہ زده کڑے دا قرآن نو بیابا۔ و بیان تہ نفس نہ پریدی چہ زان لہ جلاوے مگر وہ۔ خیل قبر کے بہ سلی او خیل قبر کے بہ سلم۔ نو ڈوبے از ماش نفس طرف نہ بدوی۔
- (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ آیت ۸۔ ہنوی بدے بیان تہ نہ پریدی۔ وائی بہ چو لے مونگ خولیاں نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکا ج او نو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہنے۔

(۳) چرمور پلار دین مقابلہ کے اونہ نے نووی بہ لاشی ملا عنکبوت بدرپے مناظرے دپارہ راولی۔ دغے ملاتہ بہ ستاپہ نکلے والی چداھلک راتہ چاروان کڑے دے۔ نووے بہ درتہ والی چااختلافی مسئلے مدچیزہ۔ کہتہ درتہ اووے چہ مولوی ضاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اونسی۔ گناہگار بہ شم۔ نووے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اسے زما اونہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ماوکد وانوپاٹوے ویلے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ ددے سورۃ پڑھاوکڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا اونختی بیابہ بہ شانہ گوری۔ اوتہ بہ دا مقابلہ اوگئے۔

نورے منازل شود امتحان: (۱) نفس طغ نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/ پیرا نو طرف نہ

اوس ددے نہ پیس مراتب امتحان نوو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ دا امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نووے دپارہ واقعہ نووے راولی۔ چہ کہ عمرو د نووے حومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمرو دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہ دہ بلکہ داتر دے اتر میرے پورے دہ۔ (ہفہ واقعہ در زمیندار/ گیڈی/ اودھفہ دغزے)

(۲) دا امتحان بہ وی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابر اہم۔ راولی۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ او غور ولے شے ایت ۲۳: قالوا حقوہ او اقلوہ

نووہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ وی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ وی۔ لکہ چہ اور کے او غور ولے شے۔

ایت ۵۶ نہ روستوہفہ نہہ/ ۹ دوسے دفع کوی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے او شوی۔ نو جواب ان الرضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مڑکڑی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کور دے دا بہ در نہ پاتے شے۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانزے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کارو بار دے تجارت/ نوکری دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیث جانداران باندے چل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد روری ستا مسئلے بیانو لوسرہ بہ داخل ستا مخالف شے۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دغزے سپو گئے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد رکاری۔

(۶) او بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے ادج شے۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ ابا کڑم۔

(۷) دلندے دغزے دے مزے دی۔ خلق درتہ تنھے راولی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل ژوند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہ ددے زائے نہ مگر وارل نشہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/ گاڑی مے ڈیر پیرا کڑے دی۔

(۹) یہ ہفہ بل زائے بہ شنگہ وی۔ ہسے نہ چہ ہفہ خلق مایا زما پچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شنگہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دغے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے یا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فینا لنھدھم سبلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورۃ ختم شو۔

سورة البروم (کسی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنكبوت	شمار	سورة البروم
۱-	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دیکھے پیغمبرانو۔	۱-	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نو اللہ بہ در باندے خوشحالی رادلی) لکھ شگہ چہ اللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعمر یسرا
۲-	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲-	نودان ہفتہ اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ اوہل تشیح بالتلیخ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳-	آخر کے اوے ان اللہ الخ مستین	۳-	ایت ۴ کے دے غے خصوصی امداد مثال چہ بدرینوسرہ اللہ کرے و۔ نو دے نورد مومنانو سرہ ہم کوی۔
۴-	مسئلہ دتو حیدر ذکر شوہ۔	۴-	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے شی
۵-	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ نوح ملگری مے خلاص کزل۔	۵-	ایت ۴۷ کے قانون ذکر کوی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو بچاوا۔ زما قانون دے ہمیشہ ہفتوی پنج کوم۔
۶-	ایت ۹ کے او دے چہ چا مسئلہ او ملہ او بیان لے او کڑو نو زیکا نو خلقو کے بے شمار کڑم۔	۶-	ایت ۱۵ کے پہ ہنے زیادت کوی چہ دنیا خوشہ چہ آخرت کے بے پہ ہانچو کے دندہ کڑم۔
۷-	ایت ۶۵ کے او دے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ او از کوی۔	۷-	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوی۔
۸-	دے سورة کے دا قوام سابقہ دھلا کتو نوبیان او شو۔	۸-	نخ دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پپاو چہ وی یا پپا لونہ۔ دا زچلو اعمالو دے رازی۔
۹-	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹-	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰-	دجولاگی مثال پہ دفع دشکر ذکر شوہ۔	۱۰-	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشکر ذکر کو لے شی پہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱-	چہ یہ مصائب برداشت دے او کڑو۔	۱۱-	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

امتیازات دسورة ۱۰: سورة متازدے پہ واقعہ درو میا نو دیکشت وقتی طور او روستو پہا پتے دھنوی۔

۲- سورة متازدے پہ ایت ۷ چہ بے دینہ پہ دنیا چہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳- سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ لولہ دنیا اللہ تعالیٰ پہ توحید/دین فطرت پیدا کڑے دہ۔

۴- سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پپاو چہ رازی او کہ پہ لونہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵- سورة متازدے پہ بیان دفرق دصحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶- سورة متازدے پہ دو دھو الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایلی دی۔ مودہ و رحمتہ چہ دمیماں بیوی پہ میز کے مے مینہ اچولے دہ۔

۷- سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر دے شی نہ پیدا دے۔

۸- سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشوی نو اللہ بہ زان سرہ شکر خوش کڑی۔

۹- سورة متازدے پہ یوے دوزے دو دتو سرہ قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰- سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصد دسورة: بیان ددو خبرو (۱) البشارة للموءمنین (نبی او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیہ بالتوحید وبعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ سورة بلخ تا او گورہ)

خلاصہ دوسرہ:

در سالت نبیؐ یا ہیکم کال دے پدغہ زمانہ کے دقصر (بادشاہ دروم) او کسری (باشاہ ایران) جنگ شوے دے کسری دایران بادشاہ تہ بے ویل۔ او قیصر بے دیورپ بادشاہ تہ ویل لکہ شکہ چہ الیزبتھون نو دا انگلیڈ بادشاہانو تہ بے ویل۔ اگر چہ دروی خیل نو مہونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ او کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتحہ باندے کے مشرکان خوشحال شول۔ جشنے مناو کڑو۔ اونہی او صحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دوی تہ شکست درکوڈ۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو فتحے قیاس پخیل زان اوکڑو۔ او رومیانو مغلوب کیدو قیاس بے مومنا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبیؐ او صحابانہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ او مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دغیرتی سڑی کار دے۔

نو دیکے دا ژوسی ایٹون نارغلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ وادریدل نو نوروی دنی دچیس کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ او کافر ویتہ وائی چہمہ خوشحالیکے درے کالہ کے ستاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگورہ داسے کلک یقین پتران وصحابا وو۔ نو۔ ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستونیا قیل کڑے) دو ہفتہ اووے چہ دا دروغ دی۔ ہفتے ورزو کے شرط للاحرام نہ وو۔ یادساتے چہ شرط جواری دہ۔ مگر ہفتے ورزو کے لادحرمت حکم نہ ووراغلے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شی نولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر رضی اللہ عنہ تہ ترانے چہ داداسے اکڑل۔ نبیؐ ورتہ اووے چہ لفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہ پورے کیگی نو دوبارہ در شہ او داوخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو او خانو نہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے مردہ یا مہاجر جو دے بہ دغہ شرط ادا کوی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بدر لڑا شو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ درز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔
 ددے رومیانو فتحے اسباب شووو۔ شیخ القرآن ویل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت وو بہ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ صلے درخواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلحہ بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے راکوے۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ ختہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے دن کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ ادا تاسو تہ بہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰ صندوقہ جو کڑل او پہ ہراوخنے دودہ صندوقہ بار کڑل او ہر صندوق کے دودہ دودہ فوجیان سرہ د صلحے بند کڑل۔ او یو پوسڑے/فوجی ادخ سرہ روان شو۔ نو دغے یو یوادخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ او پہ طرف دایران روان شول چہ ہر کلمہ دھارے نہ او دتل۔ نو فوجیان د صندوقہ نو نہ راو دتل۔ اولائیل د کسری بہ دار الخلافہ نے حملہ اوکڑل۔ او ہر شے نے لوٹ کڑل۔ زک چہ دغوی ٹول فوج خود لہ پہ روم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھتے فوج تہ نے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خیر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومیان غالب شول۔ او چہ ہر کلمہ د ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زئی۔ نو دایران طرف نہ دور تہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج راجتاج کیگی او دے روم طرف نہ دور تہ نور رومیان دشا طرف نہ کیگی او ختہ سم یے دل دول کوی۔ چہ بیائے چہ ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کون تاسو لگے او کزورے نے نو سبابہ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورہ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱-	اثبات توحید بالادلہ عقلیہ اوشو۔	۱-	نودلہ اثبات توحید بالادلہ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واڈوسرہ کیگی)
۲-	آخر کے نئے اور فرمائیل فاصران وعد اللہ حق	۲-	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک انزالک من عزم الامور (یعنی داہن تکلیف کے کلکیدل دزوانا نو خلقو کار دے) نو پدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۳-	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پشک شد دلیل شتہ۔ یعنی شتہ	۳-	ایت ۱۱ کے فرمائی چه فارونی ما ذاخلق الذین من دونہ نو پدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۴-	ایت ۳۱ کے اووے چه لاکون من المشرکین (یعنی رد دشرک نہ کول مشرک سرہ پشک کے امداد دے)	۴-	ایت ۱۳ کے فرمائی چه ان الشکر لظلم عظیم نو پدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۵-	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ درہ صفات دی ادچت ادچت پاسا نو نو کے ہم ادچہ زلمہ ہم)	۵-	ایت ۲۷ فرمائی چه اللہ درہ صفات دی چه کہ داؤل سندونہ سیا حی شی۔ او دسرہ اووہ نور شی اوداؤلے اونے قلمونہ شی نو دا اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
۶-	دلہ بشارت دو مومنانو تہ فتنے	۶-	نودے سورة کے بیان دھنے مسکے (توحید) چه فتنے سبب جوڑیگی۔
۷-	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷-	نودلہ اوصاف د مومنانو ذکر کولے شی۔ نو پدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۸-	ایت ۵۸ کے اووے ولین جنتهم بایتہ (کہ چرے تہ درتہ مجزہ راڈوے ہم نو نہ منی)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی واذا تم علی علیہ ایبتنا ولی مستکمر نو پدے وجہ نئے متصل راڈو۔
۹-	ایت ۲۷ کے اووے چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو ماتہ اسان دے وھواھون علیہ	۹-	ایت ۲۸ فرمائی چه دوبارہ پیدا بکیش دلو نو خلقو دمرہ اسان دے لکہ دیو انسان پیدا بکیش
۱۰-	ایت ۳۳ کے اووے چه تکلیف کے ماتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عواربهم منین الیہ۔۔۔)	۱۰-	ایت ۳۳ دانی کله چه نئے موجودہ سند دوی لمرہ راگیر کزی نو ماتہ چنے دخی

مقصد دسورة: اثبات توحید بالادلہ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

امتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چه ۱۲ نصیحتونہ (وامر و نواہی) نئے بیان کڑے دی۔
- ۲) سورة ممتاز دے۔ پردہ آلا تو د موسیقے بانڈے صریحہ۔ ہسے خسورة بنی اسرائیل کے ہم شتہ مگر حلتہ اشارہ نو۔ اودلہ صریحہ
- ۳) سورة ممتاز دے۔ پدایت ۲۷ چه کہ داؤل سندونہ اووے سومرہ نور اووہ سندونہ سیا حی شی اداونے قلمونہ شی نو دا اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
- ۴) سورة ممتاز دے۔ پہ آخری ایت چه ۵ مغیبات ذکر کوی۔ چه ددے ہنز و خبر دیا کار و علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ بانڈے چه پلار زوی تہ پہ و زرد قیامت بانڈے شہ فاکہہ نشی رسولے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے چه فرمائی چه آواز نو کے بد آواز دخر دے۔

سورة السجده (سکی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱-	دعوه دو حیدر پیدلا کیو غلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱-	نود لئرد د شرک کیگی ایت ۴ کے مالکم من دون من ولی ولا شفیع نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ایت ۳۰ کے اووے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲-	ایت ۵ کے فرمائی: یدر الامر (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نو کوی۔)
۳-	آخر سورة کے اووے یلعلم ما فی الارحام	۳-	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ و بدأ خلق الانسان من طین
۴-	ایت ۲-۳ کے صداقت دقران او شو۔	۴-	ایت ۲ ترقی دہ چہ دا کتاب د رب اللہ من طرف ندے۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۵-	ایت ۷ کے اووے چہ قران داوری نو داوڑی لکہ چہ پو گوگو نو کے پردے دی۔	۵-	ایت ۹ کے فرمائی چہ پو نورو اندامو نوم دقران نداوڑی۔ لکہ پو سترگو، پو گوگو نو پو زڑہ سرہ۔ وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قليلاً ما تشكرون
۶-	آخری سورة کے نفی علم غیب او شوہ۔	۶-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشهادة نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۷-	ایت ۳۲ کے دشمنانو صفتے بیان کڑو۔ چہ کجی راشی نو صرف پو اللہ تہ او از کوی او پو راحت کے بیابل تہ۔	۷-	ایت ۱۶ کے دمو منانو صفت فرمائی چہ ہر دخت کے صرف پو اللہ تہ راہد شے دانی۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۷ کے اووے چہ خلق قران داوری مگر بیاد قران خلاف کوی۔	۸-	ایت ۲۲ کے دانی چہ دہ خلق غمٹ طالمان دی۔ انتقام بہ ترے اخلو۔
۹-	ایت ۱۰ کے او فرمائیل خلق المسلمات بغیر عمد تر وھا	۹-	ایت ۴ کے فرمائی چہ داہر شے ۶ دن کے پیدا کڑل
۱۰-	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پیزائے دچو مشرانو دین تابع دی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی نو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱-	مسئلہ تو حیدر ثابت کڑے شوہ پو دلیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱-	مسئلہ تو حیدر ثابتگی دنتہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ نو پیدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم ذکار نو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ بانڈے چہ قول دشمنانو وقالوا اءاذا ضللتنا فی الارض اءانالی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵-۱۶ بانڈے چہ اوصاف دمو منانو بیانوی چہ قران داوری نو کس پرے کوی او شپے پو او گدو چو خوب نہ کوی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ بانڈے چہ عذاب دقبر بیانوی ولئن انتقم من العذاب الادی دون العذاب الا کبر
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما تخفی لہم من قرۃ اصین چہ ما داسے نعتو نہ پیدا کڑے دی۔ چہ انسان دھنہ دتد کرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد و شہے دشمنانو چہ باباگان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) داشہے دسر نہ رارواندہ - اولہ شہے داوہ چہ دوی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ نو سورة انعام کے ہنہ شہے ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نو چہ دے شہے نہ را کوز شول نو بلہ شہے دے دشمنانو شروع کڑلہ چہ زموگ سوال اللہ تہ پیش کوی۔ نو سورة یونس کے دغہ شہے ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلتہ ہما ہم دغہ شہے چہ مونگ ورتہ خدا بان خونہ وایو مگر دا چہ زموگ شفاعت بہ کوی۔ ادد اللہ نہ بہ موخلاصوی۔ نو ایت ۴ کے دغہ شہے رد کوی۔ چہ مالکم من دون من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب دا چہ داسورة تفریح دے پو نچکو دوو سورتو نو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کتا سوسدغے دوو سورتو نو کے دلائیل عقلی، نقلیہ، وجہے درے واڑہ داویدیل نو اوس داعقیدہ خیلہ
کڑہ۔ چہ مالکم من دون من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلاوڑہ کیدو نو سورة السجده اسورة ملک بہے اووے مطلب دا چہ (و شیا بک فظہر) زہ او دکیگم پیدے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے
نختہ او بل ٹوک برکت اچو کئے تختہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران تہ ناست نہے نو شہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لشرح الناس من الظلمت النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغہ شہے او
شکوگ و شہات تو تہ اشارہ دہ۔

سورة الاحزاب (مدنی) ترتیباً ۳۱ بعد از الم اسجدہ - نزولاً ۹۰ بعد از ال عمران

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الم اسجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱-	رد و شیعہ دشمنوں کا نواوشو۔ اودا ثابت شوہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱-	نودتہ ددے مسکے وضاحت و پارہ درے مثالونہ ذکر کوی پہ ایت ۴ کے
۲-	آخر کے اوے چہ ترے واڑوہ چٹوگ قران نہ منی۔	۲-	ایت ۱ کے فرمائی چہ صرف مخ نہ بلکہ جبرہ نے ہم مہ منہ لا تطلع الکفرین ولنا فقیین
۳-	رد و شرک وو۔	۳-	نودتہ رد و رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد و شرک نہ بلکہ رد و رسم باطل بہ ہم کوے۔
۴-	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف دمو منانو بیان شول۔	۴-	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف دمو منانو بیانگی۔
۵-	رد دشمنوں کا نواوشو۔	۵-	نودتہ ایت ۹-۱۱ کے دشمنوں کی بیانیگی چہ ہونی پہ مدینہ حملہ کرے وہ یعنی جنگ احزاب
۶-	ایت ۴ کے اوے چہ باز مکہ ادا سان ۶ لہو کے پیدا کرے دی۔	۶-	ایت ۷ کے دایا نوی چہ دے زکے ادا سان نو تہ نے چل کارونہ حوالہ کڑی دی یا نکلے سورة کے وچیلے دو چہ پیدر الامر نودتہ ہفتہ تدبیر دکارونہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا تو تہ۔
۷-	نفی دشمنی قہری اوشو پہ ایت ۲۹ کے ادا اثبات تو حیدم اوشو۔	۷-	ایت ۴ کے درے مثالونہ پہ توحید بیانگی۔
۸-	ایت ۲ کے فرمائی چہ قران اللہ رانا نزل کرے دے۔	۸-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ یاد کرے دا قران۔
۹-	ایت ۲۲ کے اوے چہ مجرمانو نہ بہ انتقام اہل	۹-	مثال دا انتقام بیانگی۔ چہ لکھ شنگہ دے دہنو قریظے نہ و اہستو۔
۱۰-	بیان اوشو۔ دہلاکت د اقوام سابقا	۱۰-	نودے سورة کے بیان کیگی دہلاکت د موجودہ امت۔

امتیازات د سورة

- ۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب / خندق باندے۔
 - ۲) سورة ممتاز دے پہ ۲۳ خطبات باندے نبی او امت تہ پارہ د تخصیص (تیز و لود امت) ۱۲ خطبات نبی تہ او ۱۲ امت تہ دی۔
 - ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴ باندے چہ بیان دھنے در یومثا لو کو کوی چہ تو حید وضاحت او رد و شرک پرے کوی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوی۔
 - ۴) سورة ممتاز دے پہ ہذا ایت باندے چہ گناہ د پارہ د شرط دے ایت ۵ و لیس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ما تمعدت قلوبکم
 - ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ نبی تہ تا سوتہ دھر چا نہ او ہر شہ نہ خوگ دی۔ البنی اولی بالموء منن من انفسہم و ازواجہم
 - ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ ایمان والو پارہ د نبی سنتو کے نموند جو نہ تیر و اوہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسیہ
 - ۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دغزوہ ہونقریظہ ایت ۲۶
 - ۸) سورة ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زید و حضرت زینب پہ میمز کے د طلاق باندے ایت ۳۷
 - ۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبی تہ تا سوسرہ کے دچاہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔
 - ۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے چہ دموکی صفائی اللہ کرے دہ۔
 - ۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۲ باندے چہ اسمانو، زکو، غر و نو تہ نے چل احکامات پیش کرل نو ہغوی او مثل مگر انسان او مثل انسان ڈیر نظام دے۔
 - ۱۲) سورة ممتاز دے پہ نوم اہستو د حضرت زید (۱۳) سورة ممتاز دے پہ تذکرے د مہمنی باندے۔
 - ۱۳) سورة ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینب د نبی سرہ چہ اللہ دا نکاح چلہ ورتہ کرے دہ۔
- مقصد سورة: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) و التشییح للمبلغ (اوسلخ لہ بہادری و رکول)
- خلاصہ سورة: پہ بلہ صفحہ او گورہ

مختصر خلاصہ دوسرے: اول درے اور پیش کوئی (۱) یا بھائی اللہ یعنی ہفتے کے مسئلہ چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔

(۲) دویم امر لا تطع الکفرین والمنافقین (مناقہ بہ درتہ وائی چہ نرم نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے وتیح مایوحی الیک (چہ مناقہ دے قرآن واتباع بندواندوی۔)

نودے در یواو امر وسرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کوہم نودا نول خلق بارانوادوی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع ددغے شہبے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ خلقود فتود نہ مدیریکہ۔ تہ مسئلہ بیانہ۔

(۴) بیایا ایت ۴ کے درے مثالونہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دتھکے سورۃ دسکے (مالک من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ژوبیہ مثال (واجعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شرتگ یو بدن کے دہوہ ژوونہ کیدی دعشان دیو عالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دویم مثال (واجعل ازواجکم الی ظہرون منھن المستکم) غنکھہ چہ ستادابی بی ستاپہ خلدہ ستامور کیدے نشی نودا رائکے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت وکرکزی نوہفہ الہ (کارساز) کیدے نشی داحض دغلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (واجعل ادعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزولے اللہ تعالیٰ ستاسو مندہ بولایا/مصحفی ستاسو حقیقی زامن نودعشان ستاپہ خلدہ ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی نوہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذالکم توکم فانواہکم) داحض ستاسو غلے خبرے دی۔ کہ تہ گتے تہ اوسپنہ وائے نودا یکنہ ستاپہ خلدہ دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیادایت ۶ نودر خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتیح مایوحی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من اللہین بیثاقہم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے درنہا خستہ دہفہ پورا کرہ (ویشا یک فطہر) چہ سب ملامتہ نہ دالہ پد بارکے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی اللہ قل لا ازواجکم... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ما کان علی التبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی نبی سنا رسلک شاہد او مشر او نذیرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی انبی انا اصلنا ک ازواجکم ائی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی اللہ فی قل لا ازواجکم وینک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی الذین امنوا تقواللہ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

امت تہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدرخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فاتشرو... خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا حکم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعا توسرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتو سرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شددے: چہ اللہ صفت اوجن مخلوق تدر کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کارا کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دینی اوصحابو دور کے) چا نہوی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یونہے ہیبت (لکہ سنتو/جتازے نہ روستودعا کول) در کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چا نہوی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیبا خودعت دے) نوداے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تشکیکی۔ نبی در رسم ماتو کی تدرے وارے دعا کرے دہ دہمے پہ موق۔ چہ عربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پہ موق بالکل نہ خردو بلکہ رکولے گوو بہے نو نبی

اوفرمانی: رحم اللہ علی کلقتین نوصحابو بہ تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی بہ بیبا افرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین نوصحابو بہ بیبا تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی پدریم

زل اوفرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین و المقصرین نو رسم ماتو کی تدر رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تشکیکی لے کو لے شے۔

نو لکہ شنگہ چرد وشرک اودعا تو لازم دے دغدرنگ رد رسوماتو ہم پہ عطا باندے لازم دے۔ دا صرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نودے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔ نوایت نمبر کے چہ کوہم درے رسونہ پہ عربو کے دو۔ قرآن دے توڑ او کرڈ اوحاص طور ددغے دریم رسم توڑے پہ نبی او کرڈ۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چایت ۳۷ وغیرہ کے ہئے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً) ۳۳ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از قسطنطنیہ

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱-	نودلتہ پر شروع سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ یعنی اثباتِ توحید کے اوکڑو
بد مخلوق نہ	۲-	آیت ۲ کے اصولِ دینی و علمِ غیبِ خانی او زان لہ کے ثابتی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳-	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یا لوے اللہ بہ دھنے اجر در کڑی۔
اوشو۔	۴-	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ مئی نو آیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکر کوی۔
ہتے بیان کوونکے	۵-	آیت ۲۸ کے پرے ترقی دہ چوڑو لے دنیا تے لیگلے۔ ومارسلک الاکاتہ للناس بشیرا...
متبارہ کے۔	۶-	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہ دفعہ سوال بیابیا نیگی۔
فرین ولامنفاقین و	۷-	نودلتہ حالت دسکرینوخانی: وقال الذین کفرو ان نوء من بھلد القران ولا بالذی بین یدیه
	۸-	آیت ۲۳ کے نمونہ دھنے بدو ردو بیانوی۔
	۹-	عاجزی دنورو انبیاء جناتو او اولیائے کرامو بیابیا نیگی۔
ذکرشو۔ وھما ال	۱۰-	نویات ۳۱ کے انکار کافرو دقران نہ ذکر کوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکر شوے دو۔
دیغیر گناہ اوکڑی نو	۱۱-	آیت ۳۷ کے فرمائی چہ اے مومنانو تا سورہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابونہ دی۔ او بالا خانے دی۔
مڈیل ثواب د		دوی لہ۔
نہ او شوہ۔	۱۲-	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی د علم غیب نیگی دجناتو نہ۔ فلما خر صیحت الجن

نہیے دشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار و رکڑے دے) نو پے تلور و طریقہ سرہ دد غے شہیہ رد نیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ یہ تقسیم سورۃ کے دد غے طریقہ بیان بہ اوشی
وئی / عصا سلیمو
چہ چینجو / بیخوڑ لہ۔ (۳) سورۃ ممتاز دے پہ عجز انبیاء، جناتو، او فرشتو۔

د ڈیم دسبا دا

وأسلنا لعین و
قطر مونگ جاری کڑے دے سلیمن دپارہ چیدہ تانے

باتندے چد پیر
یا نوھفہ اعمال ذکر کوی چہ سلیمان دپارہ بہئے کوو۔

دو یا تحوتو پہ ملک
سبا کے آیت ۱۵ (۸) سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددے چہ داؤد تہ اللہ اسپندہ نرمہ کڑے دہ۔ آیت ۱۰ کے والنالہ الحمدید

و مارسلک
الاکاتہ للناس... (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۵ چہ اللہ فرمائی چہ موجودہ کافران دنگلے کافرو لیسے حصے تہ ہم نہری پہ طاقت کے

(دخلو رتہ)
سبک نو مخلوقا تو عاجزی اللہ تہ ذکر کوی دے سورۃ کے - (۱) انبیاء کرام (۲) بادشاہان - لکہ داؤد اولیمان داؤد ہم انبیاء

دواو
ہ بادشاہان (۳) فرشتے (۴) جنات

دسبہ ہورے
سبہ مشرکانو کوی۔ چہ دے اولیاؤ لہ اللہ اختیار و رکڑے دے او خلاصول کو لے شی۔ نویات ۲۲ کے دغلار پہ تلور و طریقہ سرہ بندوی۔

تقسیم
سورۃ او تقسیم دقران پہ پلخ او گورہ

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۵ بابوندے (۱) آیت ۱ - ۹ بیان و مقاصد اربعاً عالیاً و اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با
اودے سرہ متعلق زبرد تنویف و رکوی نہ منو کو تہ۔

(۲) آیت ۱۰ - ۲۱ عجز و شرفاً و اربعاً ذکر کوئی۔

(۳) آیت ۲۲ - ۳۰ عجز و اولیاء ثابتوی پہ خلور و طریقوسرہ - اثبات و قیامت دلیل عقلی ۶

(۴) آیت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرین و قرآن تہ، دھقوی حالات دنیوی او اخروی او اثبات و قیامت

(۵) آیت ۴۰ - آخر عجز و ملائیکو زجر بالشکر او اثبات و قیامت انفی و شفاعت قہری

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۱۰۱ آں: ددے زائے نہ قرآن خلور حصہ شروع دہ۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار دہم خلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - ماندہ : الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شیز ماجوز کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: المرئی لکل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہغہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو لخلق و قاتو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہغہ ما پو لے د

(۴) سبأ - ناس: اثبات و قیامت انفی و شفاعت قہری

ہرہ حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخرہ حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع دوسورۃ سبأ کے ہم

داز کہ چہ دلنہ دودہ مسئلے ذکر کو لشی۔ (۱) اثبات و قیامت او (۲) انفی و شفاعت قہری

سورۃ فاطر (س)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۳۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱-	آیت ۲۲-۲۳ کے چہرے کا تابینہ شوہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔ مخلوقات حصہ دار/ معاون/ شریکان ندی۔	۱-	نودائے پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راڈرو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ راہ وایہ۔
۲-	رد د شرک ادشو پہ ثلور و جو ہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲-	نودے سورۃ کے اثبات دتو حید کوی بالادلۃ العقلیہ
۳-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے مجزہ شرفاؤ اربعاد ادشو اوصاف طور دحضرت داؤڈ او سلیمان	۳-	نودائے آیت ۱۵ کے زیادت کوی چہ یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴-	آیت ۴ کے اوے چہ زہ پد دے منکو (موء منانو) رزق عزتمند کرم۔	۴-	آیت ۷ دای چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہم ورکرم۔
۵-	نفی دتصرف وہ دائیباؤ نہ او دملکونہ	۵-	نویت ۲ کے اثبات دتصرف کوی اللہ جیل زان دپارہ
۶-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے ثابت شوہ داخرہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔	۶-	نودائے آیت ۱۳ کے دای چہ اولیاء دپوستکی واکداران ہم ندی۔
۷-	آیت ۲۲ کے اوے لایملکون مشقال زرۃ.....	۷-	آیت ۱۳ کے دای لایملکون من قظیم
۸-	آیت ۲۷ قل ارونی الذین الحنتم پیشر کاء	۸-	آیت ۴۰ قل ارء یتم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ما ذاخلقون من الارض....
۹-	سورۃ شروع دو پہ الحمد للہ سرہ	۹-	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰-	آیت ۲۸ کے اوے ومارسلک الاکاۃ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰-	آیت ۲۳ کے فرمائی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات دسورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرشتود وزرو آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لہے تے سر حاکم دینے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ صیٹ ٹوک بہ دبل بوج نشی او چتو لے اگر چہ دا دہ نیکہ و لے ندی۔ (اگر چہ لورو زائینو کے شتہ لاترو وازہ وزرا اخرہ مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال دمعبود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجہ کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ دغر و نوہیا نوی
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ پہ مخلوقا تو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما ینفخ اللہ من عبادہ العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ جیل دیوگی لہ او چتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۳ باندے چہ جہنمیان بہ وائی چہ الحمد للہ الذی اذہب عنا الحزن

مقصد دسورۃ: اثبات دتو حید بالادلۃ العقلیہ اودا غابوئی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائیل بیانوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۳۱ بعد از جن

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱-	مسئلہ توحید کے ثابت کئے جانے پر دلائل عقلیہ اور دلائل نقلیہ کے ساتھ۔	۱-	نودے سورۃ کے پہلے مسئلہ دلیل نقلیہ یا بیانیگی و طرفہ صاحب یاسین۔
۲-	آیت ۷ کے اوپر لہم اجر کبیر	۲-	آیت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳-	آیت ۱۹ کے اوپر چڑوند (مشرک) او بیٹا (مکوح) پوشان ندی۔	۳-	نودے سورۃ کے دواڑوا انجام خانی۔
۴-	آیت ۲۳ کے اوپر۔ لن تجد لسنة الله تبديلاً (دعا الفیو یہ حق دے دا اللہ پہ فیصلو کے تہا پہلی نہ رازی)	۴-	آیت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کڑل پشان دسرے ایرے
۵-	نفی و شفاعت قہری او شوہ عقلی دلائل اور۔	۵-	دلہ پرے مثال پیش کوی پہ دلیل نقلیہ و صاحب یاسین نہ یعنی ترقی پہ ما سبق وہ۔
۶-	آیت ۱۳ کے اوپر مایمک من قظیم	۶-	آیت ۷۵ کے ترقی وہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستا امداد نہ محتاج دی دعا اولیاء او مڑی۔
۷-	آیت ۴ کے اوپر چہ کہ ستا تکذیب کوی نو دا ہتھوانے طریقہ ددے مکرینو	۷-	آیت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب کے کڑے دود دے پیچہ رانو۔
۸-	آیت ۹ کے اوپر کذالک العنور	۸-	آیت ۱۲ کے پرے ترقی وہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب پہ ہم کیگی دمل۔
۹-	آیت ۸ کے فرمائی چہ شیطان ورتہ بد عمل خایرہ کڑے دے۔	۹-	نودے سورۃ کے پہلے مثال دے چہ او گورہ و صاحب یاسین دشمنانوتہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شوے دو۔
۱۰-	مسئلہ ثابت کئے جانے پر دلائل عقلیہ اور دلائل نقلیہ کے ساتھ۔	۱۰-	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پہ واقعہ صاحب یاسین چہ او گورہ پوتن دو۔ دمرگ پرواہ کے ندہ کڑے۔ او مسئلہ کے بیان کڑے وہ۔
۱۱-	آیت ۱۴ کے اوپر چہ ستا اواز نداوری دا مڑی۔ او نہ ستا حاجت پورا کولے شی۔	۱۱-	آیت ۳۳ کے فرمائی چہ امداد شوکے چہ زہ کے غرق کرم نو امداد بے ہم شوک نشی کولے۔
۱۲-	دے وارے توحید ذکر شو۔ آیت ۱۳ ۳ ۱۳	۱۲-	دے وارے لفظ صیہ ذکر کیگی۔
۱۳-	آیت ۱۰ کے اوپر قللہ العزۃ جمیعاً	۱۳-	مثال دے عزت لکہ شگہ عزت چہ صاحب یاسین تہ و کڑو۔
۱۴-	آیت ۶ کے فرمائی چہ انالشیطن لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴-	آیت ۶۰ یعنی آدم لالتعبدا للشیطن

امتيازات دسورة:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعے و صاحب یاسین چہ استناذ انوصفائی کے کڑے وہ۔ او یا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳ بانڈے چہ زہ کے ڈوب کرم نو شوک کے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۵۹ بانڈے و امتناز الیوم لکھا لجر مون جدائشہ ن و رزائے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۵ بانڈے چہ دے مشرکانو دا کوم مددگار ان نبوی دی چل امداد رہ۔ نو ہفتیت کے داسرکان ددے مددگار ان امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۸۰ بانڈے چہ ماد شہ او نے نداور پیدا کڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت و صاحب یاسین بانڈے آیت ۲۷ و جعلنی من المکرمین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۶۵ بانڈے الیوم نختم علی افواہہم

مقصد دسورة: نفی و شفاعت قہری او اثبات و توحید او پہ دے دواڑو مسئلو بانڈے دلائل عقلیہ او نقلیہ فضائل دسورة یس:

حدیث دے چہ لکل شیء قلب و قلب قرآن یس دہرش یوزرہ وی او قرآن زرہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیان کوی چہ دے سورۃ تہ کے قلب قرآن و لے و علی دے۔ فرمائی چہ رول بدن او ددے داعضاء و صحت دار و مدار پوزرہ وی۔ لکہ چہ ہند حدیث دے چہ خبر دار پہ بدن کے یوٹو شدہ دعوے چہ کہ داسمدی نوٹول بدن سم وی او کہہ دا خرابہ بیمارہ شہ رول بدن او داعضاء و سرہ خراب وی۔ اڑھم دغہ رنگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اور نوٹو ہن وی نو دا پہ مثال داعضاء وی۔ او ددے سورۃ تصدوے اثبات و توحید او اثبات د

قیامت اونٹی دشفاعت قہری دے۔ یعنی کہ داعقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ ارقیامت کے ماٹوک داللد نہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعقیدہ پورا او بخدی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل
حرمت اوپہ اوامرو اونو اسی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو اونو اہم
وغیرہ بہ ہیٹ کلمہ عمل اونہ کڑے شی زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامتقصد ویریوی داللد دیکڑ نہ پہ ورز دقیامت چہ دقران پہ نور و امرو او نواسی عمل او کڑہ۔
شیخ القرآن صاحب بددے وجہ اسے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شے دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطقہ پہایت ۸۸ کے او درے دارے یکے
لفظ صحیحہ رائے دے۔ پہایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے د نطقے او پیدائش دے پہ صحیحہ مرگ دے پہ صحیحہ او قبر نہ راوتل دے پہ صحیحہ نو چہ راستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی دے
کوے۔ او دقران، داللد او درسول خلاف دے لے کوے۔

ہغہ یوحیدیش کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھغے دامتقصد نہ دے چہ زنگدن او بے ہوشے کے درینہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے
ژوندے دے او ہوش کے دے نو داسورۃ درتہ پہ معنوسرہ او دوائے چہ عقیدہ دے درست شی۔ او پہ دے پوھشی چہ قیامت کے ماداللد نہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یادساتے چہ دقران دثلورے حصے دا روہے باب دے۔ چہ یکے درے سورتوں دی (سبا فاطر او یس) چہ درے واڑہ اثبات دقیامت اونٹی دشفاعت قہری کوی۔
پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نفی دشفاعت قہری کڑے دہ پنہ در یو وجوہوسرہ (۱) مالکان ندی (۲) حصہ دار ندی (۳) مددگاران ندے لہذا دشفاعت اختیار ورسرہ شتہ۔
نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی دہ چہ خلاصول زک نشی کو لے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوڑی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ
ان یردن الرظن بضر الاتعنی شفا عتھم شیبا ولا یتفقون۔

سورة الصفحہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفحہ
۱-	چہر کل دے سورة کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلائلو عقلیا و اد نظلیا و سرہ چہ بنیر اللہ نہ بل ٹوک خلاصہ کئے تھے	۱-	نودے سورة کے عجز المصطفین پہ مثل دسورة مریم ذکر کیگی چہ چہر شوہ مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دائول اللہتہ عاجزہ دی۔
۲-	عجز د کوا کب لکہ ستوری نمر سپو کئی ذکر شو۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲-	نودتہ عجز چہر شوہ مخلوقات تو ذکر کوی چہ شیکہ داعف غف کائنات عاجزہ دی دغہ رنگ پیغمبران او انبیاء ہم عاجزہ دی۔
۳-	ایت ۷۸ کے زجر بالا انکار قیامت وو	۳-	نودے سورة کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴-	ایت ۷۵ کے زجر شکرانہ دو چہ اولیاء ستا سواد اڈنی کولے بلکہ اڈ ستا سواد اڈتہ محتاجہ دی۔	۴-	ایت ۲۵ کے دانی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہ ہم امد اڈنی کولے۔
۵-	ایت ۵۲ کے دقیر نو و الو حسرت نے بیان کڑو۔	۵-	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور و الفاظ سرہ۔
۶-	دسورة خاتمہ اوشوہ پہ تیج سرہ	۶-	نودا سورة ختم کیگی پہ ہجر سرہ
۷-	اثبات در رسالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷-	نودے سورة کے مقصد رسالت ذکر کوی۔
۸	پہ جنت و اللہ طرف نہ سلام د تھے ذکر شو	۸-	پہ نولہ پیغمبران و اسلام پہ آخر دسورة کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹-	ایت ۵۹ و امتاز و الیوم لبعثنا لہم الامم	۹-	ایت ۲۳ و تقوہم انہم مسئولون

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵ چہ مکالمہ جنتیا نو ذکر کیگی سکے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۵ چہ زقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دائول نوح اولاد دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰۲ بانڈے چہ ارادہ دوزخ کولو کوی ابراہیم ذہیل پگی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۲۵ چہ الیاس د قوم درابلو بیان دے بعل ٹوے بت تہ
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۱ چہ یونس متعلق کشتی والو گرہ اچولے وہ۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۷ چہ یونس د قوم تعداد نے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ وکیلے نو ترقیامتہ بدکب پہ غیب کے وو۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۶ چہ پہ یونس سے اوند کدو راونچولا او دغہ نمے بچا و در کڑو۔
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۹۷ چہ ابراہیم دوز و لولہ مینار جوڑ و لشی۔

مقصد دسورة: عجز المصطفین پشان دسورة مریم (دچہر شوہ مخلوقات تو عاجزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے دانبیاء

(۳) دوہ وارے د جئاتو

دے سورة نہد قرآن آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سورتوں دی سورة صفحہ ص زمر
تھے ٹوہ حصے کئی دشفاعت قہری اوشوہ نودے سورة کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ لے شکوے چلہ عاجزہ دی اللہتہ۔

سورۃ ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از نمر

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ طافات	شمار	سورۃ ص
۱-	چہر کلہ دے سورۃ کے عجز المصطفین (عاجزی و چہر کڑے شوے مخلوقا تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورۃ کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ایتلوا بالمصابئ تکالیف پرے ہم راغله دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شوے۔
۲-	دے سورۃ کے د ادو (۷) ادلی العزم پیغمبر انوعا جزی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبر انوعا جزی بیانگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم احق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذکلفن
۳-	ایت ۳۵ کے ادوے چہ دوی تہ تو حید بیان شی نوخ اڑوی۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چہلہ رخ ناڑوی بلکہ نور ہم اڑوی ایشو ایشو زانے ترے دا پیچیر بیان دی اولیاء نہ می۔ او زکہ چہ اجعل الالهة الھما واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے ادوے ان چند نامہم الغالیون زموگ ٹکڑے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ ددغے غلبے/عذاب خالی۔
۵-	چہر کلہ دے سورۃ خاتمہ یہ تو حید اوشوہ۔	۵-	نو اوس پیدے سورۃ کے پہ مسئلہ تو حید باندے د نہو (۹) انبیاء کر امو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمنیو تکبر بیان شو۔ دسکے تو حید نہ۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنیو تکبر وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافر اوز کردہ یہ قیامت کے پہ چیل مابین کے	۷-	نودے سورۃ کے دشمنیو جگوار ذکر کولے شی پید نیانے کے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمنیو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دالہ پتہ بعدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی فسجد المملکتہ کلھم اھمعون
۹-	ایت ۶۶ کے کافر و خوراک پیدوزخ کے لا کون مھا (زقوم بہ خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلید و قوہ جمیم و غساق گرے ادبہ او پیپ در غمونو پیکلی
۱۰-	دے سورۃ کے دشمنیو جگوار د موحدینو سرہ ذکر شوہ۔ لکہ دابر اھیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲: دغہ شرکان بہ والی چہ و قالوا مالنا لالی رجالا لکننا نعد ہم من الاشرار

امتیازات و سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ ایشو ایشو زانے ترے زانے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
 - (۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پید یوال سڑی راغله دو
 - (۳) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ د سلیمان چہ اسونود جہاد سرہ مینہ کوی ایت ۳۱
 - (۴) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ د سلیمان چہ ویلے یے دو چہ زما بدومرہ بچی پیدا کیگی چہ ہنوی نہ بہ لکھر د مجاہدینو جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو ویلے نوھیٹ اوز شوہ۔ ایت ۳۳
 - (۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی چلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خالی
 - (۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۶۲ باندے چہ نیمیان بہ والی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالی رجالا لکننا نعد ہم من الاشرار
 - (۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے یڈاؤڈ انا جعلک خلیفۃ فی الارض
 - (۸) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۲ د حضرت ایوب پہ پتھ چینہ کے دلا مہلو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد سورۃ: الابتلاء علی انبیاء بالمصابئ یعنی دھکے نہ بہ زیاتے ترے دی چہ او گورہ ایتلوا بالمصابئ تکلیفونہ پرے راغله دو۔ زانے ندو بچ کڑے شوے۔

سورة الزمر - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱-	چہر کھردے سورة ص کے مسئلہ بتلووا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔ مصیبتونہ پرے راغلے دو۔	۱-	نو پیر مردے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کھڑول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کڑہ صرف دے یو اللہ لہ (یہ طبع میں د خداے توب)
۲-	پہ اول ددے سورة کے ترغیب الی القرآن دو۔ اوپا خرد سورة کے ہم۔	۲-	نو دے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳-	دشترکانو اعراض دسکے توحید نہ ذکر دو۔ ایت ۵ کے اجعل الالهة الہا واحدا	۳-	نو دے سورة کے ددے اعراض مقابلہ کے گنودلائیل پہ توحید بیا نوی۔
۴-	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بہ دیکھے نہ کولووی۔	۴-	ایت ۷۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵-	ایضاً	۵-	ایت ۷۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کتہ چہ درتہ نزدیکی نواچا تک بہ جہنم دروازے پرے راکولو کڑے شی۔
۶-	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہفتہ دے چہ قرآن کے تدبر کوی۔	۶-	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہفتہ دے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷-	نو پیر دے سورة کے پرے عقلی دلائیل راوڑی پہ دغہ مسئلہ توحید باندے۔
۸-	دآدم تخلیق ذکر او شو پہ ایت ۱۷ وغیرہ کے	۸-	نو دے سورة کے ایت ۶ کے دآدم دا اولاد تخلیق ذکر کولے شی خلقکم من نفس واحدہ
۹-	دشترکانو یو اعتراض دو پہ ایت ۵ کے اجعل الالهة الہ واحدا	۹-	ایت ۳ کے دشترکانو یو اعتراض بقر یونالی اللہ زلفہ
۱۰-	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددوی شحال دے۔	۱۰-	نودلتہ آخرت حوالے سرہ ددوی بد حال ذکرے کولے شی ایت ۷۱ او ۷۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشترکانو چہ اولیاء زمونگ دتقرب ذریعہ دی
- ۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ بچے دمور پہ خبیہ کے پیر دے پردے کے پروت دی۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابہا مثالی
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشترکانو مثالے پیش کڑے دے د مشترک خر سرہ۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے ننگ شی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت داول تران دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ شردو د کافرانو جہنم تہ ایت ۷۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- ۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ اعلیٰ ہفتہ روح چہ فیصلہ نے شوہ دہ دمرگ۔ او ناعلیٰ ہفتہ روح چہ لا فیصلہ نے ندہ شوہ۔

مقصد سورة اثبات توحید بالادلة العقلية او رد شبهاتو دشترکانو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روتے دے دھوشکو سورتونہ چہ سورة سبانه را شروع دو پہ یو انداز کے چہ ڈولو مقصدو نئی دشفاعت قہری۔

- ۱) سورة سبا کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے پیر دغہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائیل عقلی دو۔ (۳) نو سورة یس کے پیر دغہ مسئلہ باندے دلیل نقلی دو۔
 - ۲) نو پہ صفات کے پیر دے مسئلہ باندے نورا ترقی وہ۔ چہ نچلہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نورا ترقی وہ چہ ابتلووا بالمصاب
- نوردے غے جگھے ۵ داڑہ سورتونو نچوڑ پیر دے سورة کے راوڑی۔ دلتہ دغہ توحید بیا پیرا راوڑی۔ لکھ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتمدوارے توحید ذکر کوی چہ کیے خلاصہ دجگو سورتونو وہ۔

سورة المؤمن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دورة الزمر نہ تراخاف پورے دو لوگوں کو ترتیب نزول مسلسل روان دے)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المؤمن
۱-	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری اوکڑو۔	۱-	نود و نعت ایت ۱۴ کے فرمائی فدو اللہ مخلصین لہ الدین نو پدے وجہے متصل راڈو۔
۲-	ترغیب الی القرآن دو شروع کے ہم اوپہ در میان دوسورة کے ہم بار بار	۲-	نود اسورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳-	پہ آخردے سورة کے اووے چہ فرشتے ہر دوخت د اللہ تا بعد ارے دی۔	۳-	نودے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو پارہ دودی د والدینو پارہ اولاد او خزے د پارہ د فرشتے دعا او استغفار ہم غواڑی۔
۴-	ایت ۳۶ کے اووے چہ اللہ نے گمراہے کے پریدی نو مہر د گمراہے ورتہ اولگوئی نو ہیٹ ٹوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴-	دھغے مثال چہ او گورہ پو طرف تہ موئی او بل طرف تہ رجل مومن کو ششونہ کوی مگردغہ فرعونیان پہ لارہ نشو زکہ چہ اللہ ورتہ مہر د گمراہے و غلے ووپہ چہ دودی د خدا و عناد۔
۵-	ایت ۳۷ کے اووے اللیس اللہ یز ذوالنقمام (آیا نہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵-	ایت ۴۵ کے مثال پیدے پیش کڑو۔ چہ او گورہ اللہ موئی او رجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیان نے تباہ کڑل۔
۶-	ایت ۵۹ کے اووے چہ دوی د حق تکذیب کوی۔ واسکیرت اوزان غٹ گزوی۔	۶-	نودے سورة کے پرے زیادت کوی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۶ کے وچیلے دو چہ یو اللہ بندگی کوہ	۷-	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بندگے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل ٹوک کہے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۸-	ایت ۵۴ کے اووے چہ ستا سواد ادیہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد شہ وائے بغیر اللہ نہ۔	۸-	ایت ۱۸ کے فرمائی ما نظالمین من جیم ولا شفیج یطاع
۹-	ایت ۲ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳ اکا اللہ الدین الی اللیس	۹-	ایت ۱۴ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰-	آخر دوسورة کے اووے وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰-	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فتمک اللہ رب العالمین
۱۱-	ایت ۴۵ کے دشرک حال ذکر و۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنہ گشی او غصہ شہ۔	۱۱-	ایت ۱۲ کے نور حال دے دے شرک بیانوی ڈاکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفر تم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲-	سات بار توحید ذکر و۔	۱۲-	دلنہم سات بار توحید ذکر و۔

امتیازات دوسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ پہ نوے انداز کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ پہ دعا و فوستو د ملائیکو د موحدینو پارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ د پارہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان درجل مومن ایت ۲۷ نہ دستو نے تفصیل کیگی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د عذاب قہر د فرعونیانو ایت ۴۶ چہ پہ فرعونیانو سحر او ماخام عذاب وژانڈے کولے شی۔ النازعیر ضون علیہا غدا و عشا
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۳ بانڈے چہ کہے بیان دھغے علما د دے چہ پہ چیل علم مشرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کینی۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے یلعلم خامیۃ الامین
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ چہ او بیبا دے فرعون دہ انی اخاف ان ینبدل دیکم
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ بانڈے و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یواللہ تہ

مقصد دوسورة: نفی د شرک فی الدعا او اثبات د توحید پہ عقلی نفی او وحی د لائیکوسرہ او طریقہ تبلیغ او پیدے مثال درجل مومن او یو بس اعتراضات پہ توحید د طرفہ د منکرینو

(شاہے خبرے بل ختہ او گورہ) او دھغے جو ابونہ۔

(۱) یاد ساتے چہ اسورۃ تفریح کو لے شی یہ نکلے سورتو نو باندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریح شوے دو۔ پہ نکلے سورتو نو باندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریح دو پہ نکلے سورتو نو باندے۔ سورۃ یونس کے باند مقاصد راجحہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلور مسکے بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی و شرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نو سورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتے نو سورۃ الرعدے پرے تفریح کڑو چہ ہر کلمہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق

(۲) دشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی و علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نو سورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو پہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم رانگے دو۔ نو سورۃ الانبیاءے پرے تفریح کڑو۔ چہ فلم تمدحون نو بیاد لے ورتہ ادا زونہ / چنے وٹے چہ اور سے او رآمد شے۔

(۳) نو ہم دغے اسورۃ المؤمن تفریح دے پہ نکلے سورتو نو باندے لکہ سورۃ سہا کے نفی و شفاعت تھری وہ او عجز و انبیاء او اولیاء ذکر و نو سورۃ فاطر کے پہ دفعہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاً و سرہ دغے مسئلہ ثابتہ کڑلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی و صاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اعتقاد امن دون اللہ الہیتہ ان یردن الرحمن بضر..... نو سورۃ طافات کے پرے ترقی پیش کڑلہ چہ عجز و انبیاء او نور و مخلوقات توے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نو سورۃ الزمر کے دغے نکلے سورتو نو خلاصہ وہ دعویٰ و توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کڑل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نو اسورۃ المؤمن پچھنے نکلے سورتو نو تفریح کو لے شی۔ چہ ہر کلمہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعہ کے دا فا تفریح دپارہے راوڑے دے۔

(۴) نو مقصد سورۃ نفی و شرک فی الدعا اثبات و توحید او طریقہ تبلیغ بالقرآن

(۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ دے زانے ندا دریم باب و آخری حصے شروع دے آخری حصہ و قرآن شروع وہ۔ سورۃ سہانہ چہ اثبات و آخرت کوئی۔ پہ دے دریم باب کے ۷ سورتو نہ دی چہ دے تہ حوامیم سیخ وائی یعنی ہفتہ اووہ سورتو نہ چہ تم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباس فرمائی چہ لکل شیء لباب و لباب القرآن حوامیم دے تہ ولے لباب و قرآن وائی زکہ چہ قرآن اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان و توحید دے نو چہ پہ دفعہ مسئلہ و توحید کو ماعتراضات دی نو دے حوامیم سیخ کے دھنے ۱۱ اعتراضونو جوابونہ ذکر دی نو پہ دے و جدے حوامیم سیخ تہ لباب القرآن دیکھے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن وینکلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجده کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجده
۱-	چہر کلمے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کڑلہ پہ عقلی، نقلی، اور وحی دلا کیلوسرہ چلائی دینے صرف یواللہ دے بل ٹوک نشہ۔	۲-	نودلے رد و شبہا تو شور و کیگی۔ زکہ چدا دہاٹل پرستوہ خوانے طریقہ چکلہ مسئلہ بیان شی پہ دلا کیلوسرہ نودوی نور شبہات پیدا کڑی او اعتراضونہ کوی۔
۲-	ایت ۳۰ کے اوے چہ تاسو یروم دعا یونونہ	۲-	ایت ۱۵ کے تفسیر دے عذابونہ کوی۔
۳-	ایت ۴-۵ کے اوے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ کوی۔	۳-	ایت ۲۶ کے ہفتہ طریقہ ددوی دجگہ بے بیانوی چدوی وائی چہ شور جوڑ کڑے واللہ یہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴-	ایت ۸۳ کے زجر ہونو مایا نونہ دو۔ چہ ہونوی وائی چہ مونگ لہ نہ چل علم کانی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ فرحوا بما عندہم من العلم نہ چل علم نازیل	۴-	ایت ۵ کے زجر وروکوی امیانونہ چدوائی چہ مونگ یہ قرآن نہ پوہیکو نو شہرہ قرآن تہ کیونہ۔ وقالوا قلوبنا فی اکرہ مما تدعون الیہ
۵-	ایت ۱۶ کے اوے یوم ہم ہمزون پدغہ روز کے بدوی اللہ تہ جناح وی پٹ ہئی	۵-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پیدل شکوے چہ ددوی اندامونہ بہ پدوی گواہی کوی۔
۶-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶-	نودلے ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷-	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یوبل پے دی۔	۷-	ترتیباً او نزولاً یوبل پے دی۔
۸-	جگہ ادا کافر و ذکرہ پے ایت ۴ کے مایجاد فی ایت اللہ الذین کفروا	۸-	وجہ جگہ ذکر کوی ایت ۵ کے وقالوا قلوبنا اکنہ
۹-	ایت ۳۱ کے اوے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کڑل۔	۹-	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکمر وا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستحو العمی...
۱۰-	ایت ۷ کے اوے فرشتے قرآن والود پارہ دعا مغفرت غواڑی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والونہ فرشتے رازی اولی وروکوی۔

انتیازات دسورة (۱) سورة ممتاز دے پہ شبہا توابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پدجان سرہ یعنی نشہ دو شہم کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کزورے کڑے شی چہ تاسو دھونوی پدروسونو/بیانونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت بی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یوچدا نشان سرہ فرمائی چہ زہ بددے قرآن حفاظت کو سورہ حجرا ایت ۹ کے پہ چدا نشان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہفتہ دودہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شنگہ چہ ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگر دل نہ پہ چدا نشان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہفتہ دے چہ زکوٰۃ نہ وروکوی۔

مقصد سورة: نفی و شرک فی الدعا او دفع و شبہا توابعاً (دے حوا میسول یو مقصد دے چہ ہفتہ نفی و شرک فی الدعا دے او دفع دعوہ مخفی سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہہ لکہ ایت ۱۴ اللہ فدو اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ وقال رکم الدعوی استجب لکم.... ایت ۶۵ کے حوالگی لا الہ الاہو فدعوہ مخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغہ دعوہ بیان کڑل نودھے جو ابونہ و سرہ بیانگی۔

(خلاصہ د سورة بل مخ تہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ مشترکینو اودھنے جوابونہ ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرینو دقرآن تہ ذکر دے۔ بیایہ ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایہ ۵ وقالوا قلوبنا فی اکنہ استاچہ جزہ مونگ نہ پوہیگو۔ بتاخرے زمونگ د سمجھ نہ بالاتردی۔ لک چہن ایمان والی چہ مونگ قرآن تہ شہادہ کیونہ۔ زکہ

چہ دے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہیدہ دتخوانہ راروان دہ۔

نویت ۶ کے جواب دے۔ چہ قرآن ہم داخبرہ کوی چہ قل انما انما بشر منکم زہ ہم ستاسو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پہ سمجھ کے رازی دقرآن نو ستاسو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوگی الی فرق زما وستاسو مابین کے دادے چہ ماتو جی کیگی اوتا سوتہ نہ کیگی۔ دشو جی کیگی؟ انما الہکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسلدہ اخرو لے ستاسو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دویمہ شہید/اعتراض مونگ ستاخرہ زکہ نہ منو چہ شپے بابا/ولی پہ خوب کے راعلے وو۔ او کوٹھی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ کہ زما پہ نوم دے نذر سختہ بند کڑلہ نو نقصان بدرکزم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زور دین پے زو۔

نویت ۲۵ کے جواب: وقصینا لہم قرآنآء... دابابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستاسو ہفتہ دوست ابلیس دے چہ پتاسو مقرر دے اوستاسو دوست دے۔ اولیاء خوستاسو دحال نہ

بے جزہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ ہرہ دا کتاب واللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پہ ضرور بلہ جبہ کے راعلے دے۔ تہ ہم عربی یے او دقرآن ہم پہ عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پہ

چلہ جبہ کے اویاے خلقتو نہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب وونو بلہ جبہ کے پہ راعلے وو۔

نویت ۳۳ کے جواب ء اُنحی وَاُنحی کقرآن بلہ جبہ کے راعلے وو نو بیابا دے دا اعتراض کو چہ قرآن عجیبی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو دقرآن۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ کہ دقرآن رشتیا اللہ طرفہ دے نو پہ یوزل پہ راعلے دے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے لشی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نویت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پہ یوخت او پہ یوزل راعلے وو۔ ہفتے کے ہم تاسو اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تاسو اذہ منو۔ یعنی تاسو بنی اسرائیلونہ پہ ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نوداعلو شہیدہ منکرینو دتہ سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے دے شہیدہ منکرینو الشوری کے بیانیگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از حم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از حم سجدہ - دحوایمویع ترتیب یوشان چلیگی)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة حم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دائرہ سورتونہ ترتیباً او نزولاً یوبل پے دی۔	۱-	دغہ جگے ے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتوحید ذکر کر لے۔ ایت ۱۴ کے فادحو اللہ تخلصین لہ الدین نوسورة حم سجدہ کے ادوے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیکم لا تخافوا دغے موحدینوتہ فرشتے تسلی درکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتوحید مسئلہ نورہ ہم پہ جگے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلت والیہ انیب
۳-	سورة حم سجدہ کے دشترکہ نوظرفہ شلور شپے وے پے دعوہ دتوحید باندے۔ ادوہنے جو ابونہ دو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتوحید ادوہنے جو ابونہ بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے ادفرماں چہ انما اللہکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پدے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اہواءہم پدے دعوہ دتوحید کلک شہ ادوے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ اوگورہ اہواءہم ے دیتلے دے دشتم ے ندے دیتلے
۵-	ایت ۱۲ کے ادوے وادئی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چیک او امر مقرر کر ل۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذا لک اوحینا الیک روحنا من امرنا داستا بیخبر کول ہم زم د او امر و نہ یوامر دے۔
۶-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ والہشروا بالجمیع الہی کلتم تو عدون فرشتے موحد تہ دجنت زیری درکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پدے دغے ترقی دہ فی روضت الجنت لہم ما یشاءون عند ربہم نہ صرف باغیچے دجنتونو بلکہ پورا جہنمیل دخواہشا تو بندے ہلنہ براہرشی اے موعہ
۷-	دقران ددہ نومونہ ذکر شول ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے ددہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے ادوے وقالو لہ بانئی اکنہ مشرکین وائی چہ زمونگ زڑے نہ ستاد مسئلہ نہ کوڑگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتوحید مسئلہ پدے مشرکانو ڈزیرہ خندہ او بدہ گئی۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے دوجی در یواقسا مو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوئی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پدے در یو پریقو یو وخیاً الہام (زڑے کے خبرہ اچول لکہ دموئی مور بی بی تہ)

دویم: اومن ورا عجاب لکہ موی سرہ پیکوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً رایکل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة ممتاز دے پدے در یو اعتراضونو دمنکرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورتونو کے خندہ۔

(۳) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے بمحب لمن یشاء انا فامحب لمن یشاء الذکور او یزدوہم ذکرانا وانا ہا.....

(۴) سورة ممتاز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان دیتلے دی۔ ایت ۱۷

(۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کملہ سرہ چہ اللہ یشان کے مثالونہ میانوہ زکے چہ اللہ مثال نشینہ۔ دشرک دے۔

(۶) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتوحید مسئلہ بدہ گئی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الذعا (دا ڈولو دحوایمویع مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو طرف نہ پے مسئلہ دتوحید باندے۔

(خلاصہ سورة بل تہ اوگورہ)

خلاصہ مختصر: حواصی سب سے دوسرے شروع دی۔ ہلکتے ڈولوں کو امیوسج دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین صرف واللہ دعا غواڑہ بل چاندہ غواڑہ دادعوہ درے دارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلوراعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اشول۔ چہ ہفہ دا دو۔

(۱) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکتہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان یم شہ بل مخلوق خونہ یم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر مملکم

(۲) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکتہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان یم شہ بل مخلوق خونہ یم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر مملکم

دی لکھ سورۃ الزخرف ۳۶ من ییش عن ذکر الرطن نقیض لہ شیطانا فھولہ ترین

(۳) چتران دھڈائے کتاب وے نوبلہ جبہ کے وے ندراتلو۔ نوجواب ایت ۴۴ کے وے اے اے عجمی و عربی راشداتماشا او گورہ چتران عجمی جبہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داتران پو یو دارے وے رانغے چگلگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تورات پو یو دارے رانغے نو ہفہ دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے دے نور اعتراضونہ ذکر کوی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ دتوحید چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین ندر زانہ کوی بل شاخ: دا خبرہ ستانہ نکلے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلك دا خبرہ تدرانہ نہ کوی بلکہ پیدے تاتہ دہی کیگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہنخو انونہ پیغمبر انونہ دہی کڑے شوہ۔

دے مسکے چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نودواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوی۔ چہ تاتہ کوم دین دہی کیگی ددغے دین دہی نوح تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ۔ نو چہ میز کے کوم پرینخول ہفہ

ہم دیکے راغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوی دا کومہ چہ تہ کوی چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اودھنے ستا پیرہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودا دی چہ ویلے شتہ

وے آدم دہی وسیلہ نہ دہ نیوے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۴ کے و ما تفرقوا الا من بعد ما جاء ہم العلم بنیاد اللہ باغیان دی چہ وادی چہ اللہ پیرہ ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لہم شرکاء شرعہم من اللہین ایادوی بل خدا تہ شتہ چہ ہفہ خدا تہ ورتہ دین رالیگے وی اودھنے کے داوی چہ ویلے دذوا توشتہ۔ اود اللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ کیگی۔

(۳) دریم اعتراض: ہنخو ای ٹول کتابونہ ستادغے مسکے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سڑے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوی

(الف) ایت ۱۰: و ما خلقتم فیہ من شیء فحمدہ الی اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ اللہ پیرہ کتاب یعنی پیرہ قران سرہ حل کڑہ۔ زکہ چہ اسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: و قل امنک بما انزل اللہ من الکتاب ما پیرہ قران ایمان راوڑے دے پیرہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ دذوا تو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ اوقعیہ چہ پیرہ قران تہ اولو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم و رکوی قران۔

مومہ ۶۰ وقال ربکم الدعوی ایتجملکم پیرہ کے راتہ وسیلہ دذوا تو ثابت کڑہ یا لجبب دعویۃ الدارح اذا دعان دیکے راتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم دعویۃ باب کے نور و کتابونہ پیرہ نہ زہ۔ بلکہ دچیل رب کتاب پیرہ لاڑش۔

(ج) ایت ۵۲: و کذا لک اوحینا الیک روحا من امرنا ما کنف تدری ما لکتب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً نھدی بہ من یشاء من عبدنا دا ایمانیا تو دپارہ قران کریم کافی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت تختہ دعویۃ زده کولود پارہ۔

یادساتے دا ٹول اودہ اعتراضات/شہادت شول دسکرینو طرف نہ پیرہ دعوہ دتوحید باندے۔ نکلے پیرہ ہم بیانیگی پیرہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۴۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ مابین سیرہ (اگرچہ بعضے علماء دوسے نوردخوایمیں سبج ربط نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لو جو ایمو یومقصد دے۔ مگر بعضے علماء دا شاعت نے بیانوی۔ نومونگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱-	دشکرکا نوڈنلو رواعتراضونو جو ابونہ پہ ہم سجدہ کے او درپو اعتراضونو جو ابونہ پہ شوری کے اوشول	۱-	نودے سورة کے دشکرکا نوڈنلو (یعنی اتم) اعتراض جواب کیگی۔ پہ ایت ۸۶ کے
۲-	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن اوشوہ ایت ۵۲ وکذا لک اوصینا الیک روحامن امرنا....	۲-	نودے سورة افتتاح کیگی یہ ترغیب الی القرآن باندے ادبیا ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک د فریضیت کو لے شی۔
۳-	اجمالاً د جنت بیان دو۔ پہ ایت ۲۲ کے	۳-	نودے سورة کے تصبیلاً د جنت بیان کو لے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴-	ایت ۵۲ کے اوے چتران رزادہ۔ وکن جعلنا نوراھدی بہ من نشاء من عبادنا	۴-	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چہرہ بددے قران اثور بارہ کے تپوس کووم بانہ لڈ کر لک و لک و سوف تسلون
۵-	ایت ۳۳ کے اوے چہ کشتی م دررہ پیدا کڑی دی پسمندر کے پشان دغر (لکہ بحری جہاز)	۵-	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک و لانا مام ترمکون (نوشکر یہ ادا کڑہ کہ دے اللہ)
۶-	ایت ۲۸ کے اوے ان الانسان لکفور	۶-	ایت ۱۵ کے ترقی وہ فرمائی ان الانسان لکفور مبین
۷-	ایت ۲۸ کے اوے چہ غلغولنا او میدو نردو ستوباران کووم	۷-	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دعا د سورائی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی تر لنا هذا و ما کننا لہ مقرنین وانا الی ربنا لمتقلبون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ دو توحید پہ چہل پشت کے مسلسل گرزولے وہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکرکا نوبہ وکیل چہ د قران دے کے یاد طائف پہ یومالدار سڑی ولے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۶-۳۷ باندے دمن لعش عن ذکر الرطن فیض لہ شیطانا فھو لوقرین و انھم یصدونھم عن السبیل و یحسبون انھم مھتدون
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چہ قران ستا او ستا دووم امت د پارہ شرف دے۔

مقصد سورة: نفی دشکرکا فی الدعاء (د او و اور دو سو تو نو۔ مومن نہ۔ احتاف پورے۔ ہم دا یوہ دعوہ/مقصد دے۔) او پہ دے سورة کے داتے شہبہ/

اعتراض رد کو لے شی ہنہ دا چہ مشرک وائی چہ نیک وہ مونگ خودی نہ نہ خدا یا ان نہ واپو۔ مگر دا چہ دوی مونگ خلاصوی د اللہ نہ او زمونگ د پارہ د اللہ نہ سوال کوی مونگ خودی نہ خدا یا ان نہ واپو۔ نہ مونگ تھے مشرکان وائے۔ مونگ دوی نہ سوال کوو۔ دوی زمونگ د پارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصوی د اللہ نہ۔

نوایت ۸۶ کے جواب کوی۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ اور ہنہ جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیانیگی۔ چہ ہنہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا د اللہ نازولے دی۔ زکہ نے رامد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجونا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی نہ رامد شے داپو۔ نو پدے اللہ خوشحالگی۔ و قالوا لو شاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زمونگ زور دین دے۔ چہ علماء د اسکے مونگ نہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا آباءنا علی امہ وانا علی الخیرم مستدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نو پدے دوی نے جادو چلیدے دے۔ ولما جاء ہم الحق قالوا لھذا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ کہ د قران د خدا نے کتاب دے نو پدے یولوے عالم ولے نہ راتلو۔ دا پیدائی تہیم او فریب او امی باندے ولے رائے۔ دے رات لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتہ ولے نہ رالیگہ بطور پیغمبر پزائے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوامیو دعوہ (فدو اللہ مخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سرہ متعلق وہ ہنہ ایت ۸۶ کے چہ مونگ دوی نہ چہ دا راور سے رامد شے داپو۔ نومونگ خودی نہ

خدا یا ان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ نہ زمونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصوی اللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ نہ دے وکرے۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱-	شروع سورة پیر ترغیب الی القرآن سرہ شوے وہ۔	۱-	نودا سورة ہم پیر ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی۔
۲-	دشکر کیونڈ شہے جواب ایت ۸۶ کے اوٹو چہ سفارشیاں ندی۔	۲-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ستا سوال صرف اللہ اداری/قبولی بل ٹوک نہ۔ یعنی ترقی پہ مابین وہ۔
۳-	دنبی خبرہ ایت ۸۸ کے ذکر شوہ ان طوع لایع قوم لایوع منون	۳-	ایت ۲۱ کے دموسی خبرہ: وان لم توء منوا لی فاعتر لون۔ کہ زما خبرہ نہ منے نولرے شے رانہ۔
۴-	مومنانو نہ بشارت اخروی۔ و۔ ایت ۷۰-۷۳ پورے: اذ خلوا الجحیم اتم وازوا حکم تحمرون	۴-	ایت ۵۱-۵۷ ہم بیان د بشارت اخروی۔ چہ صرف نیلے بیہمانے نہ بلکہ وزوہم بحور عین
۵-	دفرعون دھلاکت ذکر اوٹو اجمالاً مختصراً پیر ایت ۵۵ کے	۵-	نودے سورة کے تفصیلاً ذکر کولے شے۔ دفرعون دہلاکت۔
۶-	ایت ۴۴ کے اوے۔ انہ لذرک رک و لقمک	۶-	ایت ۳ کے فرمائی چہ انا انزلناہ فی لیلۃ المبارک
۷-	ایت ۶۷ کے اوے چہ متقیانودوتی چہ آخرت کے ہم دی۔	۷-	ایت ۴۱ کے فرمائی چہ کافران یودوست بہ بل تہ پآ آخرت کے ہیٹ فائدہ نشی در کولے۔
۸-	ایت ۳۰ کے کافرو قرآن تہ جادو دنیلے دے۔	۸-	ایت ۱۴ کے رسول تہ مجنون والی۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پیر ایت ۴ باندے فیہا یقرق کل امر حکیم (پہ دغے شہے کے فیصلے دکارونو جدا جدا کولے شے۔)

(۲) سورة ممتاز دے پیر ایت ۱۰ باندے یوم تاتی السماء بدخان بین آسمان پہ لوگے شے او یعیث الناس داخلق بہ پت کڑی۔

(۳) سورة ممتاز دے پیر ایت ۱۴ باندے چہ و انباد دافردہ۔ در رسول متعلق: معلوم مجنون ڈیر پوہ لیونے دی۔ (پہ دے خبرہ سوچ اکڑے پوہ او لیوے)

(۴) سورة ممتاز دے پیر ایت ۲۴ وازرک البحر رھوا خشک/وللاذ دریاب پیریدہ

(۵) سورة ممتاز دے پیر ایت ۲۵-۲۷ پیر متونود دنیا فرعون لہ۔ چہ بانوہ، چنے، مقام کریم دغیرہ وو۔

(۶) سورة ممتاز دے پیر ایت ۲۹ فنا بکت علیہم السماء آسان اوزرکے دفرعونیا نو پہ ہلاکت اوندہ بزل۔

مقصود سورة: بیان دغے شہے پیر دعوہ د حوامیموچ چہ ہغہ دعوہ پہ سورة مومن کے درے وارے بیان شوے وہ۔

(ایت ۱۴ کے فدو اللہ تخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم ... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الا ہو فدوہ تخلصین لہ الدین)

سورة تمجدہ کے پیر دغے دعوہ باندے ثلور شہے اودھے جوابونہ بیان شول چہ ہغہ دا وو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پیر خبرو نہ پوہ کیو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہ کیو زما پیر خبرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ/مسئلہ زک نہ منو چہ د شہے خوب کے باہام یروی جواب ایت ۲۵ کے چہ باہانہ بلکہ شیطان دے یروی

(۳) کہ قرآن د اللہ کتاب وے نوبلہ جبہ کے بہرا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے غا عجی و عربی

(۴) کہ د قرآن رشتیا د اللہ کتاب وے نو پہ دارے بہرا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تانوکوم اومنو حالانکہ ہغہ پہ یودارے را غلے وو۔

بیاد رے اعتراضات اودھے جوابونہ اوٹو پہ سورة شوری کے:

(۵) دا خبرہ دتوحید (فدو اللہ تخلصین لہ الدین) تہ دزانہ کولے۔ اودا خبرہ ہگے پیغمبر انونہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوٹو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوی بلکہ ہغوی دانی چہ وسیلہ شہے۔ بابا گان رارسید شے۔ ولے آدم دنبی پہ وسیلہ نہ وود خلاص شوے۔ جواب ایت ۱۴+۲۱ کے

(۷) پخوانی ٹول کتابونہ ستاد دغے مسئلے خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوٹو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۷، او ۵۲ کے

(بل طرف تہ ہم اوگورہ)

بیا بلہ شہبہ پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہنہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خور تہ خدا یان نہ وایو۔ تہسے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ او دوی ز مونگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا ز مونگ ویلے دی۔ ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ

ز مونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولا یمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے نہمہ شہبہ:

(۹) اصل کے دا د ہنغے اتے شہبہ دویم شق دے۔ ہلتیہ نئے جواب اوکڑو۔ چہ نہ دوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ و اور ی۔

نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبح العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوڑی بغیر غو گونو۔ (پہ سمج بانڈے الف + لام د پارہ د تخصیص دی۔ چہ دا صفت صرف دا اللہ

دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غو گونو اور ی چہ دا اتفاق مسلدہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ اور ی بغیر غو گونو۔ ز کہ چہ دا باغو گونہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ

شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشتہ۔ د قوت سماعت د پارہ نوح اول شرط دے ددہ پہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: اللهم ارسل یمشون بھما.. اللهم

اذان یمشون بھما.. نو چہ ددغے اللہ پہ اور یدو کے ہیٹ شک نشتہ نو بیا د ہنغے ذات نہ و لے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية

(ترتیباً ۲۵ بعد از دخان - نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱-	شروع دسورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱-	نودا سورة هم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	نہم شبہہ وہ دحوامیسوع پہ دے سورة کے: چه مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگردورہ دہ چه زمونگ سوال اوری۔ او الثرتہ وژانہ دے کوی۔ نو جواب ادشوایت ۶ کے اندسوع العلیم	۲-	لسبہ شبہہ پیدے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چه زمونگ دین پخوانے دے old is gold نو دے سورة کے ددغے شبہہ دغ کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۳-	فرعون دموسیٰ مزاق اژاد کرو نو غرق م کڑو ایت ۲۳	۳-	ایت ۹ کے فرمائی چه ٹوک زما تینو پورے ٹوٹے کوی ہغہ عرق کو دم۔
۴-	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴-	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق وہ ذالک هو الفوز الیمین
۵-	ایت ۳۲ کے افرمائی چه بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلنہم علی علم علی الخلمین	۵-	ایت ۱۶ کے ترقی دہ پہ ماسبق وفصلنا ہم علی الخلمین
۶-	ایت ۳ کے فرمائی چه قرآن م دجیر او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶-	ایت ۲۰ کے فرمائی چه هذابصار الناس وهذی ورحمۃ لقوم یوقنون
۷-	ایت ۳۵ کے دقیامت نہ دکافرو انکار ذکر دے۔	۷-	ایت ۳۳ کے ددغے مکرینودقیامت والودپارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چه ہر امتی پہ چلے اعمال نامے تدرافوتے شی ایت ۲۸ کل لیسہ تدعی الی کتابہا

(۲) سورة ممتاز دے دکافرو پدے دائینا چه مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۳ وما یھلکنا الا اللہ

(۳) سورة ممتاز دے پدے خبرہ چه فرمائی چه کلہ پوہشی پہ حقہ مسکہ یا قرآن نو ہلد دے مزاق اژادوی۔ ایت ۹ واذا علم من ایئنا ہیما ان اتخذھا مژوا

(۴) سورة ممتاز دے پدے خبرہ چه قرآن پدے بل دا سے کوم کتاب دے چه دی پرے ایمان راڈوی یعنی نہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لکہ۔ ایت ۶-۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلقوباندے پہ وجد ۵ دجوہاتو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور فلیتو نہ پہ خلقوباندے ایت ۱۶

مقصد دسورة: بیان دے شبہہ دمنکرانو او جواب ددغے شبہہ ہغہ دا چه:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پسے زو۔ چه ہغہ تابعداری زمونگ دشترانودہ۔ چه پدغہ دین کے غوثان او ابدالان دی۔

اودغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔

جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریح من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین ہغہ دے۔ چه واللہ طرفہ دے۔ اودین ہغہ نہ دے چه پخواہشا تو مینی دی۔

یعنی دامنکرین ددین نہ بلکہ دچلو خواہشا تو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینبرانو نہ علی شریح من الامر واضح دین دپخوانو پینبرانو چه ہغہ فدعو اللہ مخلصین

لہذا دین دے یعنی نوروالفاظو کے ہغہ لا الہ الا اللہ دے چه دہر پینبر دین دے۔

﴿دے دحوامیسوع ترتیب وار تفصیل او گورہ دسورة اھتاف (چه آخری دحوامیسوع سونو دے) دخلا سے بل طرف تہ﴾

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوے ود۔	۱-	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔
۲-	شروع دسورة هم پہ من اللہ العزیز الکریم اذخاتمہ ہم پدغے سرہ اوشوہ۔	۲-	نوددے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الکریم کے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ ماسبق دہ۔ ما خلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے ود۔ وختم علی سمعہ وقلبہ... زکہ چر دوی ددے نہ چل مقصد وانہ غشو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً والبصائر وانفذنا فما غشی سمعهم والبصائر ولا انفذنا لهم من شیئی
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھے ود۔ الٹا بدوی دا بحرمان پہ قیامت کے (پہ شلور بوڑی بدوی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ شلور بوڑی نہ بلکہ کاثرہ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شہبہ وہ دحوا میسوح اودھنے جواب	۶-	نوددے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شہبہ پہ دعوہ دحوا میسوح اودھنے جواب دے۔

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چر دا ویدو قرآن ایت ۲۹ وغیرہ
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن و طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصوا لکہ تنگہ چہ قرآن فرمائی چہ واذا قرأ القرآن فاستمعوا وانصوا لعلکم ترحمون۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ ولوالی تو هم منذرین اور ایت ۳۱ ایسی واداعی اللہ وامنوا یہ...
- (۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن و جنا تو طرف نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ مصداقاً لما بین یدیه یحدی الی الحق والی طریق المستقیم
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ثلاثون شہر باندے چہ مور دے پچی نہ ۳۰ میا پشنتے پی در کڑی
- (۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت دسور پلار زوی نہ ایت ۱۷ وھما یستغثن باللہ ویکل امن ان وعد اللہ حق
- (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ اولاد نیک عملہ اولاد او بد عملہ اولاد ایت ۱۷

مقصد دسورة: بیان دیو لسمے / آخری شہبے پہ مرکزی دعوہ دحوا میسوح (قد عو اللہ مخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

دا سورة آخری دحوا میسوح نہ دے شہبہ دادہ چہ مونگ خور نہ خدایان نہ دا یو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ اذخیر و برکت دے۔ نو جواب کوی پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولوا نصرہم الذین اتخذوا من دون اللہ قرباناً لہم دغے عادیانولرہ ولے ددوی بابا گانوی نہ کڑے شو۔ دا اللہ عذاب نہ۔

﴿ خلاصہ شہادتوں و دعویٰ مسیح ﴾

دعویٰ مسیح دعویٰ ذکر وہ پہ سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۳ کے فدعواللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لالہ الاھو فدعویٰ مخلصین لہ الدین)

چہر کلہ دعویٰ ذکر شوہ نو منکرینو پے درپے اعتراضات/شہادت شروع کرل چہ ہفتہ دادی:

سورۃ تم سجدہ کے پدغے دعویٰ باندہ سٹور شہبے اودھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفتہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پخرو نہ پوھیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوھیگی زما پخرو۔

(۲) مونگ ستا خیرہ/مسئلہ زک نہ منو چہ دھنے خوب کے بابام پروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے پروی

(۳) کہ قرآن دالہ کتاب وے نوبلہ جہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اء عجی و عربی

(۴) کہ قرآن رشتیاد اللہ کتاب وے نو پو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفتہ پو وارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات اودھنے جوابونہ اوشو پہ سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ و تو حید (فدعواللہ مخلصین لہ الدین) نہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوشو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی وائی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رارسیدیشی۔ ولے آدم دنی پو ویلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۳+۲۱ کے

(۷) چوانی ٹول کتابونہ ستا دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ کے

بیا بلہ شہبہ پہ سورۃ الخزرف کے وہ۔ ہفتہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ تہ سے مونگ تہ شرکان وائے۔ مونگ دوئی تہ سوال کوو۔ اودوئی زونوگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زونوگ ویلے دی۔

ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ زونوگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعتہ

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پہ سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ زونوگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے وو چہ انہ لسمیح العلمیم

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پہ سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زو وژدین پسے زو۔ اوستادین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب ووپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفتہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ اودین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شہبہ ذکر دہ پہ سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ کے یا لمن کے نجات دے اوجیر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عادلہ ولے ددوی بابا گانوفج

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پہ سنگ کے نجات گنزے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱۔	مسئلہ ثابتہ کفر لہ پیدائیلو عقلیہ نقلیہ او وجیہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ منی نوقال ورسرہ او کثرہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲۔	ایت ۵ کے اووے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودت ایت انکے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے بر باد دی۔
۳۔	بیان دجنت مختصراً او شو	نودت ایت ۵ کے تفصیل ددنے جنت کوی۔
۴۔	بیان دشہما تو دشراکانو او جو ابونہ او شول۔	نودت بیان دحالا تو دشرفاقو کوی چہ دشہما نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵۔	ترغیب الی القرآن و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقوتہ)	نودت حالات انکار یا نودقران ذکر کوی۔
۶۔	قوم عاد دینبیر و حضرت ہود خلاف او کفرل نونجاہ م کفرل	نودت ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تباہ کگی۔

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔

(۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست کپے د غوی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔

(۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ غفلت و قسم و لے/شہر و نہ ذکر کولے شہ دجنت چہ صفحہ پی، او بہ، شات او جنتی شراب دی۔

(۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۳ افلا نجد یرون القرآن ام علی قلوب انقلبا۔۔۔

(۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم انہ لا الہ الا اللہ چہ ایمان پیکلہ زان پوہ کڑہ زان نہ طولی مہ جوڑوہ۔

(۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق بر باد دی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔

(۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۷ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو سول مال غوستے دتے نونجل بہ ذکر کتے دتے۔

(۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترھے وختہ پورے جہاد کوہ چہ تر شو ہتھار او غور زوی/شکر پریدی۔

مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال و منافقانو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریح کوی فاعلم انہ لا الہ الا اللہ ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال و منافقانو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مشول کوی بہ جہاد کے ہم او انفاق کے ہم

او دوی بہ چرے ہم ددین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا قران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتو حید او رسالت بیان کڑی۔ نوورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتو حید قران او سنتو جہاد

او انفاق نہ دینبیر نشی خوریدے۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

سورة الفتح مدنی (ترتیباً ۳۸ بعد از محمد - نزولاً ۱۱۱ بعد از جمعہ)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة محمد	سورة الفتح
۱-	پہلے سورة کے بیان درغیب الی الجہاد الی القتال دو۔	نودے سورة الفتح کے بشارت درکوی نفعی۔ چہ جہاد و اکڑو نو خوشخبری دفتے داخلہ۔
۲-	پہلے سورة کے یعنی آخری آیت کے اوے۔ چہ کہ تا سو جہاد او اتفاق اونہ کڑو۔ نو	نودے سورة کے پرے مثال بیانوی وصحابا و سپا ایت ۲۹ کے چہ ہنوی بہادران دو۔ او پے دینے زانو نہ قربان اللہ بہ بل قوم راوی چہ ہنوی بد اللہ پے دین جانثاران وی۔
۳-	زجرو دے سورة کے منافقا نولہ چہ جہاد او اتفاق نہ کوی۔	نودلہ ایت ۱۷ کے جہاد نہ کو کونہ سے شخلق مستثنی کڑل چہ ہنہ معذورہ خلق دی۔ یعنی دوی دے زجر نہ نفع دی۔
۴-	ایت ۱۷ کے اوے چہ ٹوک دھد ایت طلب گاردی نو ہنہ توفیق دھد ایت درکوی	نودے سورة کے مثال دھنہ خلق چہ طلب دے دھد ایت او کڑو نو ہد ایت در نصیب شو۔ چہ ہنہ صحابہ دو۔
۵-	ایت ۱۵ کے بیان درجنت نہہر نو او شو۔ چہ ٹلو قسم نہہر نہہوی۔	ایت ۲۶ کے اوے زما نیل چہ والہم کلمۃ التقوی صحابا و سرہ کے کلمہ تقوا اولگولہ۔
۶-	ایت ۱، ۲۸، ۳۲ کے اوے چہ منافقا و دشمن کیوں عمل بر باد دے۔	ایت ۵ کے فرمائی پے دے جنت کے بہ مومنان سڑی او خزے اوی۔
۷-	ایت ۲۵ کے اوے چہ منافقا بہ تا سو نہ تنہی پے شاگانو۔	نودے سورة ایت ۶ کے فرمائی چہ پے دوی د اللہ لعنت دے او دوی دوزخیان دی۔
۸-		ایت ۱۰ کے فرمائی چہ صحابا او مومنا بہ دسرہ بیعت کوی۔ د دین پے کارونو کے

انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۸ چہ بیان کوی دھنہ اونے چہ دکوے لاندے بیعت (بیعت رضوان) شوے دو۔ (۲) سورة ممتاز دے پے بیان وصلح حدیبیہ باندے

(۳) سورة ممتاز دے پے زید فحقو لکہ فتح مکہ فتح خیبر فتح فارس وغیرہ

(۴) سورة ممتاز دے پے خواب پیغمبر ایت ۲۷

(۵) سورة ممتاز دے پے صفا تو صحابا و چہ بیان دصفا توے شوے دے پے انجیل او تورات کے ایت ۲۹

مقصود سورة : البشارة للمؤمنین

تفسیر دایت (۱) انفتحنا لک فتنا مینا مونگ فتح در کڑہ تا نہ فتح نکارہ۔ کوم فتح ترے مراد دہ۔ کون فتح دے ترے مراد دانستہ شی نو ہنہ بہ ۸ ہجری کے شوے وہ او صلح حدیبیہ پے ۶ ہجری کے شوے

وہ۔ چہ ہنہ پے فوری داسورة نازل شوے دے۔ نو بعضے خلق ترے فتح مکہ مراد اٹلی او بعضے ترے صلح حدیبیہ۔ چہ فتح مکہ ترے مراد شی نو مطلب دا صلح حدیبیہ سبب او گر زید و فتح کے۔

پے شگم کال دھرت رسول خوب اولیدو چہ مونگ کے ٹوک د بیت اللہ شریف طواف کوی ٹوک سرد نہ خرابی او ٹوک دے واڑہ کوی۔ چہ کونہ د پیغمبر خوب وحی وی چہ صابانے صحابا و نہ بیان ددے خوب

او کڑو۔ نو صحابا پے ہوشول چہ دا خود مونگ تہ اللہ طرف نہ اشارہ دہ عمرے کولو۔ مگر نہ نبی او نہ صحابا پورا پوہ شول پے تعبیر دے خوب چہ کال بس بہ دا خوب پے تعبیر سرہ پورا کیگی۔ نو پے و لکیدہ چہ نبی عالم الغیب

نہ دو تعبیرے بل کال نہ برابر کیگی مگر نبی دے کال تہ عمرے تیارے او کڑو۔ او سرہ سولہ سترہ سو صحابا ہم عمرے تیارے کوی۔ چہ کونہ د پنے مقام تہ اور سیدل نو کافر ورتہ نکلے شو چہ تا سو کے تہ

نشے راتے۔ نو نبی حضرت عثمان بطور سفیر اولیگلو چہ سرداران دے راضی کڑی پے عمرہ کولو چہ مونگ جنگ لہ نہ بلکہ عمرے لہ رانگلے پے۔ سرداران دے ورتہ او دے چہ کہ تہ عمرہ کول خواڑے نو اڈہ مگر نور

ٹوک بہ نہ کوی۔ عثمان او دے چہ رسول پے عمرہ نہ کوی نوزہ شگم او کڑم نکلے رسول نہ۔ دا آداب او محبت د و صحابا و رسول سرہ۔ پے دھنہ حدیبیہ کے چہ رسول و وضو کوی نو صحابا و رسول د چار اندام او پے پینل

خ اپوی۔ حالانکہ مدینہ کے دے داخل نہ دو کڑے۔ داوے۔ زکہ چہ دل نہ کفارو لیدل دوی دا حالت چہ صحابا و رسول سرہ دو دھنہ وضو او پے ہم لاندے زکے تہ پے پیدی نو دودہ وینہ تویدو

تہ بہ شگم پے پیدی۔ نو داخل دپارہ درعب او چولو د پے کافر و باندے۔ لکہ شگم چہ د بیت اللہ شریف طواف دوران کے وحی او شوہ چہ کہ دا صحابا ہنہ نور او بیماران و لے نہ وی۔ مگر طواف دوران کے دے

چہلہ بہادری نکارہ کڑی۔ دائرہ بیگ صحابا و دو دے کفارو چہ دا حال صحابا و اولیدو کے تہ نے خبر و کڑو چہ خیال کوے چہ دوی سرہ جنگ اونہ کڑے۔

بحر حال عثمان ہنہ لگ لیت شود لہ شیطان او از او کڑو چہ عثمان ہنہ شہید کڑے شو۔ پے دے خبر سرہ رسول د زینہ شواو غصہ شو۔ او نے لاندے دیو یو صحابی نہ دا بیعت اٹلی چہ تر مرگہ مرگہ پورے

بہ دوی عثمان بدلہ اٹلی۔ او گورہ رسول عالم الغیب نہ دو۔ ورتہ عثمان خوشہید نہ دو۔ او پے دے مونگ دپارہ دا ہم سبق شو۔ چہ زینل ملگری پے سر صحابا و نوزہ غیرت کوے۔

نودے واقعے او بیعت تہ دیکھیگی بیعت رضوان چہ پے ۶ ہجری کے شوے دو۔ اگر چہ دے معاہدہ کے د کافر و طرف نہ شد اسے شرا بیط ہم دو چہ ظاہراً د مسلمانا نو د کزورے نشانی وہ۔ او عمر

پے بار بار ہنہ شوے ہم دے مگر رسول بار بار منع کڑے دے اوتلی دے ورتہ دے۔ آخر دا چہ کافر و دے معاہدے چہلہ خلاف ورزی پے ۸ ہجری کے او کڑے۔

د معاہدہ صلح حدیبیہ او دے خلاف ورزی سبب او گر زید دفتے کے چہ پے ۸ ہجری کے شوے دہ تقریباً دس ہزار صحابا کے پے مجاہدین دو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۰۶ بعد از مجادلہ)

رابطہ مابقی سہرہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱-	چہر کلہ دلنہ بیان رفتے او شو۔	نوادس نئے سورة کے بیان دامور منظماء دے۔ (اشارہ دے کپے دے خبرے تہ چہر فتح بدے حلد نصیب کیگی چہر دے امور و خیال اوسانے)
۲-	ایت ۲۶ افر مائیل چہ صحاباؤ سرہ داکلمہ و تقوا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پیدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ کے فرمائی ان اکرم عند اللہ القم (چہر توحید کلمہ دے عمل نصیب شی نوعہ تمند بہ شے)
۳-	خاتہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: و صد اللہ الذین امنوا و عملوا الصلحت۔۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا للہ الذین امنوا۔۔۔۔۔
۴-	دے سورة کے کافر و سرہ جنگ بیان دو۔	نودلنہ باغیانوسرہ جنگ بیان دے۔
۵-	آخر کے افر مائیل محمد الرسول اللہ	نودلنہ فرمائی چہ ٹوک در رسول بے ادبی کوی۔ نودھنہ عمل بر باد دے۔

مقصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (دمعاشرے داصلاح دپارہ اووہ آداب چہنہ سہرہ ستاجماعت مضبوطیگی)

دائل آداب پہ یا للہ الذین امنوا سہرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منگے کیگی۔ مطلب دچہ اللہ حکم او در رسول طریقہ موجود دہ۔ نوجیل پیمر، خواہش او رسم رواج دکی او طریقہ دشرا نو پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
- ادب (۲) ایت ۲: جیل اواز دپیغمبر پہ اواز نہ اوچتوے یعنی رسم رواج در رسول طریقے نہ مہ اوچتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے در رسول تہ۔
- ادب (۳) ایت ۶: در کن بارہ کے مکمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک در تہ دروغ او دوائی او دیور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نوجماعت بدے گڈووشی۔
- ادب (۴) ایت ۹: کد جماعت ارکان چیلو کے پہ شہرہ و در ان شی صلحے او کڑہ۔ او کہ پوتنجا دوہ کپے صلح نہ کوی نوہنہ بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہنہ سڑی صلح نہ کوی۔
- ادب (۵) ایت ۱۱: یورکن د ریل رکن تحقیر نہ کڑی۔ در نہ ملگری بہ تہ نس شی۔
- ادب (۶) ایت ۱۲: گمان باندے پہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چیل اختیار کے ندی۔ مگر گمان باندے عمل کول خوا اختیار کے دی۔ ورنہ جماعت ملگری بدے تہ نس شی۔
- ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھنہ چا چہنہ تہنی دی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے ندی۔
- بیار دستونو روا تہ نو کے فرمائی چہ منافق بہ چہ ہم دے ادب او لحاظ نہ کوی۔ داحاصل دصورہ دو باقی ترجمہ اسانہ۔

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادب و معاشرے چہ دے بل سورة کے نشہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک در رسول تہ درے نہ یاد کور دش طرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقلہ دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خو ش کڑے دے تاسولہ ایمان او نہ دے خو ش تاسولہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و فسوق و الحصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب امانا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لاسلمنا و لم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورۃ ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۳۶ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ الحجرات	سورۃ ق
۱-	آیت ۱۳ کے اوڑے ان کریم عند اللہ انکم	نور لہ آیت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دمشق منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲-	آیت ۱۸ کے اوڑے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۶ کے فرمائی چہ سزا ہرزہ پدوسوسہ ہم پوہ دے و نعلم ما تو موس بہ نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریڈ
۳-	دے سورۃ کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نور دے سورۃ کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ معاشرہ سدوی نوقیامت کے ہر دے اجرد رت نصیب لہی۔)
۴-	آیت ۲: چا چدا نیا و بے ادبی او کڑہ نو عمل بے بر باد دے۔	آیت ۱۴: چا چدا نیا و تکذیب او مخالفت کرے دے نو ہفتہ لہ اللہ تبارہ کرے دے۔

امتیازات و سورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پے تعجب دکافرو پے اثبات دقیامت آیت ۲

(۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د جبل الوریڈ باندے (دزڑہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورۃ ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لے کرے کڑی شی۔ آیت ۲۲

(۴) سورۃ ممتاز دے پے ہنوفرشنو چینی او گس طرف تہ تاتے دی۔ آیت ۱۷

مقصد سورۃ: اثبات دقیامت او دلائل عقلیہ پے قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز دا سورۃ ق پے مانزہ کے ڈیروستو۔ کذا لک الخروج داوے؟ زکہ چداختر پے ورز ہر سڑے دچیل دس مطابق پے چیل جبل لباس کے راوتے وی دکورنہ۔
نور دے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار دہم سرہ تلور حصے دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ (۳) کہف - احزاب پورے: الباری لکل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات دقیامت + نفی دشفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ تلور حصہ کے دسباند واخلمہ تر حجرات پورے کوم سورۃ نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی دشفاعت تھری اوشوہ۔ اودا نکلے سورۃ نہ (ق ذاریات طور) اثبات دقیامت کوی بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لک الخروج نو ذاریات ۵-۶ کے فرمائی انما تو عدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پدے ویدے سورۃ نو کے اثبات دقیامت دے بالترقی۔

دقران دا تلور حصہ پے دولس (۱۲) بابو تقسیم دہ:

باب (۱): سورۃ سبا + فاطر + یس (دے سورۃ نو دی)

باب (۲): سورۃ الصافات + ص + زمر (دے سورۃ نو دی)

باب (۳): سورۃ مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + چاشیہ + احقاف (اودہ سورۃ نو دی)

باب (۴): سورۃ محمد + فتح + حجرات (دے سورۃ نو دی)

باب (۵): سورۃ ق + ذاریات + طور (دے سورۃ نو دی)

باب (۶): سورۃ نجم + قمر + رحمن + واقعہ (تلور سورۃ نو دی)

باب (۷): سورۃ حدید + مجادلہ + حشر + ممتحنہ + صف + جمعہ + منافقون + تنہا بن + طلاق + تحریم (لس سورۃ نو دی)

باب (۸): سورۃ ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (ہیک سورۃ نو دی)

باب (۹): سورۃ مزمل + مدثر (دوہ سورۃ نو دی)

باب (۱۰): سورۃ قیامتہ + دھر + مرسلت + نبا + نازعات + عبس + تکویر + انفطار + مطففین + انشقاق + جرود + طارق (دولس سورۃ نو دی)

باب (۱۱): سورۃ الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد شمس + لیل (ہیک سورۃ نو دی)

باب (۱۲): سورۃ ضحیٰ + انشراح ----- ترعہ پورے (دولس سورۃ نو دی) چدا سورۃ نہ بیان دہ مقاصد اربہ، روشہا تو اوتھید من الدینا اور تغیب الی الآخرة کوی۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**